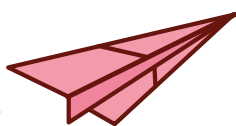

JOB-MONITOR

2020

JOB-MONITOR

2020

Beste lezer,

Voor je ligt de JOB-monitor van 2020. Vers van de pers. Met gepaste troost willen we deze aan je presenteren. Hij is maar liefst 262.629 keer ingevuld! Meer dan de helft van alle mbo-studenten heeft de tijd genomen om hun mening te geven. Hiervoor zijn we al die studenten enorm dankbaar. Maar ook alle studentenraden die de JOB-monitor onder de aandacht van hun achterban gebracht hebben verdienen veel dank!

In 2001 is JOB begonnen met het meten van studentenoordelen. Inmiddels is dit JOB-monitor nummer elf. De vorige JOB-monitor is alweer 2 jaar geleden uitgevoerd. Maar in die twee jaar is er niet stil gezeten. Er is keihard gewerkt aan de JOB-monitor. De JOB-monitor heeft een ware metamorfose ondergaan. Zo moest het onderzoek ook een beetje met zijn tijd meegaan, en kon elke student de monitor nu ook vanaf zijn mobiele telefoon invullen. Ook is er kritisch naar de vragen gekeken. Zo zijn er nu een stuk minder vragen, zonder dat dit afbreuk doet aan het geheel. Maar ook de website waarop de resultaten per school gepubliceerd zijn is compleet vernieuwd (www.jobmonitorresultaten.nl). Alles is een stuk overzichtelijker geworden. Je kan nog beter scholen en opleidingen met elkaar vergelijken, met als enig doel om van elkaar te leren.

Al die 262.629 studenten hebben hun mening gegeven, en dat is niet zomaar iets. Van al die meningen zijn percentages en cijfers gemaakt. En die percentages en cijfers staan in dit document. Deze resultaten zijn er in eerste instantie speciaal voor de studentenraad. Doormiddel van deze monitor krijgen zij meteen een goed beeld van wat er op hun school of opleiding speelt, en waar zij onder andere met het College van Bestuur over kunnen praten, met de JOB-monitor in de hand.

Ook wijzelf gaan aan de slag met de uitslagen. JOB vertegenwoordigt de mening van alle mbo-studenten op landelijk niveau. Door middel van de JOB-monitor kunnen wij landelijk zien waar er verbetering nodig is, maar ook waar het al goed gaat en hoe we daarvan kunnen leren. Bij elk onderwerp geven we ook onze mening over de resultaten. Daarnaast vertellen we wat we al hebben gedaan op dit onderwerp en hoe we hier als JOB aan willen gaan werken de komende jaren.

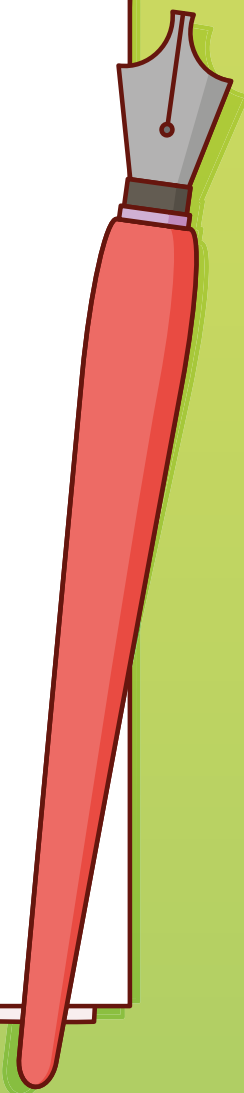
De JOB-monitor is dus bedoeld om het onderwijs te verbeteren, voor de mbo-studenten. De cijfers van de JOB-monitor zijn voor iedereen beschikbaar. Deze cijfers zijn niet bedoeld om ranglijsten te maken, of een school of opleiding af te rekenen op een lagere score in de JOB-monitor. De cijfers zijn er écht om het onderwijs, samen met de verhalen van de studenten te verbeteren.

Ik hoop dat je nieuwsgierig bent geworden naar die 262.629 meningen en wens je veel leesplezier!

Namens het JOB-bestuur,

Jordi van de Visch

Secretaris & portefeuillehouder JOB-monitor 2019-2020

INLEIDING	9
1.1. ACHTERGROND	12
1.2. ONDERZOEKSOPZET	12
1.3. RESPONS	12
1.4. HERZIENING VAN DE VRAGENLIJST	15
1.5. INDELING VRAGEN IN CLUSTERS	15
1.6. VERDER IN DIT RAPPORT	16
JOB OVER DE MEEST OPVALLENDE RESULTATEN	19
VERNIEUWING VAN DE VRAGENLIJST	23
3.1. WAAROM DE VRAGENLIJST VERNIEUWEN?	24
3.2. EEN NIEUW ONTWERP	24
3.3. EEN NIEUWE WEBSITE	24
3.4. JOB-MONITOR ALS TWEEJAARLIJKSE CYCLUS	25
3.5. NADEEL VAN EEN NIEUWE VRAGENLIJST	26
3.6. EEN MANIER OM TRENDS TE VOLGEN	26
LESSEN	29
4.1. LESSEN	30
4.2. SAMENVATTING	31
4.3. DIT ZEGT JOB	32
ONDERWIJS EN BEGELEIDING	37
5.1. ONDERWIJS EN BEGELEIDING	38
5.2. SAMENVATTING	42
5.3. DIT ZEGT JOB	43
INFORMATIE	51
6.1. INFORMATIE	52
6.2. SAMENVATTING	55
6.3. DIT ZEGT JOB	57
OMGEVING, SFEER EN VEILIGHEID	61
7.1. OMGEVING, SFEER EN VEILIGHEID	62
7.2. SAMENVATTING	65
7.3. DIT ZEGT JOB	66
LESMATERIAAL EN TOETSEN	69
8.1. LESMATERIAAL EN TOETSING	70
8.2. SAMENVATTING	73
8.3. DIT ZEGT JOB	74

STAGE

83

9.1. STAGE (BOL)	84
9.2. STAGE BOL SCHOOL	84
9.3. STAGE BOL LEERBEDRIJF	87
9.4. STAGE BOL: MOEITE OM STAGE/BPV-PLAATS TE VINDEN	89
9.5. SAMENVATTING	89
9.6. DIT ZEGT JOB OVER STAGE (BOL)	90
9.7. WERKPLEK (BBL)	95
9.8. WERKPLEK BBL SCHOOL	95
9.9. WERKPLEK BBL WERKPLEK	97
9.10. WERKPLEK BBL: HOE MOEILIJK HET WAS OM EEN WERKPLEK TE VINDEN	98
9.11. SAMENVATTING	99
9.12. DIT ZEGT JOB OVER STAGE (BBL)	100

STUDEREN MET EEN BEPERKING

105

10.1. STUDEREN MET EEN BEPERKING	106
10.2. VERSCHILLEN IN BEOORDELINGEN VAN STUDENTEN MET EN ZONDER BEPERKING	108
10.3. SAMENVATTING	108
10.4. DIT ZEGT JOB	109

MEDEZEGGENSCHAP

113

11.1. MEDEZEGGENSCHAP	114
11.2. SAMENVATTING	115
11.3. DIT ZEGT JOB	116

ALGEMENE TEVREDENHEID

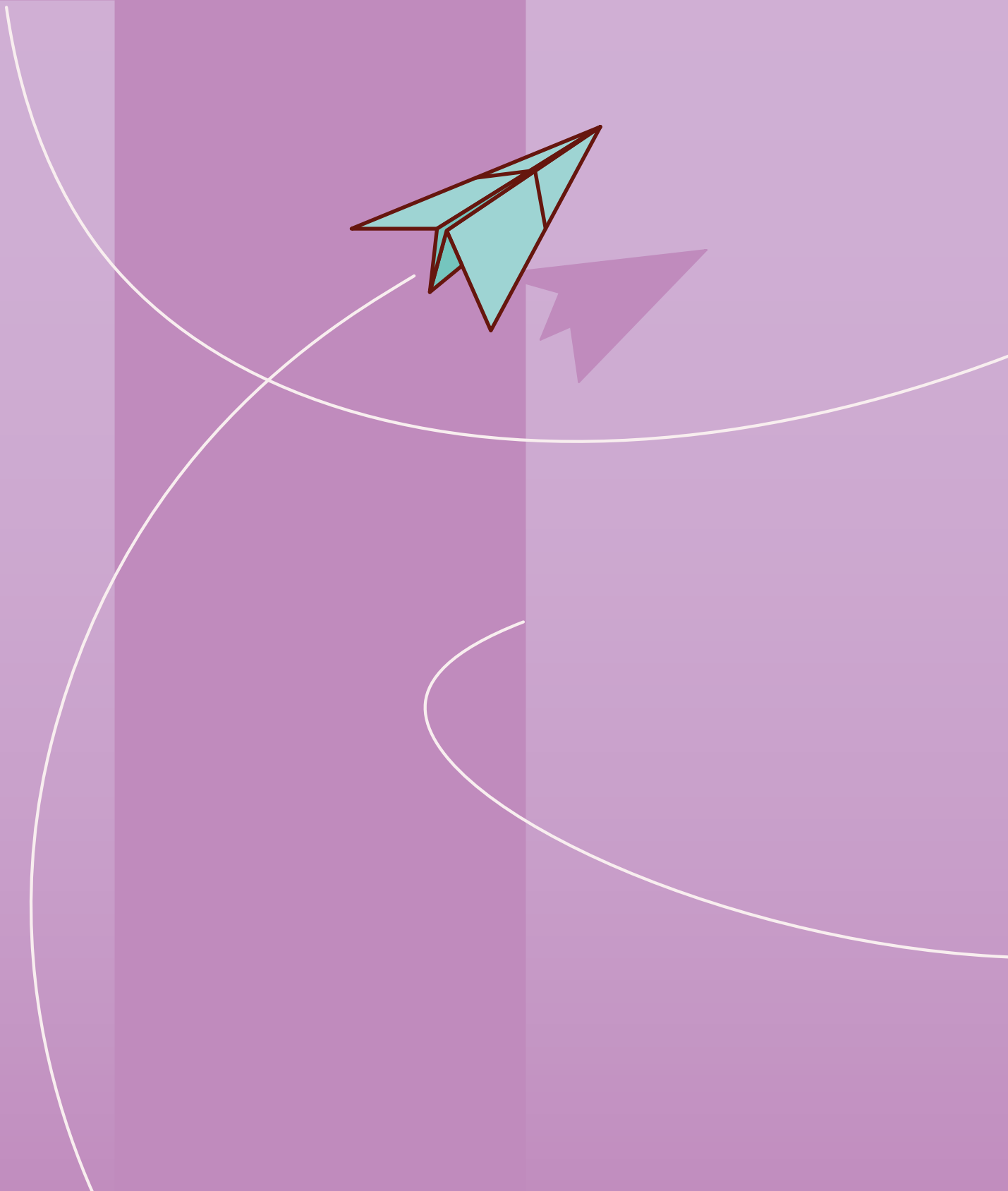
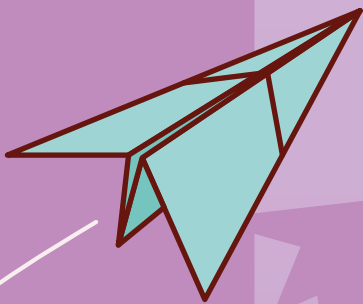
121

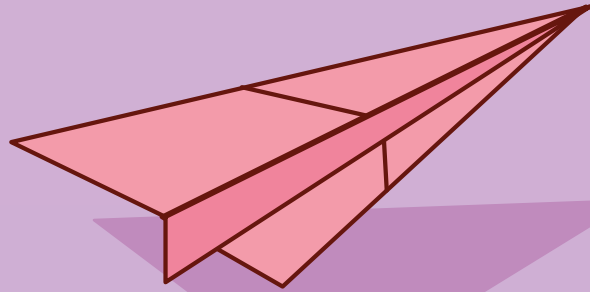
12.1. ALGEGELE WAARDERING VAN DE OPLEIDING EN DE SCHOOL	122
12.2. ZIJN VERSCHILLEN ÉCHTE VERSCHILLEN	122
12.3. WAT ZEGT DE BEOORDELING VAN STUDENTEN OVER DE OPLEIDING OF DE INSTELLING?	124
12.4. WELKE ONDERWERPEN BEPALEN HET RAPPORTCIJFER VOOR DE INSTELLING EN DE OPLEIDING?	125
12.5. SAMENVATTING	126
12.6. DIT ZEGT JOB	127

BIJLAGEN

131

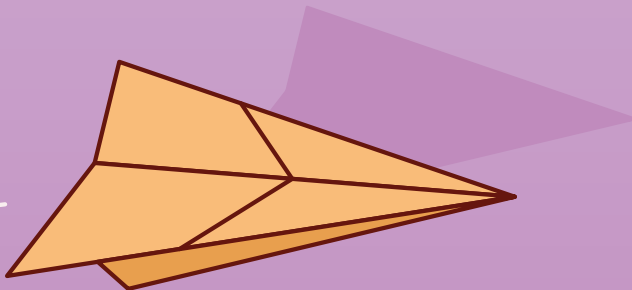
BIJLAGE A: RESPONS NAAR ACHTERGRONDKENMERKEN	132
BIJLAGE B: INDELING IN CLUSTERS	134
BIJLAGE C: VRAGENLIJST	136
BIJLAGE D: GEBRUIKTE AFKORTINGEN	140
BIJLAGE E: LIJST VAN TABELLEN EN FIGUREN	141

INLEIDING

In dit hoofdstuk laten we zien wie de JOB-monitor allemaal heeft ingevuld. Ook vertellen we hoe de JOB-monitor is uitgevoerd.

JOB-MONI

HOE WERD 'IE INGEVULD?

262.629

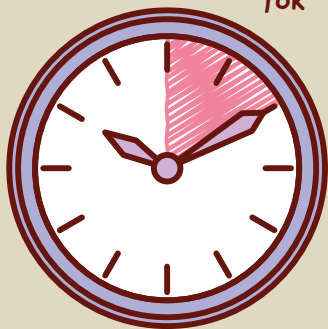
van de 460.792 mbo studenten in Nederland vulden de JOB-monitor dit jaar in. Dat komt neer op

52,7%

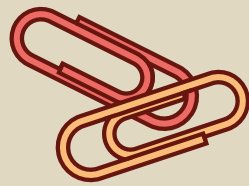
van alle mbo studenten!

JOB monitor 2020
bestond uit
34-36
VRAGEN

tik
tok

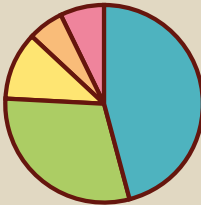
Studenten deden er gemiddeld
10 MINUTEN
over om de vragenlijst in te vullen.

TOR 2020

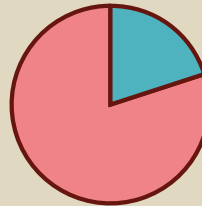
WIE VULDEN 'M IN?

LEEFTIJD

- 17 jaar en jonger: 46%
- 18-19 jaar: 30%
- 20-21 jaar: 11%
- 22-25 jaar: 6%
- 26 jaar en ouder: 7%

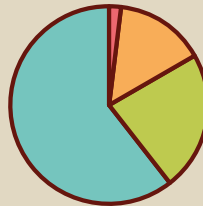
LEERWEG

- Bbl: 20%
- Bol: 80%

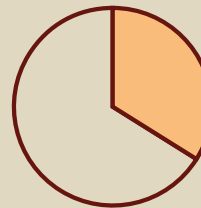
NIVEAU

- Entreeopleiding: 2%
- Niveau 2: 15%
- Niveau 3: 23%
- Niveau 4: 61%

Van alle studenten die de JOB-monitor invulden kwamen de meesten uit deze domeinen.

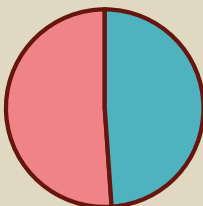
BEPERKINGEN*

- Wel: 34%
- Niet: 66%

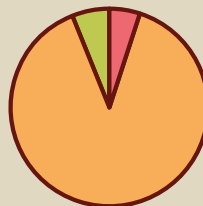
*) Studenten met leerproblemen, beperkingen of blijvende ziektes.

GESLACHT

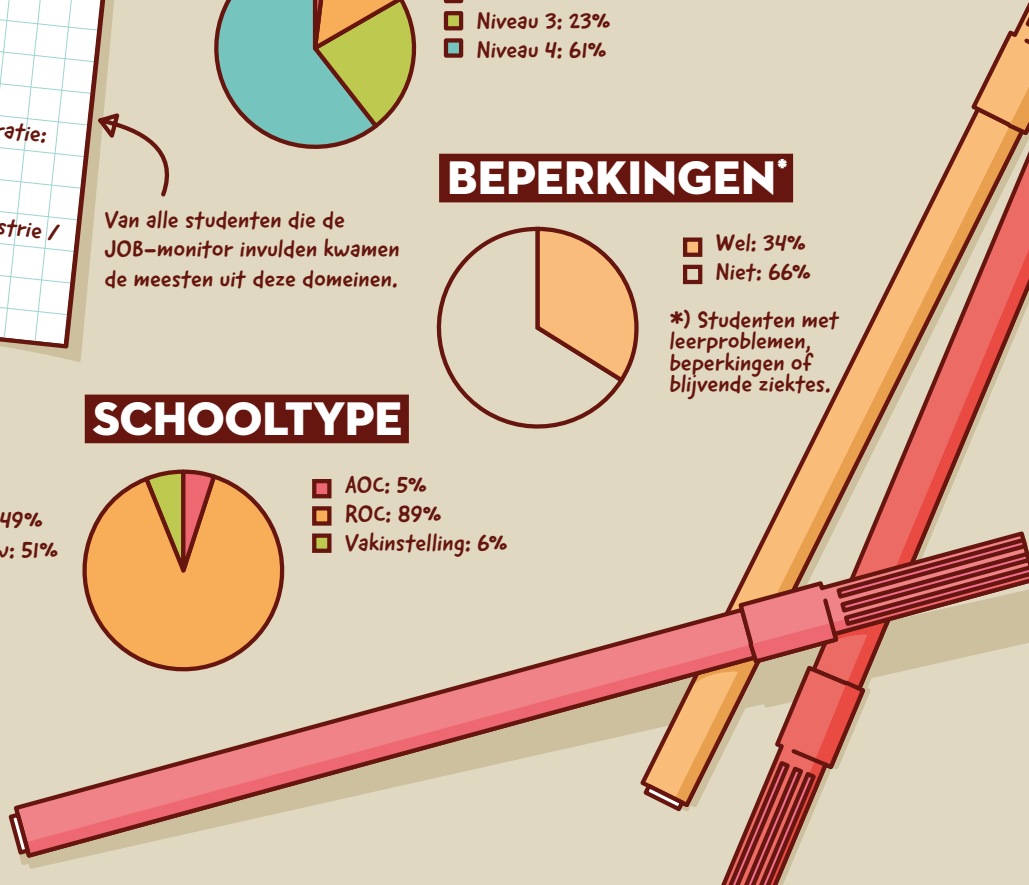

- Man: 49%
- Vrouw: 51%

SCHOOLTYPE

- AOC: 5%
- ROC: 89%
- Vakinstelling: 6%

1.1. ACHTERGROND

Tijdens het schooljaar 2019-2020 konden mbo-studenten, via een online enquête, vragen over hun opleiding en school invullen. Dit onderzoek, dat de JOB-monitor heet, is voor de elfde keer georganiseerd en wordt elke twee jaar uitgevoerd. De antwoorden worden door school gebruikt om te kijken wat studenten goed vinden en ook wat er volgens hen niet zo goed gaat. Deze informatie geldt als eerste richtlijn. Hiermee kan op school verder gepraat worden met studenten om te zien wat er nog beter kan aan het onderwijs.

De JOB-monitor 2020 is onder andere door mbo-studenten zelf georganiseerd. Zij zitten in het bestuur van de Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB) en proberen alle mbo-studenten in Nederland te helpen. Voor dit onderzoek hebben ze subsidie ontvangen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). De uitvoering is gedaan door onderzoeksbureau ResearchNed. Met dank aan de kwaliteitszorgmedewerkers in het mbo en vooral aan de studenten die de vragenlijst ook dit keer weer heel vaak hebben ingevuld.

1.2. ONDERZOEKSOPZET

Alle mbo-studenten in Nederland konden de vragenlijst invullen van 2 december 2019 tot en met 12 maart 2020. Zij moesten daarvoor eerst inloggen op een pagina van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)¹ met hun achternaam, geslacht en geboortedatum. Omdat iedereen deze persoonlijke informatie van zichzelf kent, konden studenten zelf kiezen waar en wanneer zij de vragen gingen beantwoorden. De enquête werd echter meestal in de klas ingevuld.

Door DUO werd nagekeken of iemand een mbo-opleiding volgde en alleen als dat zo was, werd de enquête geopend. Op deze manier was van elke student bijvoorbeeld bekend² aan welke mbo-school zij studeerden en hoefde dat niet gevraagd te worden. Het was niet nodig om de hele vragenlijst in één keer in te vullen, dit kon ook in meerdere keren. Mbo'ers waren gemiddeld bijna tien minuten bezig om alle aan hen gestelde vragen in te vullen. Negen op de tien studenten hadden binnen een kwartier het einde van de enquête bereikt.

1.3. RESPONS

In totaal deden 63 scholen mee aan de JOB-monitor 2020. De enquête is geopend door 286.105 studenten (de respons), dit is 57 procent van alle mbo-studenten in Nederland (de populatie). Later is door de onderzoekers gekeken welke ingevulde vragenlijsten mee te nemen waren in de uitkomsten van de monitor. Sommige vragenlijsten zijn weggegooid, omdat:

- studenten die de vragenlijst te snel hebben ingevuld, niet alles goed hebben kunnen lezen;
- de vragenlijst niet ver genoeg was ingevuld;
- iemand die bijna overal hetzelfde antwoordbolletje koos, geen eerlijke mening kon geven.

Hierna bleven de antwoorden van 262.629 mbo-studenten over. Dat betekent een bruikbare, 'netto' respons van 53 procent. In de tabel hiernaast staat per school wat de netto respons is.

¹ Studenten van de Politieacademie staan niet ingeschreven bij DUO. Deze studenten konden op een aparte inlogpagina van ResearchNed hun studentnummer en geboortjaar en -maand invullen. Daarmee konden later andere studentkenmerken aan de antwoorden worden gekoppeld. Die extra informatie is uit de administratie van de Politieacademie gehaald.

² Deze informatie stuurde DUO door via een anoniem nummer. Dat nummer is ook gebruikt in de enquête. DUO weet de combinatie tussen dat nummer en de antwoorden op de vragenlijst niet. ResearchNed ziet nooit de achternamen en geboortedata van studenten. Door OCW is in overleg met de Privacy Officer van DUO afgesproken dat dit volgens de AVG mag.

Tabel 1.1: Overzicht respons JOB-monitor 2020

	Netto respons	Populatie	% Netto respons
CITAVERDE College	939	1.185	79,2%
IVA Driebergen	196	269	72,9%
Hoornbeeck College	5.025	6.995	71,8%
Aeres MBO	2.442	3.408	71,7%
SintLucas	1.885	2.744	68,7%
SG De Rooi Pannen	4.142	6.094	68,0%
Hout- en Meubileringscollege	2.620	3.933	66,6%
ROC Friese Poort	8.360	12.625	66,2%
Zone.college	2.117	3.200	66,2%
Lentiz onderwijsgroep	1.085	1.652	65,7%
ROC A12	4.054	6.173	65,7%
Nimeto Utrecht	996	1.519	65,6%
Nova College	7.526	11.686	64,4%
Wellantcollege	2.066	3.209	64,4%
ROC Nijmegen	6.038	9.383	64,4%
ROC Kop van Noord-Holland	2.112	3.300	64,0%
Grafisch Lyceum Utrecht	1.413	2.224	63,5%
Gilde Opleidingen	5.851	9.221	63,5%
AOC Terra mbo	1.158	1.831	63,2%
MBO Utrecht	3.297	5.240	62,9%
Noorderpoort	8.610	13.713	62,8%
ROC van Twente	12.200	19.495	62,6%
Leidse instrumentmakers School	190	306	62,1%
ROC Alfa-college	7.778	12.545	62,0%
Landstede MBO	7.040	11.365	61,9%
mboRijnland	10.116	16.549	61,1%
Hogeschool Tio	179	293	61,1%
Mediacollege Amsterdam	1.577	2.595	60,8%
Koning Willem I College	8.086	13.423	60,2%
ROC Menso Alting	417	701	59,5%

	Netto respons	Populatie	% Netto respons
Deltion College	9.373	15.845	59,2%
Summa College	9.947	16.950	58,7%
VISTA college	7.401	12.713	58,2%
Business School Notenboom	34	59	57,6%
Drenthe College	4.554	7.972	57,1%
ROC Midden Nederland	9.705	17.020	57,0%
Curio	8.940	15.684	57,0%
Stichting STC Group	2.645	4.644	57,0%
Friesland College	5.077	8.981	56,5%
Grafisch Lyceum Rotterdam	2.069	3.666	56,4%
Helicon Opleidingen	2.353	4.171	56,4%
Nordwin College	801	1.440	55,6%
Onderwijsgroep Tilburg	4.577	8.270	55,3%
Rijn IJssel	6.341	11.494	55,2%
Regio College	2.967	5.444	54,5%
ROC Rivor	1.437	2.644	54,3%
Albeda	11.288	21.110	53,5%
Graafschap College	5.000	9.380	53,3%
ROC Ter AA	1.747	3.307	52,8%
MBO Amersfoort	4.350	8.280	52,5%
Cibap vakschool voor vormgeving	919	1.822	50,4%
Clusius College	730	1.452	50,3%
Horizon College	6.032	12.527	48,2%
Scalda	4.435	9.287	47,8%
ROC de Leijgraaf	2.113	4.445	47,5%
SOMA College	558	1.174	47,5%
aventus	5.183	11.302	45,9%
Zadkine	7.608	16.686	45,6%
ROC TOP	1.711	3.913	43,7%
ROC Mondriaan	8.278	19.148	43,2%
Da Vinci College	3.299	7.804	42,3%

	Netto respons	Populatie	% Netto respons
SVO Vakopleiding Food	937	2.247	41,7%
Politieacademie	665	3.041	21,9%
Overige instellingen	40	37.451	0,1%
Totaal	262.629	498.249	52,7%

Bron: JOB-monitor 2020 en BRONMBO-2019

Als veel studenten de enquête invullen, lijkt deze groep van invullers ook veel op de totale groep mbo-studenten in Nederland. Wanneer in zowel de groep die de enquête invult en de totale groep mbo-studenten bijvoorbeeld zeventig procent van de studenten een bol-opleiding volgt, zijn de twee groepen goed met elkaar te vergelijken. In dat geval kunnen de antwoorden op de enquête gebruikt worden om iets over de mening van alle mbo-studenten te zeggen. Bij deze meting van de JOB-monitor lijkt de invulgroep niet genoeg op de hele groep mbo'ers om dat te kunnen doen.

Om bij het opschrijven van de uitkomsten van het onderzoek toch iets te kunnen zeggen over alle mbo-studenten, is een weegfactor gemaakt. Als bijvoorbeeld van de groep invullers zestig procent een meisje is en in het hele mbo veertig procent, tellen de antwoorden van meisjes minder zwaar mee bij het berekenen van de uitkomsten. In ditzelfde voorbeeld tellen de antwoorden van jongens juist zwaarder mee. In de weegfactor zijn alle groepen studenten meegenomen die te maken hebben met opleidingsdomein, school, geslacht, opleidingsniveau en leerweg (bijv. jongens op niveau 3 van een bol-opleiding Media en vormgeving aan ROC A12).

1.4. HERZIENING VAN DE VRAGENLIJST

Er werd de vorige jaren vaak gezegd dat de enquête te lang was. Daarom is voor de JOB-monitor 2020 gekeken welke vragen belangrijk genoeg waren om te blijven stellen. Dit is bijvoorbeeld nagevraagd bij mbo-studenten, medewerkers op mbo-scholen, medewerkers van OCW en medewerkers van de onderwijsinspectie. Deze mensen konden ook aangeven of zij vinden dat de vragen anders gesteld moeten worden. Met die informatie is een nieuwe, kortere vragenlijst gemaakt, die ook beter te gebruiken is. Hoe de vernieuwing van de vragenlijst precies is gegaan, kun je lezen in hoofdstuk 3.

Dit betekent dat de vragen niet meer hetzelfde zijn als in eerdere jaren. Vaak is het ook zo dat de antwoordmogelijkheden bij de vragen anders zijn geworden. Daarom zijn de uitkomsten van de vragen niet meer te vergelijken met de uitkomsten van de vorige metingen. Om dat voor vragen die bijna hetzelfde zijn gebleven toch een beetje te kunnen doen, heeft elke student één vraag min of meer dubbel beantwoord. Zo zijn de antwoorden van elk setje met daarin een nieuwe en een oude vraag naast elkaar te leggen. Iedere extra, oude vraag is dus steeds door een ander groepje studenten ingevuld en niet door alle 262.629. Op basis hiervan is een schatting gemaakt van de trend.

1.5. INDELING VRAGEN IN CLUSTERS

In de JOB-monitor worden vragen gesteld over verschillende onderwerpen. Vaak is dat meer dan één vraag per onderwerp. Er wordt dan gekeken of voor deze vragen over hetzelfde onderwerp een totaaloordeel (of clusterscore) kan worden gemaakt. Hiermee kun je gemakkelijk zien waar het op school goed of minder goed gaat. Daarna kun je per vraag bekijken waar dat precies mee te maken heeft.

Vanuit de nieuwe vragenlijst zijn acht clusters te maken (zie bijlage B). Deze indeling is door een groep deskundigen (vier hoogleraren van universiteiten die verstand hebben van onderzoek doen) goedgekeurd. Binnen een cluster is telkens voor iedere student uitgerekend hoeveel procent van de vragen negatief ('heel slecht' of 'slecht'), neutraal (bijv. 'niet slecht en niet goed') of positief ('goed' of 'heel goed') is beantwoord.

Voor sommige vragen is het niet mogelijk om in een cluster meegenomen te worden. Deze zijn daarom alleen 'los' terug te vinden in dit rapport. Het gaat om:

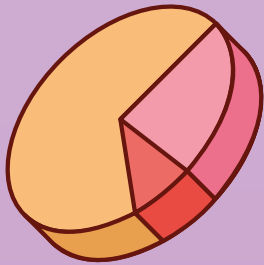
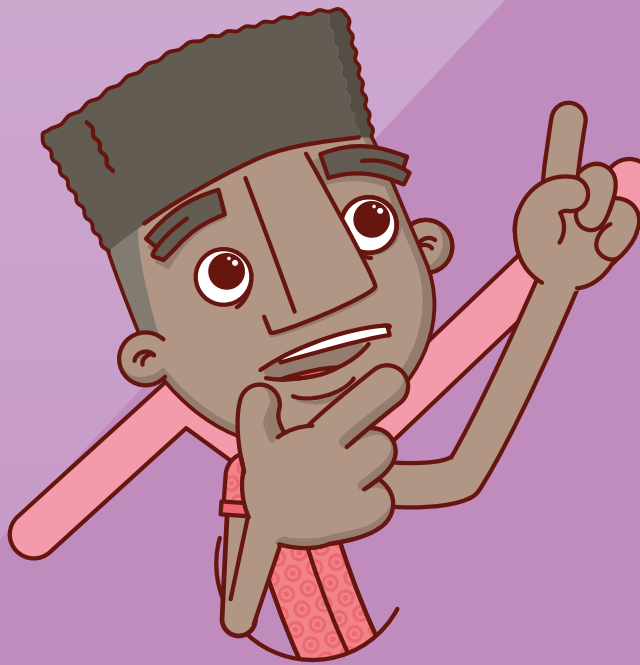
- Wat vind je van de lessen Nederlands?
- Wat vind je van de lessen rekenen?
- Wat vind je van de lessen Engels?
- Heb je stage/bpv gelopen of doe je dat op dit moment?
- Was/ls het moeilijk voor je om een stage/bpv-plaats te vinden?
- Hoe moeilijk was het voor jou om een werkplek te vinden voor je opleiding?
- Heb je leerproblemen, beperkingen of blijvende ziektes?
- Weten jouw docenten dat je een beperking hebt?
- Wat vind je van de hulpmiddelen en aanpassingen op school voor jouw beperking?
- Is er een studentenraad op jouw school?
- Zou je zelf willen meepraten over hoe het op jouw school beter kan?
- Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding?
- Welk rapportcijfer geef je jouw school?

1.6. VERDER IN DIT RAPPORT

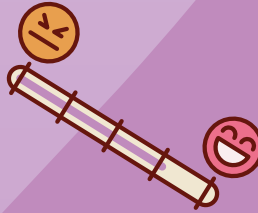
JOB geeft in het volgende hoofdstuk aan welke uitkomsten van de JOB-monitor 2020 zij belangrijk vinden. Welke antwoorden vallen op? Wat is goed om op deze manier terug te zien en wat juist iets minder? Op welke onderwerpen wil JOB de scholen of studenten wijzen?

De hoofdstukken daarna laten steeds de uitkomsten voor één van de onderwerpen uit de vragenlijst zien. Het gaat dan om de totaaloordelen en ook de vragen binnen dat onderwerp. Er is telkens eerst gekeken of een vergelijking met de vorige JOB-monitor mogelijk is. Hierna worden de uitkomsten van verschillende groepen studenten (bijv. niveau 3 en niveau 4) vergeleken. In de grafieken zijn de meningen van studenten opgenomen als percentages negatief, neutraal of positief geantwoord. Elk hoofdstuk wordt afgesloten door de mening van JOB over de uitkomsten binnen dat onderwerp. Daar staat ook wat een studentenraad kan doen als een school niet goed scoort op dat onderwerp.

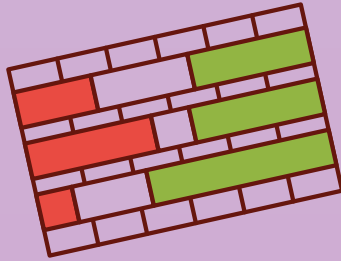
In het laatste hoofdstuk wordt uitgelegd hoe de uitkomsten van dit onderzoek het beste begrepen en gebruikt kunnen worden. Studentenvragen en andere mensen die dit graag willen weten, kunnen de uitkomsten ook online bekijken via www.jobmonitorresultaten.nl. Daar zijn de antwoorden per school en per opleidingsdomein te zien.

%

%

%

JOB OVER DE MEEST OPVALLENDE RESULTATEN

De resultaten van de JOB-monitor bepalen voor een groot deel waar JOB zich de komende tijd mee bezig gaat houden. De JOB-monitor heeft als doel een startpunt te bieden voor een gesprek tussen de studentenraad en de school. Zo kunnen de studenten en de school samen het onderwijs verbeteren.

BOEKEN EN LESMATERIALEN

Uit eerdere edities van de JOB-monitor bleek dat veel mbo-studenten boeken en lesmaterialen moesten kopen, maar deze niet altijd gebruikten. Daar is de laatste jaren veel aandacht aan besteed. Helaas zien we in de monitor van dit jaar dat er weinig verbetering is te zien. Nog steeds geven 2 op de 5 studenten aan dat ze niet al hun boeken en lesmaterialen gebruiken. In het domein Zorg en Welzijn (met ruim een kwart van de mbo-studenten in Nederland) geeft maar liefst 50 procent van de studenten aan dat dit het geval is.

JOB baalt ervan dat er nog steeds geen verbetering te zien is. We blijven het probleem aankaarten bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en de MBO Raad. Er moet nu vooral meer tempo komen in het doorvoeren van maatregelen. We hopen dat er in de volgende monitor dan eindelijk verbetering is te zien.

INSPRAAK EN MEDEZEGGENSCHAP

We zijn heel blij te zien dat uit de JOB-monitor blijkt dat scholen steeds beter luisteren naar de mening van studenten. Dit jaar geeft de helft van de studenten aan dat school goed luistert naar hun mening. Dat is een stijging van zeven procent ten opzichte van de vorige editie! Ook zien we dat steeds meer studenten weten dat er een studentenraad op school is (52 procent). Dit percentage is sinds de JOB-monitor in 2014 ieder jaar gestegen. Dat was het eerste jaar waarin hierover een vraag werd gesteld.

Als belangenbehartiger voor mbo-studenten zijn we trots op deze resultaten. We zullen ons als JOB blijven inzetten om deze cijfers nog positiever te maken. We hopen dat andere betrokken partijen dit ook zullen doen.

LOOPBAANBEGELEIDING EN -ORIËNTATIE (LOB)

We vinden het als JOB belangrijk dat studenten goed worden begeleid bij het maken van keuzes voor de toekomst. Vorig jaar was het thema van de JOB-tour dan ook LOB. Wil je verder gaan leren of gaan werken? Uit de monitor van dit jaar komt naar voren dat ruim een kwart van de studenten vindt dat hij of zij niet goed wordt begeleid bij deze keuze. Daar kan dus nog wel wat worden verbeterd. JOB gaat zich samen met andere partijen inzetten om te kijken hoe we dit kunnen doen.

SFEER EN VEILIGHEID

We zien dat het overgrote deel van de studenten aangeeft met plezier naar school te gaan (55 procent positief, 17 procent negatief en de rest is neutraal). Daarnaast zijn studenten ook positief over de sfeer binnen de opleiding: slechts 10 procent is hierover negatief. We zijn blij met deze positieve cijfers en hopen dat we dit ook terugzien in de volgende monitor.

WERKPLEKKEN

In de monitor wordt gevraagd aan studenten wat ze vinden van de werkplekken op school. In de afgelopen monitoren was op dat thema weinig verbetering te zien. Vanaf 2010 tot 2018 was constant 1 op de 3 studenten negatief over de werkplekken op school. Maar dit jaar zien we verbetering! Minder studenten zijn negatief, namelijk 1 op de 4. We hopen dat deze trend zich gaat voorzetten. We vinden het namelijk belangrijk dat er goede werkplekken zijn, omdat niet elke student die thuis heeft.

KEUZEDELEN

Keuzedelen zijn relatief nieuw in het mbo. Studenten zijn iets minder positief geworden over de keuzedelen waaruit ze kunnen kiezen. Het is dus belangrijk om in de gaten te houden dat deze trend zich niet doorzet. Ook geeft een kwart van de studenten een negatief oordeel over de inhoud van de keuzedelen. We gaan als JOB dan ook zeker weer aandacht besteden aan dit onderwerp. We hebben goede hoop dat we in de komende jaren verbeteringen zullen zien omdat keuzedelen mee gaan tellen voor de slaag-zakregeling.

STAGE (BOL)

Er zijn zowel positieve als negatieve resultaten op het gebied van stage van bol-studenten. Over de voorbereiding en begeleiding vanuit school voor stage is ongeveer 1 op de 3 studenten positief. Op dit onderwerp is er in vergelijking met voorgaande jaren een kleine negatieve trend. Hier is nog ruimte voor verbetering. Ook zien we dat 22 procent van de studenten moeite heeft met het vinden van een stageplaats. We hopen dat er meer aandacht door scholen wordt besteed aan de begeleiding, voorbereiding en het vinden van een stageplek.

Studenten zijn een stuk positiever over wat ze leren en hoe ze begeleid worden op stage. 68 procent van de studenten is hierover positief. We zijn blij om te zien dat studenten hier zo goed over oordelen.

STAGE (BBL)

Voor bbl-studenten geldt dat ze grotendeels positief zijn over wat ze leren op hun werkplek (78 procent). De begeleiding vanuit hun werkplek wordt ook positief beoordeeld, namelijk 68 procent. Goede cijfers dus!

Dit jaar werd er voor het eerst gevraagd hoe opdrachten van school aansluiten bij het werk dat studenten doen op hun werkplek. Daarover is bijna een kwart negatief. Dat is jammer, dus hier is nog ruimte voor verbetering.

STUDEREN MET EEN BEPERKING, LEERPROBLEEM OF BLIJVENDE ZIEKTE

Ongeveer 1 op de 3 mbo-studenten geeft aan te studeren met een beperking, leerprobleem of blijvende ziekte. Dat is een grote groep! Van deze studenten geeft 32 procent aan positief te zijn over de hulpmiddelen en aanpassingen voor hun beperking, leerprobleem of blijvende ziekte. Dit is minder dan voorgaande jaren. Dit vinden we jammer, want onderwijs moet toegankelijk zijn voor iedereen. We gaan als JOB de komende jaren in de gaten houden of de situatie verbetert. We hopen dat andere partijen in het onderwijsveld zich hiervoor ook gaan inzetten.

VERNIEUWING

VAN DE

VRAGENLIJST

We hebben de JOB-monitor flink vernieuwd dit jaar! In dit hoofdstuk leggen we uit wat we hebben vernieuwd en waarom. Ook vertellen we wat de nadelen zijn van het vernieuwen van de vragenlijst.

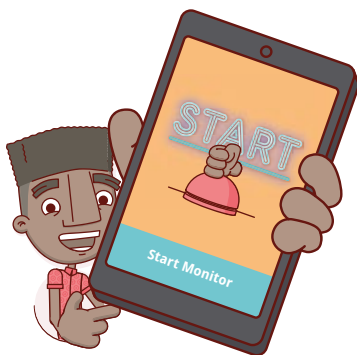
3.1. WAAROM DE VRAGENLIJST VERNIEUWEN?

Zoals we ook al beschreven in de inleiding vonden veel studenten en scholen de vragenlijst van de JOB-monitor te lang. Ook was er kritiek op de antwoordmogelijkheid. Die verschilden te veel. Een andere veel gehoorde klacht was dat de vraagteksten voor sommige studenten te lang of te moeilijk waren. Daarom heeft JOB besloten om de vragenlijst te vernieuwen. Dat deed JOB niet alleen. De mbo-studenten hadden hier een belangrijke stem in. Ook de scholen en de onderwijsinspectie waren betrokken bij de vernieuwing. Voor de begeleiding van de ontwikkeling van de nieuwe vragenlijst huurde JOB een onderzoeksbureau en een ontwerp bureau in.

Voor de vernieuwing zijn de volgende stappen doorlopen.

- de oude vragen zijn kritisch bekeken door onderzoeksdeskundigen;
- JOB, studenten, scholen en onderwijsinspectie konden aangeven welke vragen ze belangrijk vonden met een formulier op internet;
- een groep studenten heeft tijdens een workshop een oordeel gegeven over hoe belangrijk zij de vragen vonden;
- een groep studenten heeft tijdens een workshop gekeken of de vragen begrijpelijk waren;
- de vragen zijn allemaal nog een keer beoordeeld door een taalbureau;
- de vragen zijn vertaald in het Engels door een vertaalbureau;
- de vragenlijst is getest onder 985 studenten.

Op deze manier is er een nieuwe vragenlijst ontwikkeld. Dit hele traject heeft bijna een jaar geduurd.

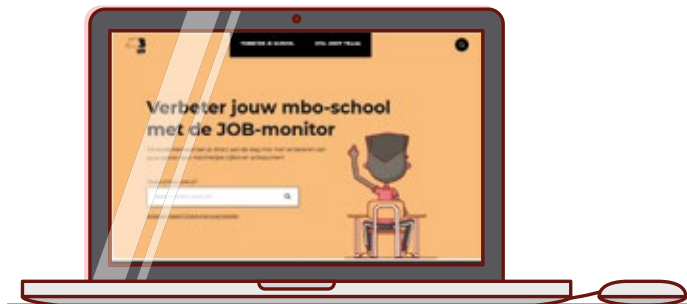

3.2. EEN NIEUW ONTWERP

JOB heeft door een ontwerp bureau een nieuw ontwerp laten maken voor de vragenlijst. Het nieuwe ontwerp moest er jong en fris uitzien. Maar nog belangrijker was dat JOB wilde dat de vragenlijst goed op een mobiele telefoon in te vullen moest zijn. En dat is goed gelukt! Het ontwerp kwam er en studenten vulden massaal de nieuwe vragenlijst in.

3.3. EEN NIEUWE WEBSITE

Naast dat de vragenlijst is vernieuwd, is er ook nieuwe website gebouwd (www.jobmonitorresultaten.nl). Hier kan je makkelijk terugvinden wat de resultaten zijn van elke mbo-school. Er is duidelijk aangegeven op welke onderwerpen een school wel of niet goed scoort. Je kunt ook per domein bekijken hoe een school scoort. Op de website staan allerlei hulpmiddelen van JOB. Deze zijn bedoeld voor studentenraden om met de resultaten aan de slag te gaan.

3.4. JOB-MONITOR ALS TWEEJAARLIJKSE CYCLUS

Dat veel studenten de vragenlijst invullen is natuurlijk belangrijk. Maar eigenlijk zijn er meer dingen die belangrijk zijn rondom de JOB-monitor. Eigenlijk zijn er verschillende fases. Deze fases kun je terugzien in het plaatje hieronder. Het is bijvoorbeeld ook heel belangrijk dat er echt iets met de resultaten wordt gedaan. Daarom gaat JOB vanaf deze editie studentenraden helpen hoe ze dit kunnen doen, door langs te gaan op elke school.

3.5. NADEEL VAN EEN NIEUWE VRAGENLIJST

Deze nieuwe vragenlijst kan weer een aantal jaren worden gebruikt. Dat is een groot voordeel voor de JOB-monitor. Toch heeft het maken van een nieuwe vragenlijst ook nadelen. Bijna alle vragen zijn veranderd. Het gevolg hiervan is dat de resultaten niet meer vergelijkbaar zijn met eerdere jaren. Behalve natuurlijk de vragen die precies hetzelfde bleven. Dat zijn de volgende vragen:

- Voel je je veilig op school?
- Is er een studentenraad op jouw school?

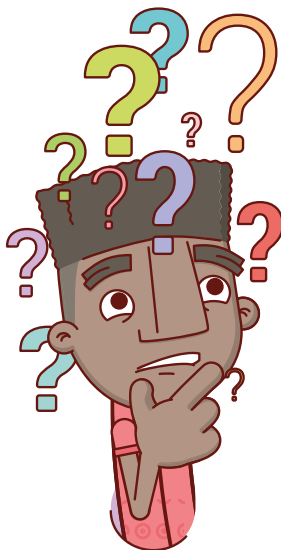
De resultaten van alle andere vragen zijn dus niet meer vergelijkbaar. Dit geldt ook voor de resultaten in rapportcijfers. Hoewel die vragen hetzelfde zijn gebleven, moeten we benadrukken dat de uitkomsten niet meer te vergelijken zijn met de eerdere rapportcijfers tot en met 2018. Dit komt onder andere doordat de antwoordmogelijkheden in 2020 op een andere manier weergegeven zijn. Daarnaast heeft de aanzienlijke inkorting van de vragenlijst mogelijk ook effect gehad op de rapportcijfers. Specifiek gaat het om de volgende vragen:

- Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding?
- Welk rapportcijfer geef je jouw school?

3.6. EEN MANIER OM TRENDS TE VOLGEN

Alle studenten kregen, naast de nieuwe vragenlijst, ook steeds één vraag die op de 'oude' manier gesteld is. Die studenten werden willekeurig gekozen. Uiteindelijk is elke nieuwe vraag door ongeveer 9.000 studenten ook nog eens op de oude manier beantwoord. Zo konden de onderzoekers voor deze groep steeds zien of er een groot verschil was in het antwoord op de 'nieuwe' vraag en op de 'oude' vraag. Door onderzoeksdeskundigen is gekeken of de antwoorden gebruikt konden worden om te vergelijken met eerdere jaren met de oude vraagstelling. En dat bleek mogelijk. Daarom zijn er steeds in de grafiek onder het balkje 'trendbreuk' de scores opgenomen op deze vraag. Dit is aangegeven met '2020 (trendvgl)'. Dat betekent: 'dit zijn de antwoorden in 2020 op de vragen die op de 2018-manier zijn gesteld'. Er kan vergeleken worden door steeds de balkjes '2018' te vergelijken met '2020 (trendvgl)'.

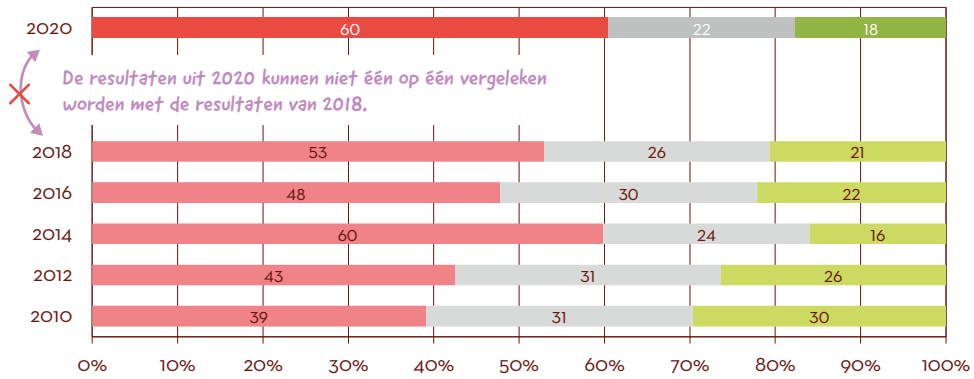
Niet voor alle vragen kon dit gedaan worden. Soms waren de vragen té verschillend. Dan is de trend achterwege gelaten. Ook voor de totaalordelen (de clusters) en de rapportcijfers zijn geen trends weergegeven.

Zo kun je sommige resultaten uit verschillende jaren toch met elkaar vergelijken.

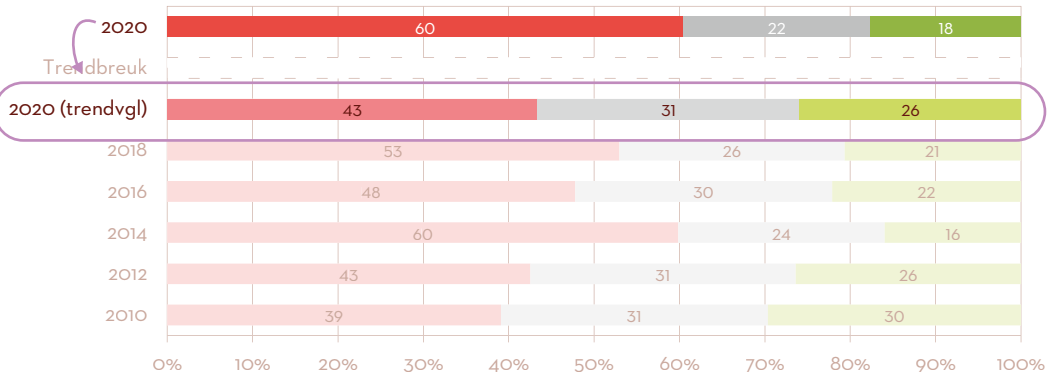

JOB-MONITOR

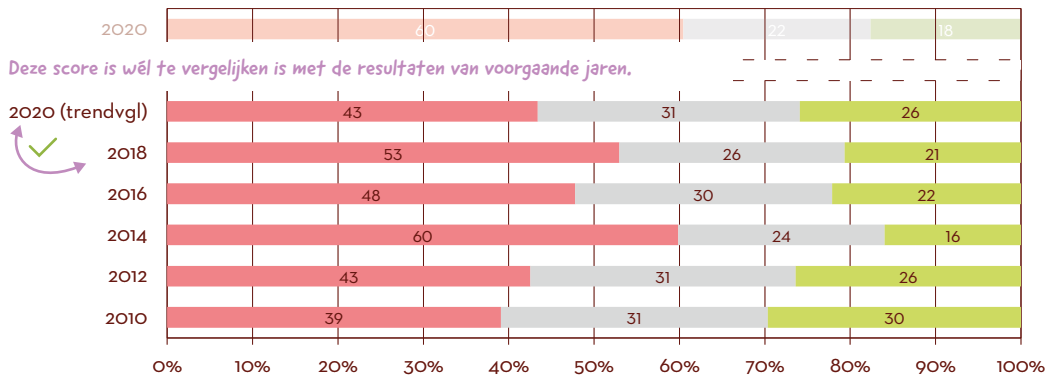
Om de resultaten toch te kunnen vergelijken, zijn via random extra vragen de resultaten van 2020 omschreven naar een aangepaste score.

JOB-MONITOR

Deze score is wél te vergelijken is met de resultaten van voorgaande jaren.

JOB-MONITOR

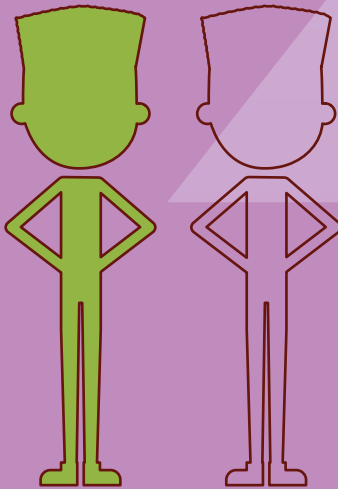

22%

van de mbo-studenten oordeelt negatief over de lessen rekenen.

1/2

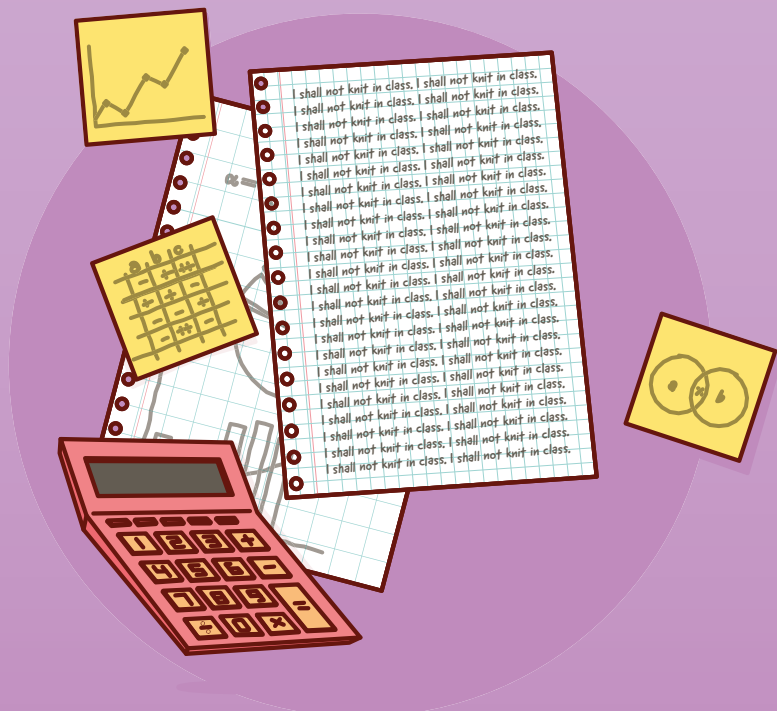
Is positief over de lessen Engels.

Entreestudenten zijn het meest positief over de lessen Nederlands en rekenen.

LESSEN

In dit hoofdstuk kijken we naar de lessen Nederlands, rekenen en Engels. Wat vinden studenten van de lessen die ze hierin krijgen? En zijn hierin verschillen tussen bepaalde groepen studenten?

4.1. LESSEN

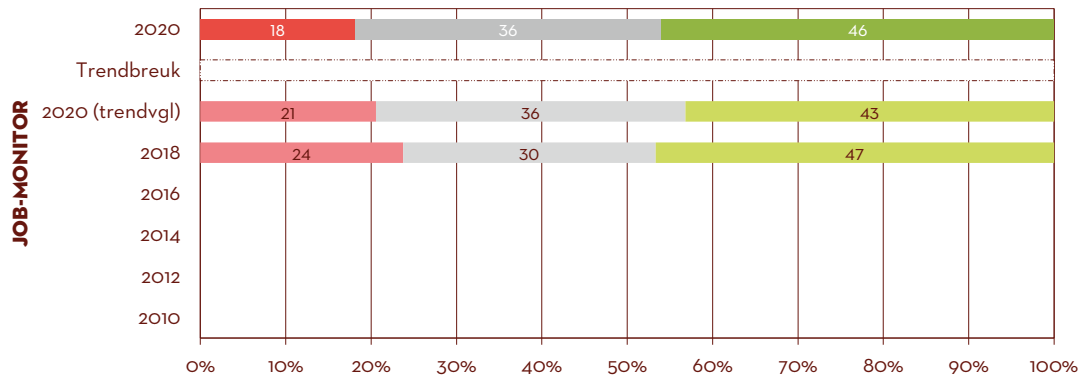
In deze paragraaf kijken we naar drie vragen over specifieke lessen:

- Wat vind je van de lessen Nederlands?
- Wat vind je van de lessen rekenen?
- Wat vind je van de lessen Engels?

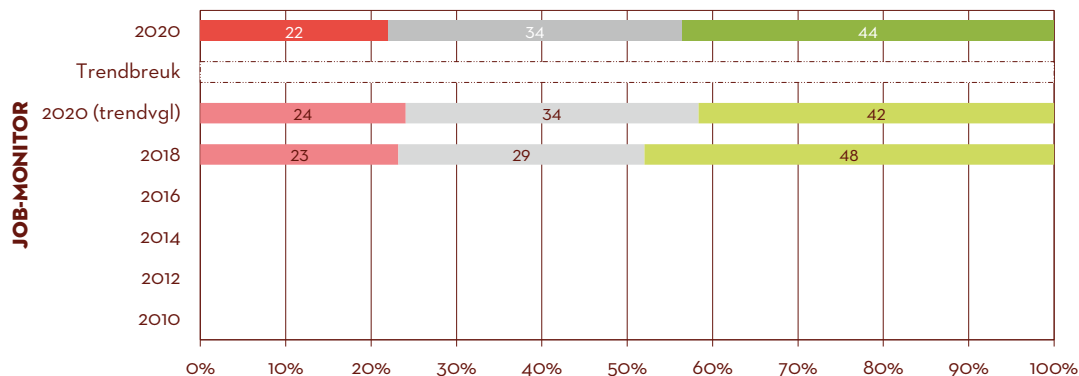
De meeste mbo-studenten krijgen lessen Nederlands; acht procent van de studenten geeft aan geen lessen Nederlands te krijgen. Ook krijgt het grootste deel van de mbo'ers les in rekenen: veertien procent zegt geen rekenlessen te krijgen. Ongeveer driekwart van de mbo-studenten geeft aan Engelse les te krijgen en dus krijgt zo'n één op de vier studenten geen lessen Engels. Alleen studenten die een opleiding op niveau 4 volgen, krijgen een centraal examen Engels. Wanneer we deze groep studenten apart bekijken, zien we dat niet iedereen voor dit examen wordt opgeleid. Dertien procent van de niveau 4-studenten geeft namelijk aan geen Engelse les te krijgen.

STAND VAN ZAKEN 2020

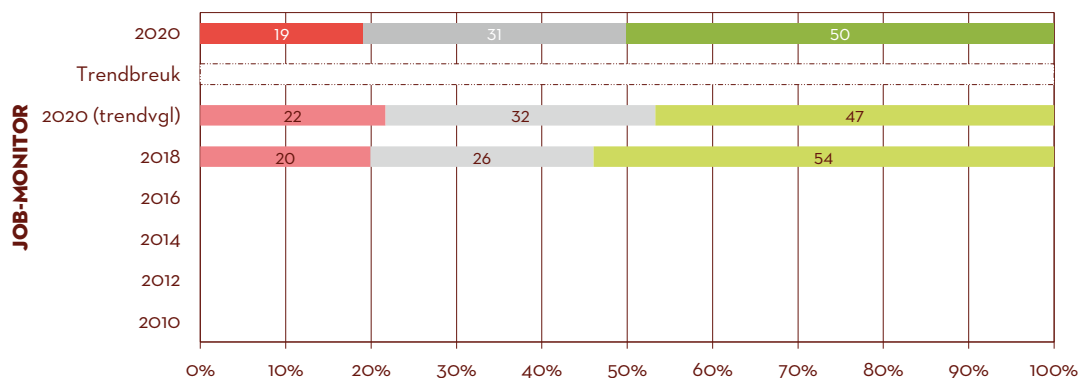
In de onderstaande drie figuren staat weergegeven hoe mbo-studenten hun lessen in de drie besproken vakken beoordelen. Iets minder dan de helft van de studenten die lessen Nederlands krijgt is positief over deze lessen. Ook over de lessen rekenen oordeelt bijna de helft van de studenten positief. De helft van de mbo-studenten vindt ten slotte de Engelse lessen goed. Ten opzichte van vorig jaar is er niet veel veranderd, maar lijken er vooral iets meer studenten neutraal tegenover de lessen Nederlands, rekenen en Engels te staan. Daardoor zijn zij gemiddeld minder vaak uitgesproken positief óf negatief over de lessen Nederlands, en iets minder positief maar ongeveer even negatief over rekenen en Engels.

figuur 4.1: Wat vind je van de lessen Nederlands?

figuur 4.2: Wat vind je van de lessen rekenen?

figuur 4.3: Wat vind je van de lessen Engels?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Bol-studenten zijn positiever over de lessen Engels dan bbl-studenten. Van de bol-studenten geeft namelijk 52 procent aan de Engelse lessen (heel) goed te vinden, tegenover 43 procent van de bbl-studenten. Over de lessen Nederlands en rekenen verschilt het oordeel van bol- en bbl-studenten niet.

Entreestudenten zijn over de lessen Nederlands en rekenen een stuk positiever dan studenten in andere niveaus. Het lijkt erop dat hoe hoger het niveau, hoe minder positief het oordeel van een student over de Nederlandse les en rekenles. Over de lessen Engels zijn entreestudenten juist het minst positief. Studenten in niveau 4 vinden de Engelse lessen het vaakst goed, gevolgd door niveau 2-studenten.

4.2. SAMENVATTING

Over de vakken Nederlands, rekenen en Engels oordeelt ongeveer de helft van de mbo-studenten positief. Opvallend is dat bol-studenten positiever zijn over Engels dan bbl-studenten. Ook viel op dat entreestudenten positiever zijn over Nederlands en rekenen dan studenten van andere niveaus, maar dat zij juist negatiever zijn over Engels dan de andere niveaus.

DIT ZEGT JOB

In het eerste thema van de JOB-monitor heeft JOB aan studenten gevraagd wat zij vinden van de lessen Nederlands, rekenen en Engels. De lessen Nederlands en rekenen zijn op elk niveau verplicht, de lessen Engels zijn alleen verplicht op niveau 4. We zijn als JOB niet al te ontvreden over de resultaten over de lessen Nederlands, rekenen en Engels. Ongeveer 1 op de 5 studenten is niet positief over de lessen.

Wat ons wel opvalt, is dat sommige studenten aangeven geen les te krijgen, maar wel examens moeten doen. Acht procent van de studenten geeft aan geen Nederlands te krijgen, en 14 procent krijgt geen rekenen. Van de niveau 4 studenten, die examens moeten doen in Engels, geeft 13 procent aan geen les te krijgen. Dat baart ons zorgen, want deze studenten moeten dus onvoorbereid een examen doen. Terwijl dit examen wel meetelt voor hun diploma!

In dit stuk gaan we verder in op de inhoud van de lessen, wat we als JOB hebben gedaan en van plan zijn te gaan doen. Ook laten we zien wat je als studentenraad kunt doen op dit gebied.

REKENEN

Het vak rekenen op het mbo kent een chaotische geschiedenis. In 2015 is besloten dat rekenen niet meer meetelt voor het diploma. Maar sinds 2017 laaide de discussie over rekenen op het mbo weer op in de politiek. Vanaf het schooljaar 2021-2022 moet er weer verplicht examens worden gedaan in rekenen. Dit betekent dat rekenen vanaf augustus 2021 meetelt voor de slaag-zakregeling.

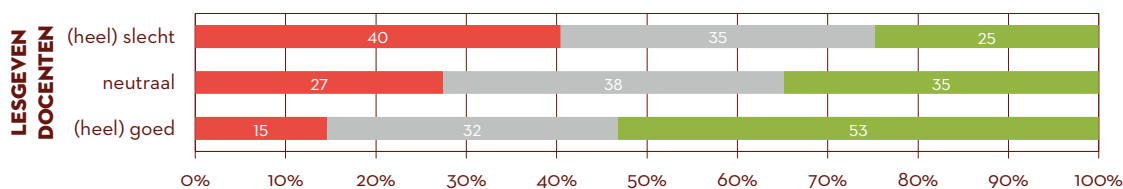
Er is nu een intentieverklaring gesloten tussen de MBO Raad, Nederlandse Raad voor Training en Onderwijs (NRTO) en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) waarin is opgenomen dat er beter passende rekeneisen per mbo-niveau komen. Eerst werd er alleen onderscheid gemaakt tussen niveau 4-studenten en de rest van de niveaus op het mbo. De intentieverklaring sluit ook aan bij de wens van JOB voor beroeps- en burgerschapsgericht rekenen. Het is de bedoeling dat het rekenonderwijs inhoudelijk ook beter aansluit bij de opleiding die de student volgt. Zodat bijvoorbeeld studenten Bouw leren hoe ze de vaardigheden van rekenen kunnen inzetten bij het waterpas maken van een muur. Dit vraagt ook om aangepaste toetsen die aansluiten bij de veranderingen van het rekenonderwijs. Dit is wel een uitdaging voor de mbo-instellingen, omdat er eerst één landelijke rekentoets was voor heel het mbo.

Klagen over rekentoetsen helpt! Praktisch gezien omdat er soms fouten in de examens zitten. JOB verzamelt deze klachten en stuurt die door naar het College voor Toetsen en Examens (de landelijke organisatie die toetsen en examens maakt). Daardoor kan het gebeuren dat sommige opgaven niet meer meetellen. Ook als rekenen straks niet meer centraal geregeld is, hopen we dat jullie ons blijven vinden. We willen juist met het nieuwe rekenen weten hoe de examens gaan.

Studenten bellen daarnaast de klachtenlijn om hun zorgen over dyscalculie of rekenangst te delen. En dan vooral als rekenen mee gaat tellen. Er zijn de afgelopen jaren studenten geweest die niet aan een opleiding durfden te beginnen, omdat ze 'rekenen toch nooit zouden halen'. We hopen dat scholen zich hier bewust van zijn, en deze angst proberen weg te nemen.

JOB-TOUR MET THEMA REKENEN

In 2015 heeft JOB een reketour gedaan door het land. Hierbij zijn we langs verschillende scholen gegaan om te praten over het rekenonderwijs en te kijken waar het goed en niet goed gaat. In 2020 heeft JOB weer twee mbo-instellingen bezocht en hebben we studenten digitaal betrokken om te kijken hoe het rekenonderwijs er precies uit moet gaan zien. Centraal stonden de vragen: 'als rekenen wel mee telt, ben je dan gemotiveerd voor het vak?' 'Waar moet een goede docent aan voldoen?' en 'hoe moet het rekenonderwijs er volgens jou uit zien?' Uit de resultaten bleek dat studenten vooral rekenles willen krijgen van een echte rekendocent. Ook willen ze dan geen les door achter de computer zelfstandig aan de slag te gaan, maar juist uitleg en hulp van een docent. Ook mogen lessen wel wat leuker, bijvoorbeeld met een quiz of in de vorm van workshops. Dit lijkt ook te kloppen met de resultaten uit de monitor. Naarmate studenten vinden dat docenten goed lesgeven, zijn ze ook positiever over de lessen rekenen.

figuur 4.4: Wat vind je van de lessen rekenen? Naarmate waarin docenten goed lesgeven

Als JOB houden we de kwaliteit van de lessen en toetsen van rekenen goed in de gaten. We willen namelijk niet dat studenten de dupe worden van praktische problemen rond het organiseren van het onderwijs en de afname van examens. Zoals de studenten al aangeven, hebben ze recht op les van een goede docent. Dit blijft JOB uitdragen naar het ministerie van OCW, de MBO Raad en de politiek.

Verder blijven we er bij deze partijen op hameren dat we het zorgelijk vinden dat sommige studenten geen lessen rekenen krijgen, maar wel examen moeten doen (14 procent). We vinden het oneerlijk dat deze groep studenten onvoorbereid een toets moet maken.

NEDERLANDS

Lessen Nederlands zijn op het mbo al langer verplicht. Het eindexamen Nederlands telt al mee voor het behalen van je diploma. Net als bij rekenen helpt klagen als er iets niet klopt. Omdat deze examens centraal geregeld zijn, zijn jullie degenen die de fouten uit het examen halen. Die sturen wij vervolgens door, zodat de vragen niet meer meetellen. Gelukkig krijgen we niet zo heel veel klachten over de lessen Nederlands.

Voor de lessen Nederlands geldt ook dat we blijven aankaarten bij het ministerie van OCW en de MBO Raad dat er een groep studenten is die geen lessen Nederlands krijgt (8 procent), maar wel een verplicht examen moet doen.

In 2017 heeft JOB een onderzoek gedaan naar de lessen Nederlands op het mbo, genaamd 'Taal is zeg maar niet ons ding'. Hier kwamen drie aanbevelingen uit voort, die ook in 2020 nog relevant kunnen zijn voor jouw school:

- Sommige studenten waren niet goed op de hoogte wat een centraal examen is, en wat een schoolexamen. Dit kan duidelijker worden aangegeven, zodat studenten weten of ze een examen op een hoger niveau kunnen doen, en of er mogelijkheden zijn op een ander niveau te studeren.
- Studenten gaven destijds aan meer uitdaging te willen krijgen in de lessen.

- Studenten waarderen hun docenten, maar willen vaak meer persoonlijke begeleiding. Vanuit JOB vragen we scholen daarom ook om docenten hier de ruimte voor te geven, zodat studenten meer op hun eigen niveau kunnen werken. Hierdoor kunnen studenten ook meer uitgedaagd worden tijdens de lessen.

WAT KUN JE ALS STUDENTENRAAD DOEN?

Jullie (studentenraad) hebben vast allemaal een mening over rekenen, Nederlands en Engels. Zeker bij rekenen is het interessant om in de gaten te houden of het goed gaat op jullie school, omdat dit straks gaat meetellen voor je diploma. Zet bijvoorbeeld een enquête uit onder studenten of nodig de docent uit die wél goed rekenen geeft om van hem te horen hoe je een goede les geeft. Misschien hebben jullie ook wel adviesrecht over de boeken die de studenten gebruiken, en kun je boeken kiezen die beter passen bij jullie school.

Wat altijd goed helpt, als je met het schoolbestuur in gesprek gaat over de vorm van de lessen, is dat je aangeeft waar het fout gaat, maar dat je (wanneer mogelijk) ook komt met een oplossing. Het kan bijvoorbeeld zo zijn dat er veel niveauverschil is in de klas, waardoor het voor een docent moeilijk is om iedereen verder te helpen. Op sommige scholen wordt er bijles gegeven op het gebied van rekenen. Dit zou een goede optie zijn om dit niveauverschil te verkleinen. Dit zou je dus kunnen voorstellen aan jullie schoolbestuur.

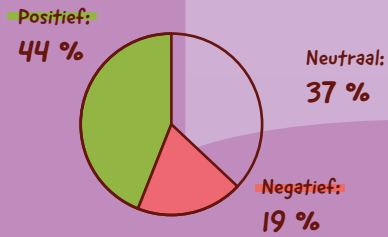
Benieuwd naar de resultaten van jouw school op dit onderwerp?

GA DAN NAAR

JOBMONITORRESULTATEN.NL

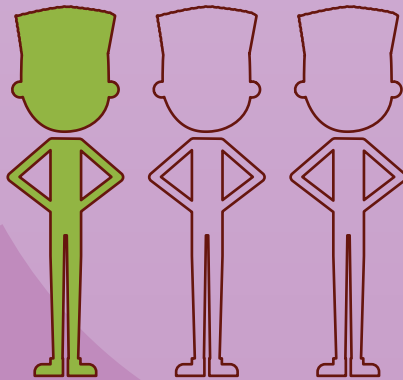
OM ZE TE BEKIJKEN

TOTAAL OORDEEL

1/3

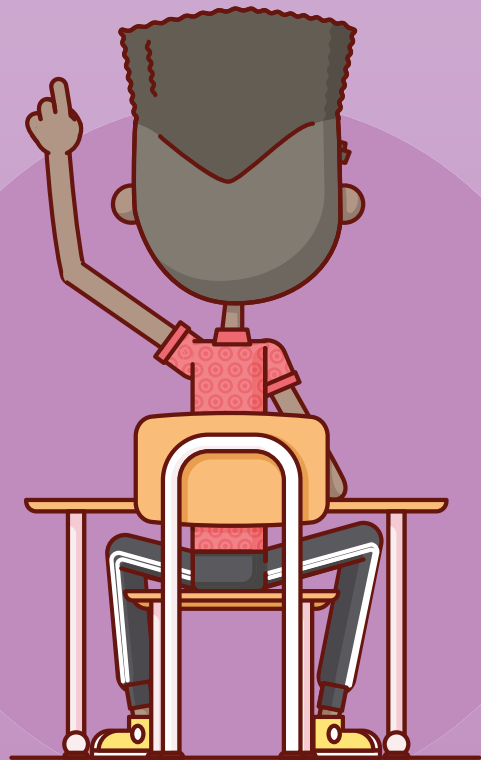
is positief over hoe school hen helpt bij de keuze tussen werken en leren.

Studenten zijn positiever geworden over hoe school omgaat met hun mening.

ONDERWIJS EN BEGELEIDING

Dit hoofdstuk gaat over wat studenten vinden van het onderwijs en de begeleiding van hun opleiding. We gaan bijvoorbeeld in op het oordeel van studenten over de manier waarop er lesgegeven wordt en over de vraag of de lessen nuttig zijn voor de toekomst.

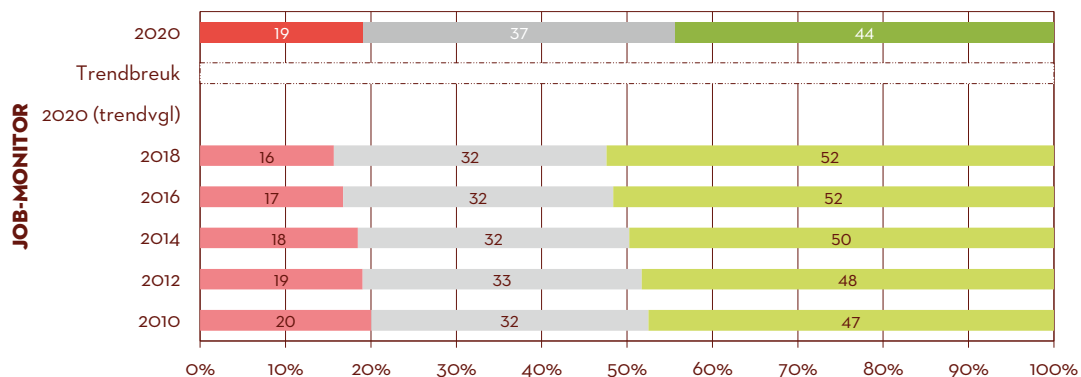
5.1. ONDERWIJS EN BEGELEIDING

In deze paragraaf kijken we naar het totaaloordeel op onderwijs en begeleiding en de volgende onderliggende vragen:

- Wat vind je van de manier waarop school je helpt om goed te presteren?
- Wat vind je van hoe jouw docenten lesgeven?
- Wat vind je van de begeleiding tijdens je opleiding?
- Wat vind je van hoe school luistert naar jouw mening?
- Wat vind je van het nut van de lessen voor jouw toekomst?
- Na de opleiding moet je kiezen: verder leren of gaan werken. Hoe helpt school je bij deze keuze?

STAND VAN ZAKEN 2020

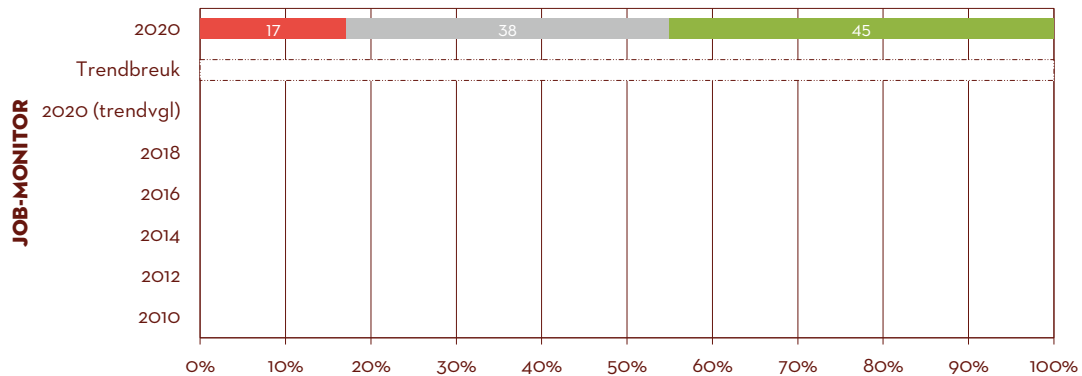
Als we kijken naar het totaaloordeel van studenten over het onderwijs en begeleiding (figuur 5.1), dan zien we dat 44 procent van de studenten in 2020 hierover positief is en negentien procent negatief. De rest (37%) is neutraal op het totaaloordeel. Door de nieuwe vragen die in 2020 zijn gebruikt, kan het totaaloordeel niet eerlijk worden vergeleken met resultaten van voorgaande jaren.

figuur 5.1: Totaaloordeel onderwijs en begeleiding

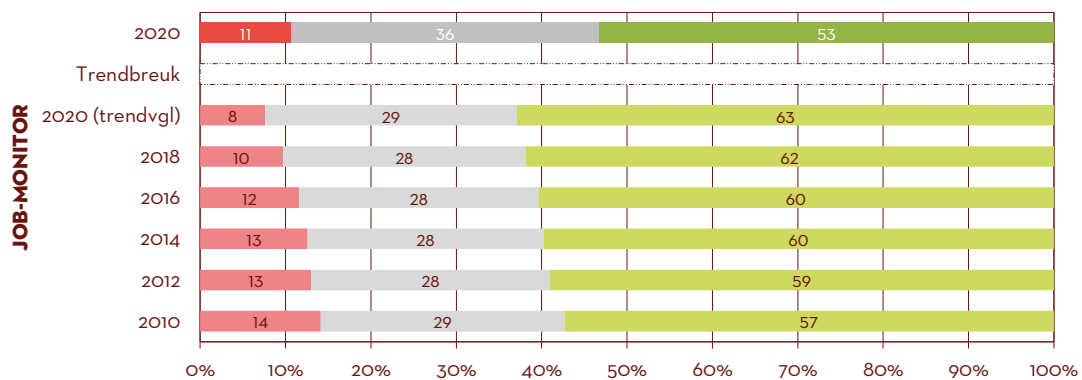
We gaan nu kijken naar de vragen die zijn gebruikt voor het totaaloordeel over onderwijs en begeleiding.

Figuur 5.2 laat zien wat studenten antwoordden op de vraag wat zij vinden van de manier waarop school helpt om goed te presteren. We zien dat bijna de helft van de studenten hier positief over is (45%) en zeventien procent negatief. We kunnen deze resultaten niet vergelijken met voorgaande jaren omdat deze vraag dit jaar nieuw is.

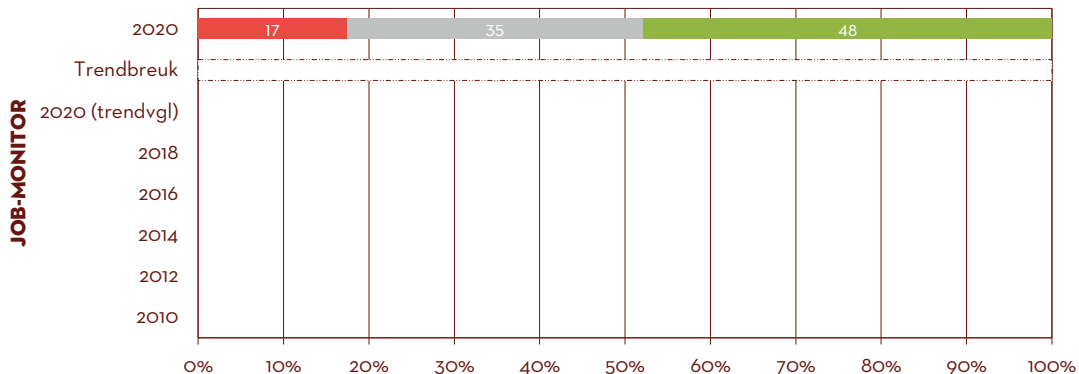
figuur 5.2: Wat vind je van de manier waarop school je helpt om goed te presteren?

Meer dan de helft van de studenten geeft een positief oordeel over de manier waarop docenten lesgeven. Ten opzichte van voorgaande jaren zien we hierin geen grote veranderingen.

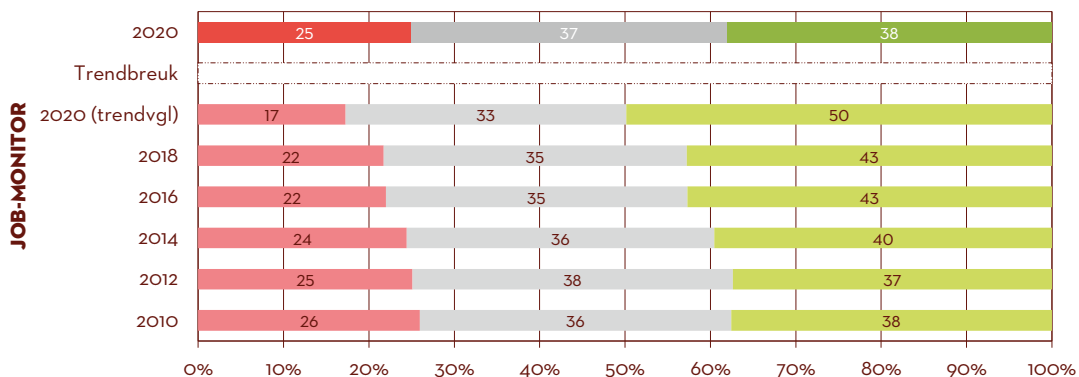
figuur 5.3: Wat vind je van hoe jouw docenten lesgeven?

Dit jaar is voor het eerst gevraagd wat studenten vinden van de begeleiding tijdens de opleiding. We zien dat iets minder dan de helft van de studenten hier positief over is, en zeventien procent negatief.

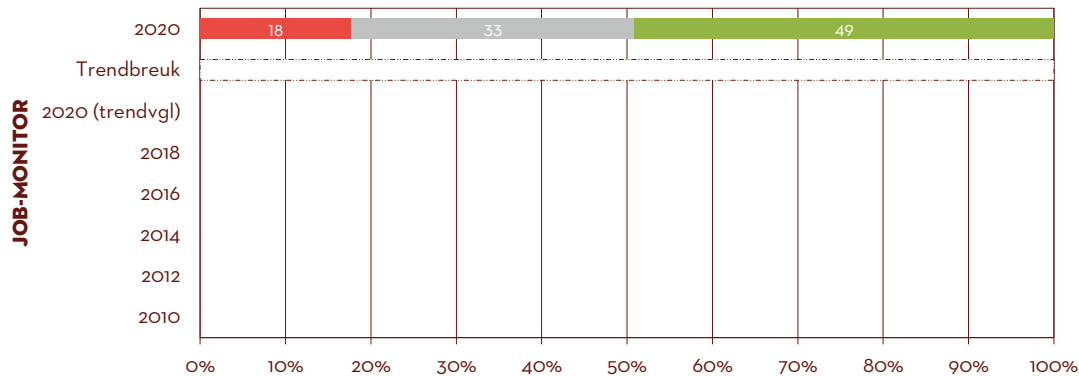
figuur 5.4: Wat vind je van de begeleiding tijdens je opleiding?

In het laatste jaar zien we een stijging van het aandeel studenten dat positief is over hoe de school luistert naar hun mening: dit aandeel stijgt van 43 procent in 2018 naar 50 procent in 2020. Ook is het aandeel studenten dat hier negatief over is gedaald van 22 procent in 2018 naar zeventien procent in 2020.

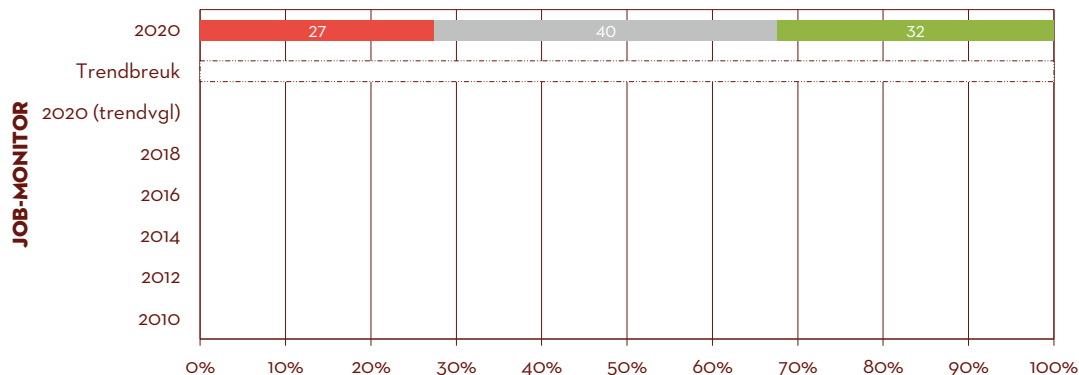
figuur 5.5: Wat vind je van hoe je school luistert naar jouw mening?

Dit jaar is voor het eerst gevraagd wat studenten vinden van het nut van de lessen voor hun toekomst. We zien dat bijna de helft (49%) hier positief over is, en achttien procent negatief.

figuur 5.6: Wat vind je van het nut van de lessen voor jouw toekomst?

Aan studenten is ook de vraag voorgelegd of zij positief zijn over hoe de school helpt met de keuze tussen verder leren of gaan werken. In 2020 is ongeveer een derde van de studenten hier positief over (32%) en ongeveer een derde negatief (29%).

figuur 5.7: Na je opleiding moet je kiezen: verder leren of gaan werken. Hoe helpt school je bij deze keuze?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

We zien dat op het totaaloordeel voor onderwijs en begeleiding het grootste aandeel positieve studenten aan vakinstellingen studeert (48%) en het laagste aandeel bij aoc's (42%). Dit verschil is in de onderliggende vragen ook terug te zien, vooral bij het oordeel over hoe de school de studenten helpt presteren, en de vraag over hoe de docenten lesgeven.

Kijkend naar de verschillende leerwegen zien we dat bbl-studenten vaker positief zijn over hoe hun docenten lesgeven (58%) dan bol-studenten (52%). Verder verschillen hun oordelen niet zo van elkaar.

Binnen het thema onderwijs en begeleiding zijn veel verschillen tussen niveaus gevonden. Hoe hoger het mbo-niveau is, hoe minder positief het totaaloordeel voor onderwijs en begeleiding. Van de entreestudenten geeft 64 procent een positief totaaloordeel, terwijl in niveau 4 maar 42 procent positief is. Omgekeerd is ook te zien dat in de entreeopleiding maar tien procent negatief is op het totaaloordeel, tegenover twintig procent in niveau 4.

Dit is ook in alle onderliggende vragen terug te zien: entreestudenten zijn steeds het meest positief en niveau 4-studenten vrijwel altijd het minst. Vooral bij de meningen over de begeleiding van de keuze om verder te leren of te werken zijn de verschillen groot. In de entreeopleidingen oordeelt slechts twaalf procent hierover negatief en 60 procent positief, maar in niveau 4 is 30 procent negatief en 29 procent positief.

Als we kijken naar geslacht is alleen een verschil gevonden in het oordeel over hoe docenten lesgeven. Mannen zijn hierover positiever (57%) dan vrouwen (50%).

5.2. SAMENVATTING

In het algemeen zijn in 2020 iets minder studenten positief over onderwijs en begeleiding vergeleken met 2018. In 2020 is een minderheid (44%) hier uitgesproken positief over, terwijl dit in 2018 nog iets meer dan de helft was. Het aandeel studenten dat positief is over de manier waarop de school naar de mening luistert van studenten is wel met zeven procentpunten gestegen in 2020 ten opzichte van 2018. Studenten aan vakinstellingen zijn over het algemeen het meest positief over verschillende aspecten van onderwijs en begeleiding. Studenten aan aoc's zijn dat het minst. De studenten aan roc's zitten hier tussenin. Ook blijkt dat aan entreeopleidingen het grootste deel positief is over aspecten van onderwijs en begeleiding en dat een steeds minder groot deel positief is naarmate het niveau stijgt. Daarmee is aan opleidingen in niveau 4 het grootste aandeel te vinden dat negatief is over onderwijs en begeleiding en het laagste aandeel dat hier positief over is.

DIT ZEGT JOB

Naast dat er natuurlijk goed onderwijs moet worden gegeven op jouw opleiding, is het ook belangrijk voor een student dat hij of zij goed wordt begeleid op school. Want de lessen kunnen nog zo leuk en goed zijn, als je niet goed wordt begeleid dan kun je soms alsnog tegen problemen aanlopen.

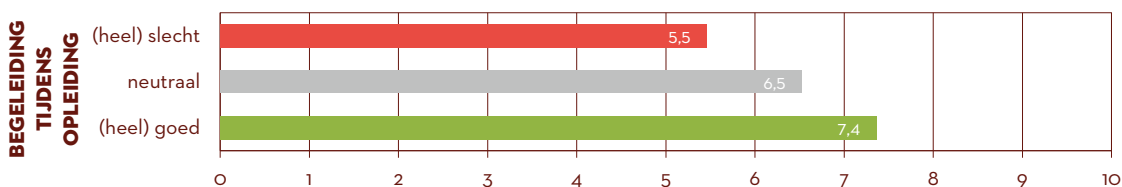
Een opleiding doe je natuurlijk niet zomaar; je wilt er daarna ook iets mee! Je kan erna natuurlijk verder studeren of gaan werken. Het is dan wel belangrijk dat je goed weet wat je opties allemaal zijn. Omdat we willen dat elke mbo-student een weloverwogen keuze kan maken, vinden we Loopbaanoriëntatie- en begeleiding (LOB) heel belangrijk. Verder gaan we in dit thema ook dieper in op het nut van de lessen, want dit hangt ook samen met wat studenten denken in de toekomst te gaan doen met zijn of haar studie.

Naast goede begeleiding, vinden we het als JOB ook van belang dat er wordt geluisterd naar de mening van een student. Dat is waar onze organisatie helemaal om draait! In dit stuk bekijken we ook of er goed wordt geluisterd naar de mening van studenten, en wat voor (positief!) effect dat heeft.

BEGELEIDING & HULP OM GOED TE PRESTEREN

Dit jaar stonden er in dit thema twee vragen die nog niet eerder op (ongeveer) dezelfde manier zijn gevraagd. Het gaat om de vragen 'Wat vind je van de manier waarop school je helpt om goed te presteren?' en 'Wat vind je van de begeleiding tijdens je opleiding?'. Op de vraag of school studenten helpt om goed te presenteren, geeft 45 procent van de studenten aan dat ze hier positief over zijn. We vinden dit nog wel wat aan de lage kant. Goed presteren betekent dat je school je ondersteunt in het behalen van je diploma, en dat er voor jou een omgeving is waar je als student het beste uit jezelf kan halen. Naast het reguliere programma kan er ook extra uitdaging worden geboden door lid te worden van de studentenraad, buitenlandprogramma's of excellentieprogramma's.

Over begeleiding is 48 procent van de studenten positief. In figuur 5.8 zien we dat het voor scholen echt loont om, naast het onderwijs, goede begeleiding te bieden aan de studenten. Als studenten de begeleiding tijdens hun opleiding goed vinden, dan beoordelen ze de opleiding bijna twee punten hoger dan wanneer dit niet zo is (7,4 als een student de begeleiding goed vindt, 5,5 als een student de begeleiding slecht vindt).

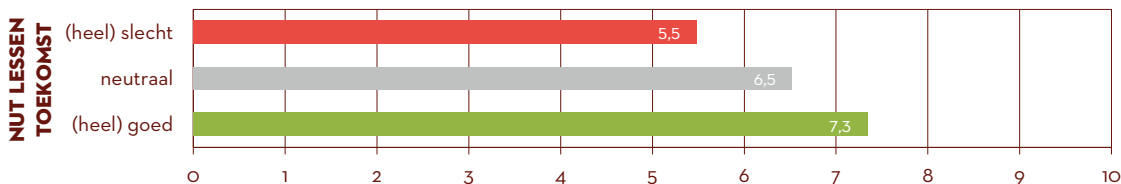

figuur 5.8: Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding? Naarmate studenten de begeleiding tijdens de opleiding goed vinden

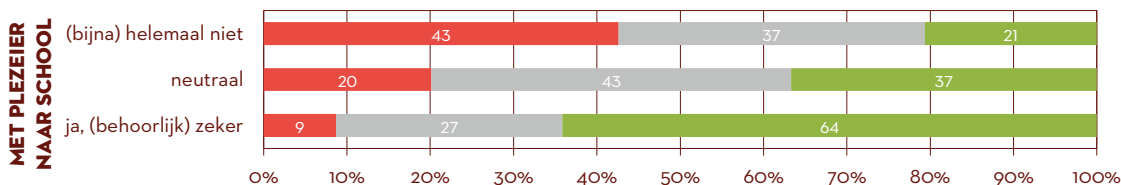
NUT VAN DE LESSEN

In de monitor wordt gevraagd aan studenten wat zij vinden van het nut van de lessen voor hun toekomst. Als je ergens het nut van inziet, blijf je ook gemotiveerd om de lessen te volgen. We hebben gekeken of er een verband is tussen het nut van de lessen en het cijfer dat studenten aan hun opleiding geven. Zoals in figuur 5.9 te zien is, geven studenten die slecht oordelen

over het nut van hun lessen ook een veel lager cijfer aan hun opleiding. De opleiding krijgt daarentegen een veel hoger cijfer van studenten die positief oordelen over het nut van de lessen.

figuur 5.9: Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding? Naarmate waarin lessen nut hebben voor de toekomst

figuur 5.10: Wat vind je van het nut van de lessen? Naarmate waarin studenten met plezier naar school gaan.

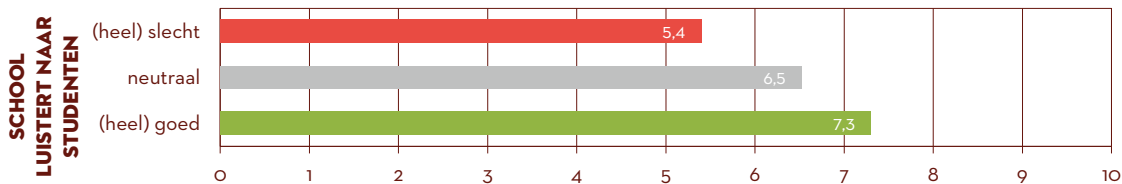
JOB beveelt dus scholen aan erop te letten dat het duidelijk is voor studenten waarom bepaalde lessen worden gegeven, en wat het nut ervan is voor de toekomst van de student. Want behalve dat het studenten gemotiveerd houdt, geven ze ook aan met meer plezier naar school te gaan. Dit kun je terugzien in figuur 5.10.

INSPRAAK

Als belangenbehartiger van mbo-studenten vinden we het belangrijk dat er goed wordt geluisterd naar de mening van studenten. Daarom is de JOB-monitor ooit in het leven geroepen. Jullie zijn immers degenen die het onderwijs ervaren. Naast dat het onderwijs daar beter van wordt, blijkt ook uit de resultaten dat studenten naar wie er wordt geluisterd, ook veel positiever zijn over hun school.

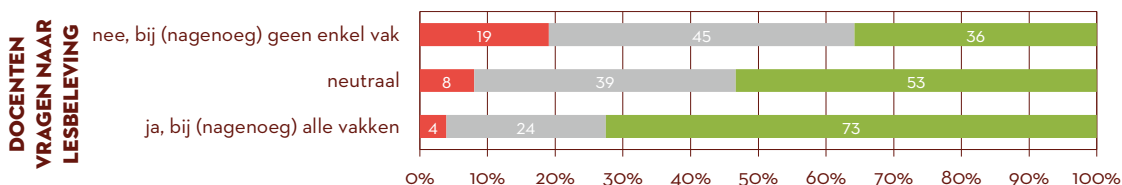
We zijn dan ook blij om te zien dat uit de resultaten van dit jaar blijkt dat scholen steeds beter luisteren naar studenten. De mening van de student wordt dus elk jaar belangrijker. JOB vindt het heel goed dat scholen zich hiervoor inzetten, en hopen dat hier de komende twee jaren weer aandacht aan wordt besteed.

Het loont ook echt voor scholen om de mening van studenten serieus te nemen. In figuur 5.11 is te zien dat, wanneer studenten het gevoel hebben dat hun mening ertoe doet op school, hun school bijna met twee punten beter beoordelen dan wanneer er slecht naar de studenten wordt geluisterd.

figuur 5.11: Welk rapportcijfer geef je jouw school? Naarmate waarin de school luistert naar de mening van studenten

In figuur 5.12 zien we ook dat er een positief verband is tussen de beoordeling van docenten hoe ze lesgeven en of docenten aan studenten vragen wat ze vinden van lessen. Als docenten vragen naar de lesbeleving, zijn studenten veel positiever over hoe docenten lesgeven (76 procent). Wanneer weinig tot geen docenten vragen naar de lesbeleving, is dat maar 36 procent.

figuur 5.12: Wat vind je van hoe jouw docenten lesgeven? Naarmate waarin docenten naar lesbeleving vragen

In de 'Dit zegt JOB' sectie van het thema Medezeggenschap op bladzijde 77 gaan we dieper in op de belangen van inspraak van studenten, en waarom het zo belangrijk is voor goed onderwijs én voor studenten zelf. Ook geven we daar tips hoe er andere vormen (anders dan de studentenraad of JOB-monitor) van participatie kunnen worden vormgegeven op school.

WAT KUN JE ALS STUDENTENRAAD DOEN?

Hulp om goed te presteren & begeleiding

We vinden het als JOB heel belangrijk dat iedere student in de gelegenheid is om het beste uit zichzelf te halen. Studenten waarderen dit ook, aangezien ze positiever zijn over hun school wanneer ze goed worden begeleid en school hen helpt om goed te presteren. Als er uit de monitor naar voren komt dat studenten vinden dat de school hen niet helpt om goed te presteren, dan kun je een rondvraag doen onder studenten om erachter te komen waar ze behoefte aan hebben. Wat zou hen helpen om goed te presteren? Hebben ze daar hulp bij nodig van docenten, om bijvoorbeeld goed te leren plannen? Het woord 'begeleiding' omvat natuurlijk veel onderdelen, dus het is goed om verder te onderzoeken waar knel- en verbeterpunten liggen.

We zien als JOB ook graag dat studenten bij wie het studeren makkelijk afgaat, worden gestimuleerd om deel te nemen aan andere activiteiten voor extra uitdaging. Plaatsnemen in de studentenraad is daar een voorbeeld van, maar ook excellentieprogramma's of studeren in het buitenland zijn opties. Het is dan wel belangrijk dat studenten op de hoogte zijn van deze mogelijkheden. Je kan bijvoorbeeld posters maken waarop staat welke mogelijkheden er allemaal zijn als je als student extra uitdaging zou willen, of laat deze informatie op de monitoren in school projecteren.

Nut van de lessen vergroten

Als uit de resultaten naar voren komt dat studenten op jouw school vinden dat de lessen niet nuttig zijn, dan is het goed om hier dieper in te duiken. Studenten die namelijk het nut inzien van de lessen, zijn meer gemotiveerd en geven hun opleiding ook een veel hoger cijfer! Een mogelijke manier hiervoor is het instellen van de zogenoemde vakevaluaties.

Bij een vakevaluatie krijg je de mogelijkheid om een aantal vragen te beantwoorden over het vak dat je hebt gevolgd. Deze vragen kunnen gaan over de inhoud van de lessen, over de docenten en het lesmateriaal. Hier kunnen studenten ook aangeven of ze de lessen wel of niet nuttig vinden. De feedback wordt vervolgens door de betreffende docenten gelezen zonder dat zij weten van welke student de feedback komt. Maar daar blijft het niet bij! De evaluaties worden vaak ook bekeken door het opleidingsmanagement. Zij kijken dan met een scherpe blik naar de evaluaties van de vakken. Ook opmerkingen over extra studiekosten, het nut van bepaald lesmateriaal en vak als onderdeel van de opleiding worden kritisch bevraagd en veranderd waar nodig. De vakevaluaties zijn niet bedoeld om af te rekenen met een docent, maar om te zorgen voor verbetering van de lessen. Tegelijkertijd mogen studenten ook nooit worden afgerekend op hun feedback, dus je cijfer wordt niet beïnvloed door je mening over een vak!

De vakevaluaties zijn dus belangrijk. Ze zorgen ervoor dat jij, je medestudenten, de docenten en het opleidingsmanagement zich constant afvragen hoe het onderwijs kan worden verbeterd. Je kunt het zo zien: door vakevaluaties in te voeren op jouw school en jouw mening te geven, verbeter je het vak voor de volgende student. Jouw feedback kan dus zorgen voor een fijnere schoolervaring voor jezelf en voor andere studenten.

Wat ook zou kunnen, is dat je een klassenvertegenwoordiger aanstelt. Deze kan de meningen van zijn of haar klasgenoten verzamelen over een vak, door hen mondeling wat vragen te stellen. De klassenvertegenwoordiger kan dit dan doorspelen aan het opleidingsmanagement.

LOOPBAANORIËNTATIE EN -BEGELEIDING (LOB)

Ons schoolsysteem is zo ingericht dat jongeren al vroeg een keuze moeten maken voor de studierichting die zij willen volgen. Soms zo vroeg, dat ze eigenlijk nog niet precies weten wat ze willen doen. Het is daarom belangrijk dat er voldoende begeleiding is bij het maken van een opleidings- en beroepskeuze. We vinden het als JOB belangrijk dat studenten goed inzicht hebben in de mogelijkheden die er zijn. Daardoor kunnen ze een goede keuze maken in het carrièrepad dat ze gaan bewandelen. Behalve dat studenten weten wat er mogelijk is, is het ook belangrijk dat ze inzicht krijgen in hun talenten en drijfveren. Zo kunnen ze ook echt iets kiezen wat bij hen past. Om deze redenen vinden we het belangrijk dat scholen studenten een goede Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) bieden.

JOB-TOUR MET ALS THEMA LOB

Elk jaar doet JOB een JOB-tour: we gaan dan op bezoek bij een aantal mbo-scholen en gaan in gesprek met studenten. Deze tour heeft altijd een thema en in 2019 was dit LOB. We zijn bij zes scholen langsgegaan om met studenten te praten over hoe zij de toekomst zien. Ook hebben 607 studenten een enquête ingevuld met vragen over LOB. Uit de enquête kwam naar voren dat de studenten aardig tevreden zijn over de hulp van de school. Studenten gaven aan dat het contact met oud-studenten van de opleiding beter kon om ervaringen uit te wisselen. Daarna kwam het organiseren van activiteiten zoals bedrijfsbezoeken.

Verder hebben we ook gevraagd aan studenten wat voor hen de drie belangrijkste dingen zijn bij het maken van een keuze voor de toekomst (werken of verder studeren). Hier kwam de volgende top drie uit voort:

1. Stage-ervaring
2. Kans op werk
3. Geld (verdienen met werken, of kosten maken voor studie)

LOB-AMBITIEAGENDA

Veel mbo-scholen hebben inmiddels een eigen visie en beleid ontwikkeld, voeren LOB-activiteiten uit en investeren in professionalisering van hun docenten op dit gebied. Om mbo-scholen te ondersteunen bij de verandering van LOB in hun onderwijsbeleid, hebben JOB en de MBO Raad – gesteund door het ministerie van OCW – in 2018 een LOB-ambitieagenda opgesteld.³ Het Expertisecentrum LOB (een onafhankelijke organisatie die mbo-scholen ondersteunt bij het verbeteren van LOB) houdt in de gaten of de punten zoals beschreven in deze LOB-ambitieagenda ook daadwerkelijk door scholen worden uitgevoerd. In de agenda is opgenomen dat studentenraden actief worden betrokken als gesprekspartner bij ontwikkelingen van de visie op en het beleid rond LOB. Mocht dat niet zo zijn, dan kun je je school hierop aanspreken. Hieronder delen we een checklist die je kan helpen met het meedenken over LOB!

WAT KUN JE DOEN ALS STUDENTENRAAD?

Aan de hand van de ambitieagenda LOB, die vooral gemaakt is voor scholen, hebben we ook een LOB-checklist gemaakt voor studentenraden. Zo kun je als studentenraad nagaan waar het al goed gaat op je school, en op welke punten er nog verbetering mogelijk is.

Praat jij al mee over LOB?

Is de studentenraad betrokken bij het beleid en de praktijk van LOB op jouw school? Zorg dat je als studentenraad kan meepraten met het schoolbestuur!

Heeft de school een duidelijk idee bij LOB?

Kijk eens in het Onderwijs en Examenreglement (OER) wat er over LOB staat. Is het duidelijk wat de school met LOB bedoelt? Staat er in hoe begeleiding plaatsvindt en wat van studenten wordt verwacht bij LOB? Dit moet duidelijk staan vermeld. Als dit niet zo is, kun je daar je schoolbestuur op aanspreken.

Zijn er goede loopbaangesprekken?

Zijn er op jullie school individuele gesprekken tussen coach en studenten over de toekomst? Zo ja, hoe vaak en waar gaan die gesprekken over? Het is van belang dat elk studiejaar regelmatig de tijd wordt genomen voor individuele gesprekken met een coach en waarbij, afhankelijk van de situatie van de student, studiekeuze, beroepskeuze en praktische informatie wordt besproken. Een loopbaangesprek is dus meer dan een simpel voortgangsgesprek over je cijfers.

Doen studenten ook ervaringen op?

Worden er wel eens bedrijfsbezoeken, meeloopstages, sollicitatietrainingen of meeloopdagen georganiseerd? Hoe vaak worden deze georganiseerd? Door zelf te ervaren hoe een werkplek of studieplek er uitziet en wat er precies wordt gedaan, krijgen studenten een beter beeld bij een beroep of opleiding. Het is ook belangrijk dat deze ervaringen worden nabesproken.

Is er een netwerk van oud-studenten (ervaringsdeskundigen)?

Is er de mogelijkheid om in gesprek te gaan met oud-studenten of professionals die nu werken? Maakt de school gebruik van een netwerk van mensen uit de praktijk van jouw opleiding? Door met ervaringsdeskundigen te kunnen praten, kun je als student een beter beeld vormen bij een toekomstig beroep of opleiding. Bovendien krijgt de school zo feedback van voormalige studenten.

Zijn er goede LOB-docenten?

Weet jouw LOB-docent waar hij of zij het over heeft? Kunnen docenten de studenten goed coachen of begeleiden? Of horen jullie vaak dat deze lessen of gesprekken niet goed worden gegeven? Professionele docenten zijn ook belangrijk voor goede LOB-lessen, dus bespreek het met het schoolbestuur als jullie horen dat er vaak geen goede coaching of begeleiding wordt gegeven door de docenten.

³ LOB-ambitieagenda: <https://www.expertisepuntlob.nl/materialen/lobmaterialen/ambitie-agenda-lob-mbo>

Worden LOB-ontwikkelingen bijgehouden tijdens de studie?

Door vanaf het begin tot het einde van je studie bezig te zijn met de toekomst en dit met de begeleider te bespreken, komen studenten er op tijd achter wat ze wel of niet willen doen in de toekomst. Worden verschillende LOB-activiteiten door de jaren heen in je studie bijgehouden? Kun je laten zien wat je hebt gedaan aan het ontdekken van je talenten, passies en wat je na je studie wilt doen?

Is er een centraal punt waar je informatie over de arbeidsmarkt en vervolgopleidingen kunt vinden?

Naast de begeleiding van een coach en docent, is er ook een andere plek waar je op je school met LOB-vragen terecht kunt? Is er bijvoorbeeld een opleidingsdecaan of studieloopbaancentrum op een centraal punt waar je terecht kunt voor informatie over vervolgopleidingen en de arbeidsmarkt? Hierdoor komen studenten gemakkelijker bij de juiste informatie terecht.

Is LOB een vast onderdeel in het jaarplan van de school?

Elk jaar beschrijft de school hoe het eraan toe gaat op school en wat er beter kan. Dit wordt een kwaliteitscyclus genoemd. Zijn de LOB-activiteiten ook meegenomen in dit plan? De studentenraad moet worden betrokken bij de verbeteringsplannen, kijk dus wat er over LOB staat en of je het hier mee eens bent.

Weet jij wat je medestudenten op school vinden van LOB?

Voor de studentenraad is het niet alleen belangrijk om met het schoolbestuur te praten over LOB, maar ook met de studenten zelf. Hoor je vaak klachten over LOB? Ga eens langs bij verschillende opleidingen, zet een enquête uit of laat studenten hun LOB-ervaringen insturen naar de studentenraad.

Het zou natuurlijk mooi zijn als het met alle punten goed gaat, en je dus overal al 'ja!' op kunt antwoorden, maar er kunnen ook nog verbeterpunten mogelijk zijn. Welke punten vinden jullie belangrijk of kunnen nog beter? Houd deze vragen in gedachten als je het over LOB hebt met het schoolbestuur.

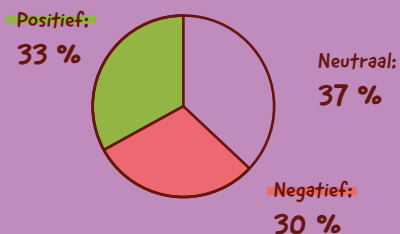
Benieuwd naar de resultaten van jouw school op dit onderwerp?

GA DAN NAAR

JOBMONITORRESULTATEN.NL

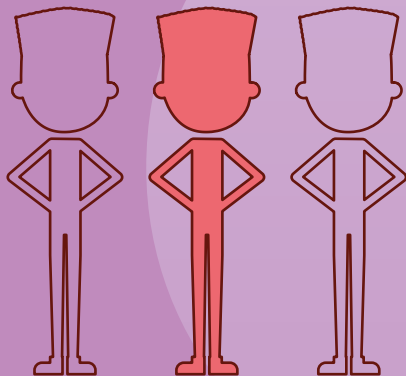
OM ZE TE BEKIJKEN

TOTAALORDEEL

1/3

is negatief over hoe school omgaat met klachten.

34%

van de studenten is negatief over de informatie die zij krijgen over schoolkosten.

INFORMATIE

Vinden studenten dat ze door de school goed op de hoogte worden gehouden over hun studieverloop? En worden ze goed geïnformeerd over de rechten en plichten die ze op school hebben? Ook gaan we in op de manier waarop de school omgaat met klachten van studenten. Dit en andere meningen over de informatie van de school staan in dit hoofdstuk.

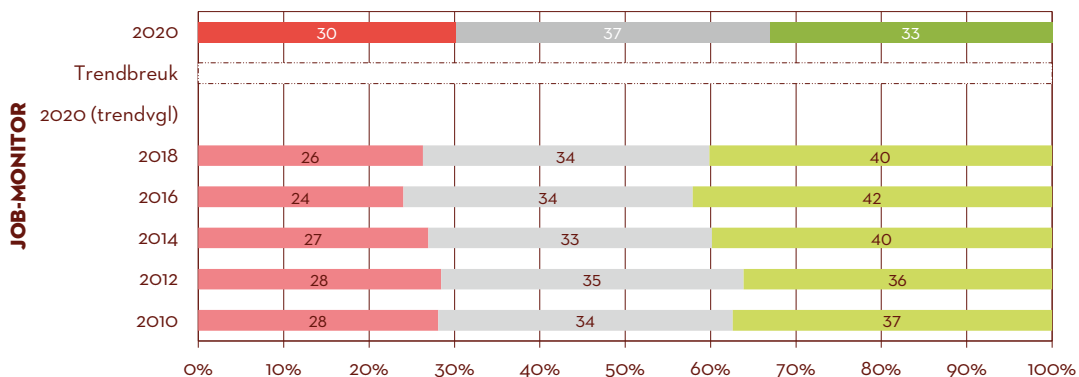
6.1. INFORMATIE

In deze paragraaf bespreken we het totaaloordeel op informatie en de volgende onderliggende vragen:

- Wat vind je van hoe school je op de hoogte houdt over hoe het met je gaat in je studie?
- Wat vind je van de informatie die school je geeft over je rechten en plichten?
- Wat vind je van hoe school omgaat met klachten?
- Vragen de docenten wat je van de lessen vindt?
- Wat vind je van de informatie die je kreeg over de hoogte van je schoolkosten?

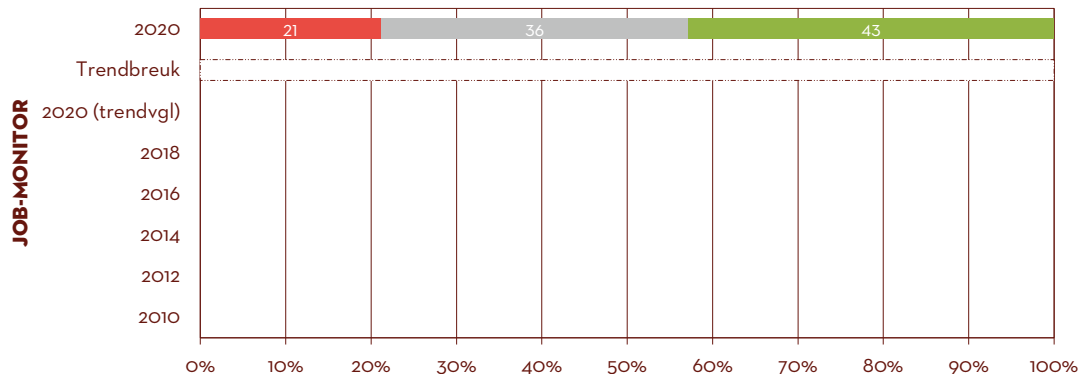
STAND VAN ZAKEN 2020

Een derde van de studenten vindt de informatie die ze van de school krijgen goed. Een iets groter deel is hier niet positief, maar ook niet negatief over. Dertig procent van de studenten vindt dat ze niet goed door school worden geïnformeerd. Het gaat hier om een totaalbeoordeling van de informatie over het verloop van de studie, over rechten en plichten, omgang met klachten, kwaliteit van de lessen en over de hoogte van de schoolkosten. Door de nieuwe vragen die in 2020 zijn gebruikt, kan het totaaloordeel niet eerlijk worden vergeleken met resultaten van voorgaande jaren.

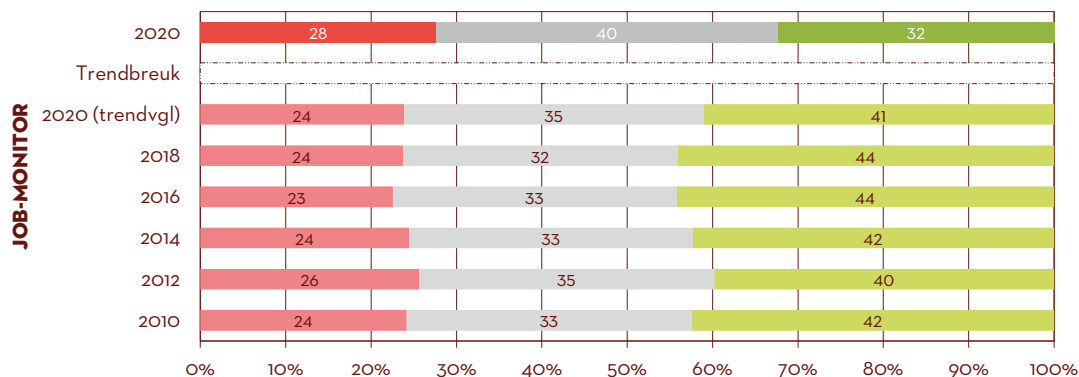
figuur 6.1: Totaaloordeel informatie

Een op de vijf studenten vindt dat hij niet goed geïnformeerd wordt over hoe het met de studie gaat. In totaal 43 procent vindt dat hij over zijn studieverloop wel goed geïnformeerd wordt door de school.

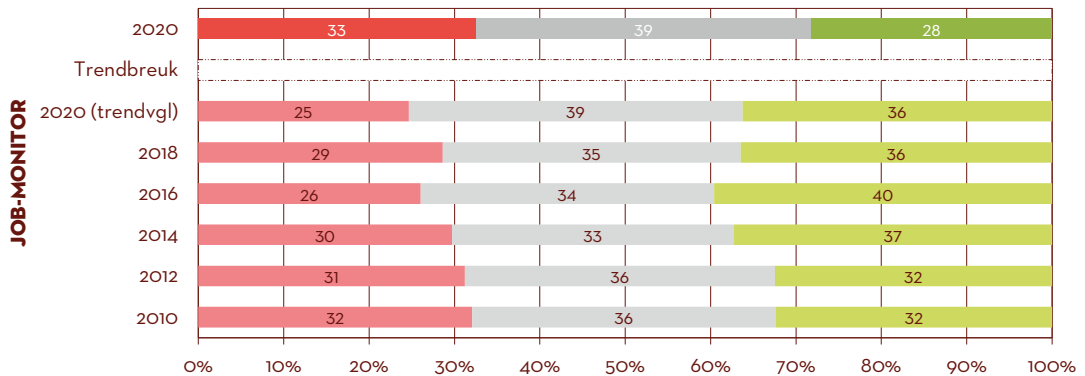
figuur 6.2: Wat vind je van hoe school je op de hoogte houdt over hoe het met je gaat in je studie?

Bijna een derde deel van de studenten vindt dat hij goed wordt geïnformeerd over wat rechten en plichten zijn op school. Bijna dertig procent is hier negatief over. Als je dit vergelijkt met 2018, zijn nu iets minder studenten hier positief over en iets meer neutraal.

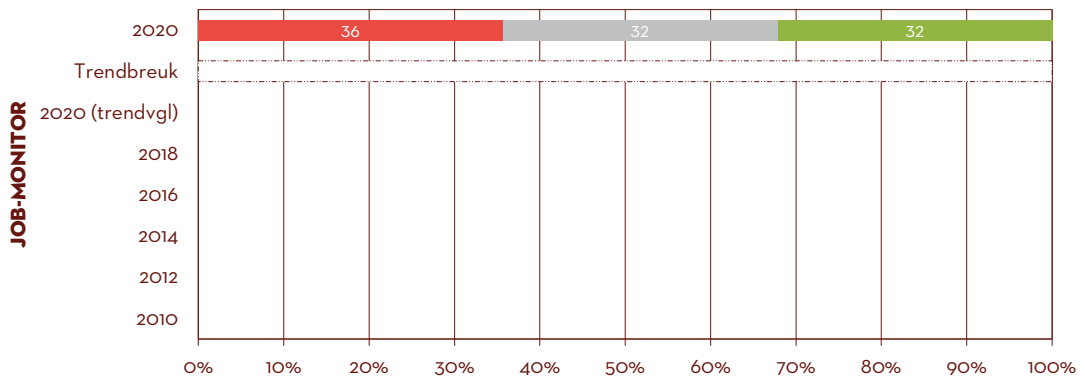
figuur 6.3: Wat vind je van de informatie die school je geeft over je rechten en plichten?

Studenten zijn niet echt blij met de manier waarop de school met klachten omgaat. Een vergelijking tussen 2018 en 2020 toont aan dat er geen verbetering is te zien. In 2020 zijn iets minder studenten negatief over de manier waarop school met klachten omgaat.

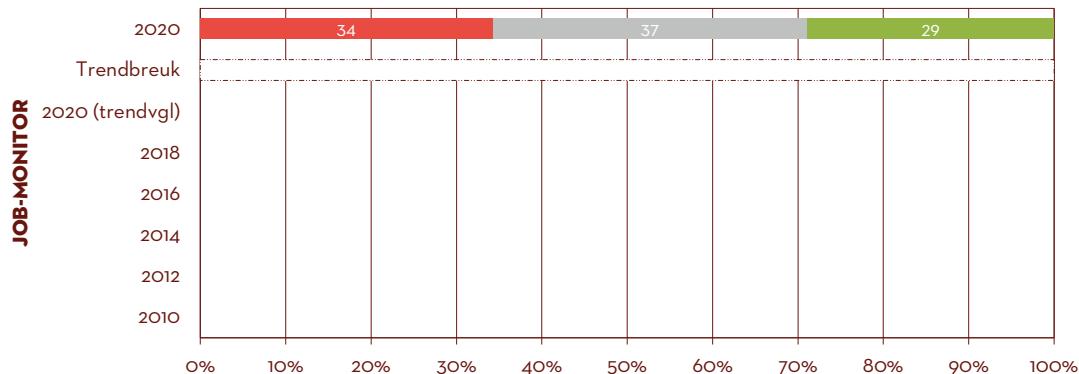
figuur 6.4: Wat vind je van hoe school omgaat met klachten?

In 2020 is voor het eerst aan studenten gevraagd of hun docenten wel eens informeren naar wat ze van de lessen vinden. Bijna een derde van de studenten is daar positief over. Dat betekent dat docenten hiernaar vragen. Bij iets meer dan een derde van de studenten gebeurt dit kennelijk niet zo vaak; 36 procent is hier negatief over.

figuur 6.5: Vragen de docenten wat je van de lessen vindt?

In 2020 is voor het eerst aan studenten gevraagd wat zij van de informatie vinden over de hoogte van de schoolkosten. Bijna 30 procent is hier positief over en 34 procent is negatief over deze informatie.

figuur 6.6: Wat vind je van de informatie die je kreeg over de hoogte van je schoolkosten?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Voor de totale beoordeling van de informatie door studenten, maakt het niet uit van welk schooltype deze komen. Bij alle schooltypen is ongeveer een even groot deel van de studenten positief of negatief over de informatie die de school geeft over schoolzaken. Kijken we naar de verschillende soorten informatie, dan zien we wel een paar verschillen. Studenten van een vakinstelling zijn positiever over hoe er met hun klachten wordt omgegaan dan studenten van een aoc. Ook worden studenten van een vakinstelling vaker gevraagd wat zij van de lessen vinden dan studenten van een aoc. In totaal 35 procent van de studenten van een vakinstelling wordt bij nagenoeg alle lessen gevraagd wat ze van de lessen vinden. Bij het aoc komt dat bij een kleiner deel van de studenten voor, namelijk bij 29 procent.

Er zijn een paar verschillen tussen wat bol-studenten en bbl-studenten vinden van de informatie die ze van school krijgen. Bol-studenten zijn negatiever over hoe er met hun klachten wordt omgegaan dan bbl-studenten. Een ander verschil is dat aan bbl-studenten vaker wordt gevraagd wat zij van de lessen vinden. Bol-studenten zijn negatiever over de informatie die ze krijgen over de hoogte van de schoolkosten dan bbl-studenten.

Meer dan de helft van de entreestudenten is in hun totaaloordeel positief over de informatie die ze van school krijgen. Dat zijn er duidelijk meer dan niveau 2 en 3 studenten. Daarvan zijn slechts tussen de 33 en 35 procent positief over de algehele informatie. 60 procent van de entreestudenten vindt dat ze heel goed op de hoogte worden gehouden over hoe ze het doen in hun studie. Niveau 2, 3 en 4 studenten daarentegen zijn daar veel minder vaak positief over. Dat geldt ook voor de informatie over rechten en plichten en hoe er met klachten wordt omgegaan. Entreestudenten zijn hier duidelijk vaker positief over dan de andere studenten. Bij de helft van de entreestudenten wordt in bijna alle lessen gevraagd wat ze ervan vinden. Dat komt bij de studenten in andere niveaus in zo'n dertig procent van de gevallen voor. Ook vinden entreestudenten dat ze beter geïnformeerd worden over de hoogte van de schoolkosten in vergelijking met de andere studenten.

Mannelijke studenten zijn in het algemeen niet positiever over de informatie die ze op school krijgen dan vrouwelijke studenten. Wel vinden mannen dat ze beter op de hoogte worden gehouden door de school over hoe ze het doen in hun studie dan vrouwen. Ook zijn er verschillen tussen mannen en vrouwen als het gaat over de informatie over rechten en plichten en hoe er met hun klachten wordt omgegaan: mannen zijn daar positiever over dan vrouwen.

6.2. SAMENVATTING

Drie van de tien studenten zijn positief over de informatie die zij van school krijgen. Een op de drie studenten oordeelt negatief. Het gaat hier om een totaalbeoordeling. Kijkend naar de onderliggende vragen valt op dat nog de meeste studenten positief

zijn over de informatie over hun studieverloop (43%). Over de informatie over rechten en plichten, omgang met klachten, kwaliteit van de lessen en de hoogte van de schoolkosten is telkens rond de dertig procent van de studenten positief.

Studenten aan een vakinstelling en entreestudenten geven doorgaans een beter oordeel over de informatie die ze krijgen van school dan studenten aan een aoc, roc of studenten uit de andere niveaus. Mannen zijn in vergelijking met vrouwen ook positiever over de informatie vanuit school.

DIT ZEGT JOB

Als student krijg je op heel veel verschillende manieren te maken met informatie. Voordat je een studiekeuze maakt win je informatie in over verschillende opleidingen. Als je je inschrijft teken je een onderwijsovereenkomst (OOK) en tijdens je studie krijg je te maken met het studentenstatuut en de onderwijs- en examenregeling (OER). Daarnaast krijg je mails met informatie over wanneer je examens zijn, en moet je op de hoogte gehouden worden van je studievoortgang. Het is dan natuurlijk wel prettig als die informatie duidelijk is en dat jij als student goed weet wat je rechten en plichten zijn.

JOB krijgt dagelijks vragen en klachten van studenten. In 2019 behandelden we er in totaal 1345.⁴ Die vragen en klachten verschillen vaak van thema's, maar hebben vaak te maken met een gebrek aan informatie. Het is voor studenten bijvoorbeeld onduidelijk waar zij op school met klachten terecht kunnen, hoe zij hun gemaakte toetsen kunnen inzien, welke schoolkosten zij moeten betalen of wat het bindend studieadvies (BSA) precies inhoudt.

Wij merken dat het voor ons soms ook lastig kan zijn om de informatie te vinden waar een student naar zoekt. Vaak heeft dat te maken met het feit dat scholen hun informatievoorzieningen verschillend regelen. Zo kan het zijn dat de regels over het BSA bij de ene school in het studentenstatuut staan en bij de andere school in de OER, of dat de ene school de regels heel uitgebreid beschrijft terwijl de andere school juist weinig informatie geeft.

JOB vindt niet dat de inhoud van iedere OER en ieder studentenstatuut op iedere school precies hetzelfde moet zijn. JOB is wel van mening dat het voor iedere student duidelijk moet zijn waar hij bepaalde informatie kan vinden. Omdat er in de afgelopen jaren een aantal wetwijzigingen zijn geweest, hebben wij ons best gedaan studenten zo goed mogelijk te informeren waar zij bepaalde informatie kunnen vinden. Daarnaast hebben wij studentenraden bijvoorbeeld geïnformeerd over hoe zij invloed kunnen uitoefenen op het schoolkostenbeleid.⁵

TOELATINGSRECHT & AFSCHAFFING OOK

Een belangrijke wetwijziging vond nog voor de vorige JOB-monitor plaats. In 2017 maakte het toelatingsrecht het mogelijk voor iedere student om toegelaten te worden tot een mbo-opleiding. Scholen mogen studenten sindsdien niet meer weigeren als zij aan de toelatingseisen (bijvoorbeeld een bepaald diploma) voldoen. Voor JOB is dit belangrijk omdat het iedere student gelijke kansen biedt bij het inschrijven voor een opleiding. Als onderdeel van het toelatingsrecht werd het BSA ingevoerd. Dat houdt in dat studenten in hun eerste jaar een positieve of negatieve beoordeling krijgen op basis van hun cijfers, hun aanwezigheid en hun competenties. JOB merkt dat het voor veel studenten op dit moment nog onduidelijk is wat het BSA inhoudt. Daarnaast hanteren scholen soms andere regels voor het BSA waardoor de situatie voor studenten nog onduidelijker kan worden. JOB is daarom in gesprek met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap om duidelijkere regels op te stellen voor de invulling ervan.

Een andere ontwikkeling die aanstaande is, is de afschaffing van de OOK. Uit onderzoek is gebleken dat de OOK de rechtspositie van studenten niet ten goede komt. Daarom is er besloten om een wetwijziging door te voeren waarmee niet alleen de OOK wordt afgeschaft, maar waarmee de rechtspositie van mbo-studenten in het algemeen versterkt moet worden. JOB staat positief tegenover deze wetwijzigingen. In die wetwijziging staat onder andere dat er minimumeisen moeten zijn waar de OER en het studentenstatuut aan moeten voldoen en dat er een centrale faciliteit moet komen waar studenten heen kunnen gaan als ze een klacht of een geschil hebben.

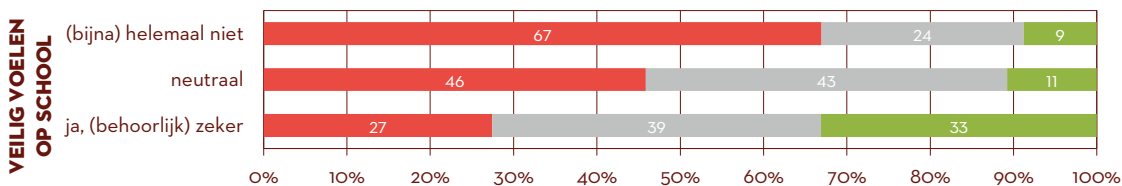
⁴ <https://www.jobmbo.nl/klachtenrapportage-2019/>

⁵ <https://www.jobmbo.nl/studentenraad/schoolkosten-2/>

Daarnaast maakt de wetwijziging het laagdrempeliger voor studenten om naar de rechter te stappen als zij er met school niet uitkomen. Naar aanleiding van ons commentaar is onder andere besloten dat de OER en het studentenstatuut (onder andere over schoolkosten en vrijstellingen) nog iets duidelijker moeten worden en dat de studentenraad instemmingsrecht krijgt over de manier waarop de centrale faciliteit voor klachten en geschillen wordt ingericht. Deze wetwijziging wordt (waarschijnlijk) in augustus 2021 ingevoerd.

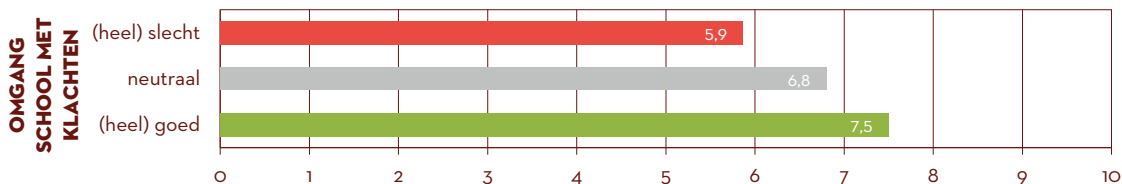
We zijn dan ook benieuwd of bovenstaande ontwikkelingen invloed gaan hebben op de resultaten van de JOB-monitor 2022. Op dit moment zien wij namelijk dat studenten over het algemeen nog niet positief zijn op het gebied van 'Informatie'. 30 procent van de studenten is hier negatief over. Op geen van de vragen die gesteld werden in de JOB-monitor was minder dan twintig procent van de studenten negatief. Studenten zijn vooral negatief over de informatie die zij krijgen over de schoolkosten (34%) en over de mate waarop docenten hen vragen wat zij van hun lessen vinden (36%).

Het is zorgelijk om te zien in hoeverre een negatief oordeel op het gebied van informatie samenhangt met andere factoren. Zo zeggen studenten, die vinden dat school niet goed omgaat met hun klachten, zich ook een stuk onveiliger te voelen op school.

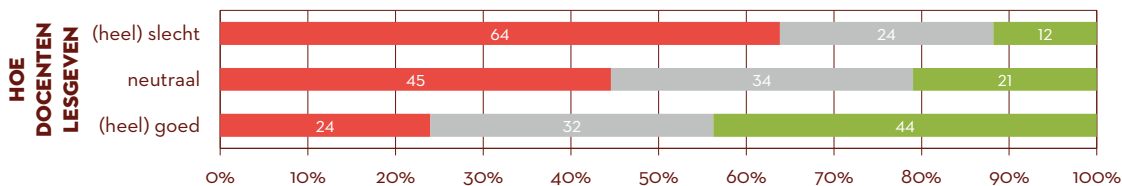
figuur 6.7: Wat vind je van hoe school omgaat met klachten? Naarmate studenten zich veilig voelen op school

Dit is ook terug te zien in het rapportcijfer dat studenten geven aan hun school. Studenten die vinden dat school niet goed omgaat met klachten, geven hun school gemiddeld een stuk lager cijfer (5,5) dan studenten die vinden dat school goed omgaat met klachten (7,4).

figuur 6.8: Welk rapportcijfer geef je jouw school? Naarmate waarin school goed omgaat met klachten

Ook op andere gebieden zijn er relaties te vinden. Zo is er een relatie tussen het oordeel dat studenten geven over hoe goed hun docent lesgeeft en of docenten studenten vragen wat zij van de lessen vinden. 64 procent van de studenten die negatief zijn over hoe hun docent lesgeeft, zijn ook negatief over de mate waarin docenten hen vragen wat zij van hun lessen vinden.

figuur 6.9: Vragen docenten wat je van de lessen vindt? Naarmate docenten goed lesgeven

JOB vindt dat de resultaten nog wel wat kunnen verbeteren. Wij vinden dat we niet alleen uit kunnen gaan van een verbetering naar aanleiding van een wetwijziging. Daarom gaan wij de komende twee jaren studenten en studentenraden nog meer informeren over hun rechten en plichten. Dat gaan wij onder meer doen door, naar aanleiding van de JOB-monitor resultaten, trainingen te geven aan studentenraden zodat zij hun rechten beter kunnen inzetten. Daarnaast willen wij een document maken waarin wij uitleggen hoe je het beste vakevaluaties kunt organiseren. Bovendien zijn we op het moment van schrijven met de MBO Raad in gesprek om te kijken hoe we de OER en het studentenstatuut van iedere school op een soortgelijke manier kunnen organiseren. Ook hopen wij dat scholen deze cijfers ter harte nemen. Zoals hierboven te zien is heeft een gebrek aan goede informatie, of het idee dat school niet goed omgaat met klachten, invloed op hoe goed of slecht een student de school beoordeelt.

WAT KUN JE ALS STUDENTENRAAD DOEN?

Als studentenraad kun je er natuurlijk ook iets aan doen. Allereerst is het handig om als studentenraad te kijken of alle informatie die je als student nodig (kunt) hebben makkelijk te vinden is op jullie school. Dat kun je doen door de volgende lijst met vragen te beantwoorden.

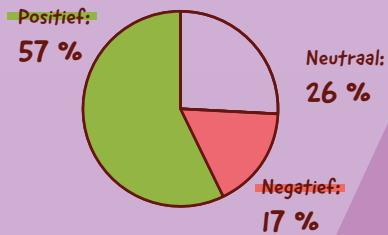
- Waar kun je de OER vinden?
- Waar kun je het Studentenstatuut vinden?
- Wat zijn de toelatingseisen voor de opleiding tot... (kies opleiding op jullie school)?
- Waar vind je de regels over schoolkosten?
- Waar vind je de regels over het bindend studieadvies (BSA)?
- Waar vind je de regels over vrijstellingen?
- Waar vind je de regels over vakevaluaties?
- Waar vind je de regels over het inzien van gemaakte toetsen/examens?

Door deze vragen te beantwoorden krijg je snel inzichtelijk welke informatie niet te vinden is. Door jullie initiatiefrecht in te zetten kunnen jullie dit probleem aankaarten bij het College van Bestuur. Jullie input hiervoor is enorm belangrijk aangezien jullie de stem zijn van de gebruikers van deze informatie.

Het kan natuurlijk ook zijn dat alle informatie te vinden is. Maar was alles even makkelijk te vinden? Probeer goed na te gaan of het voor iedere student makkelijk is om die informatie te vinden. Mocht dat niet zo zijn, doe dan een suggestie aan het College van Bestuur om de locatie van deze informatie te veranderen.

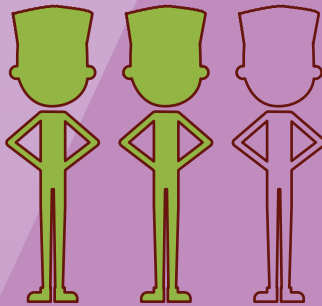
Op het moment dat alle informatie op een duidelijke plek staat, is het natuurlijk belangrijk dat studenten dat ook weten. Overweeg bijvoorbeeld om op jullie sociale media een uitleg te geven over de OER, het Studentenstatuut en het schoolkostenbeleid. Op die manier weten studenten meer over de inhoud ervan, maar ook over jullie als studentenraad.

TOTAAL OORDEEL

2/3

Is positief over de sfeer op hun opleiding.

Studenten van vakinstellingen zijn het meest positief over de rustige werkplekken en de kantine op school.

OMGEVING, SFEER EN VEILIGHEID

Een veilige schoolomgeving en een prettige sfeer op school zijn belangrijk om goed te kunnen studeren. Daarnaast is het fijn als iemand met plezier naar school gaat. Een kantine en rustige werkplekken kunnen er aan bijdragen dat studenten zich prettig voelen op school. Hoe is de sfeer op school en wat vinden studenten van de veiligheid? Deze onderwerpen worden in dit hoofdstuk behandeld.

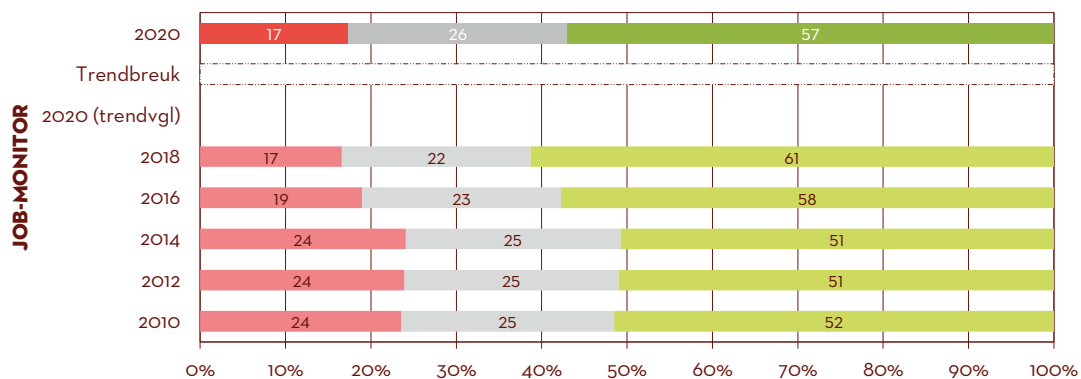
7.1. OMGEVING, SFEER EN VEILIGHEID

In deze paragraaf bespreken we het totaaloordeel op omgeving, sfeer en veiligheid en de volgende onderliggende vragen:

- Wat vind je van de sfeer binnen jouw opleiding?
- Ga je met plezier naar school?
- Voel je je veilig op school?
- Wat vind je van de werkplekken op school waar je rustig kunt studeren?
- Wat vind je van de kantine op school?

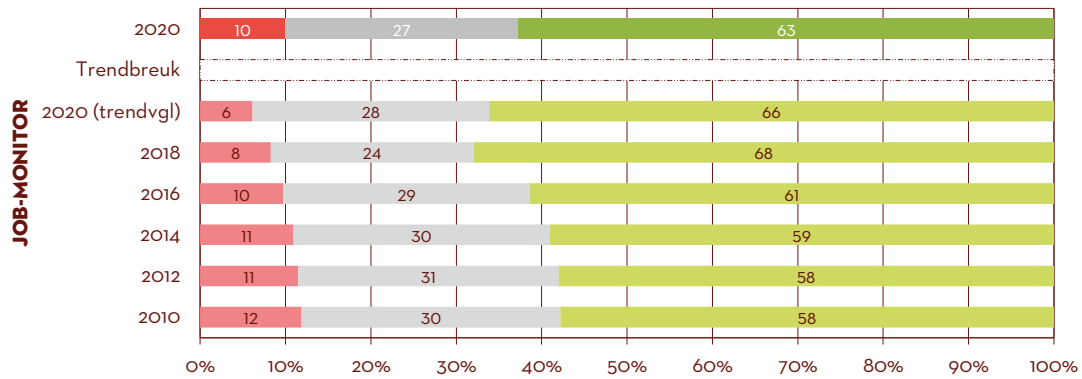
STAND VAN ZAKEN IN 2020

De meeste studenten (57%) zijn positief over de schoolomgeving. Minder dan een op de vijf geeft hierover een slecht oordeel. Door de nieuwe vragen die in 2020 zijn gebruikt, kan het totaaloordeel niet eerlijk worden vergeleken met resultaten van voorgaande jaren.

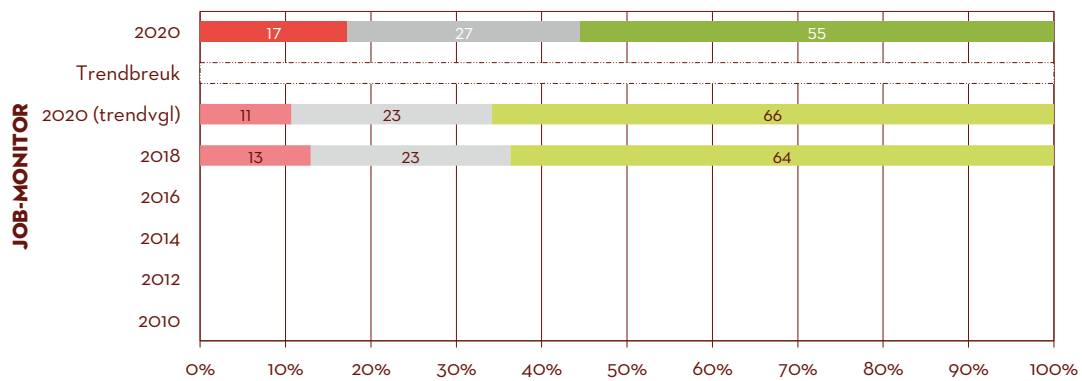

figuur 7.1: Totaaloordeel omgeving, sfeer en veiligheid

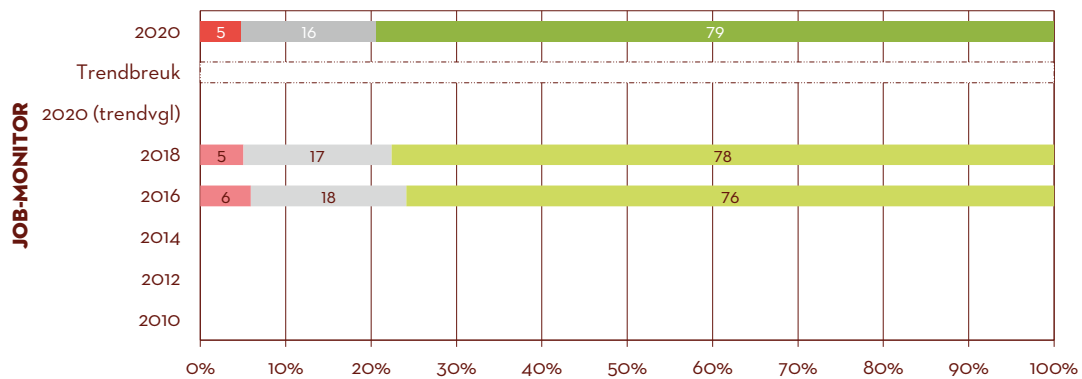
Iets minder dan twee derde van de studenten is positief over de sfeer binnen de opleiding. In vergelijking met 2018 is er niet veel veranderd, behalve dat iets meer studenten in 2020 een neutraal oordeel gaven. In 2020 gaat 55 procent van de studenten met plezier naar school. Dit aandeel is iets groter geworden sinds 2018. Bijna tachtig procent van de studenten van de studenten voelt zich veilig op school. Vijf procent voelt zich niet veilig. Omdat de vraag in 2018 hetzelfde was, kun je 2018 en 2020 direct met elkaar vergelijken. In vergelijking met 2018 voelen iets meer studenten zich nu veilig op school. Het percentage dat zich onveilig voelt is hetzelfde gebleven.

figuur 7.2: Wat vind je van de sfeer binnen jouw opleiding?

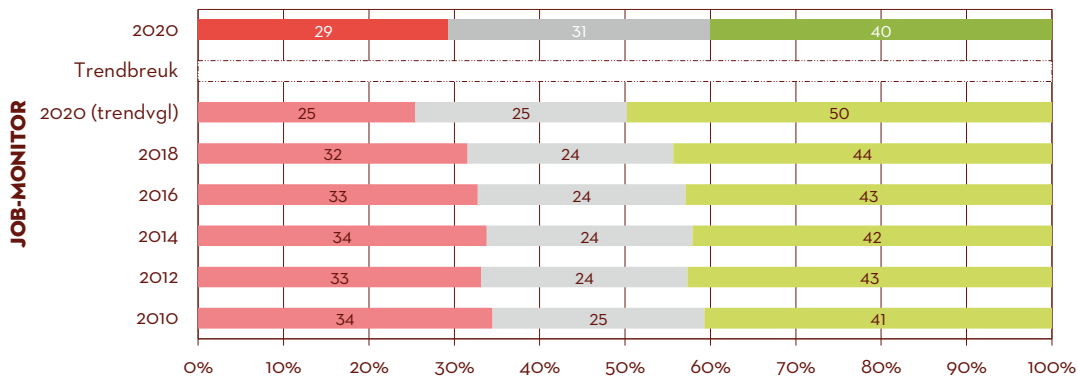

figuur 7.3: Ga je met plezier naar school?

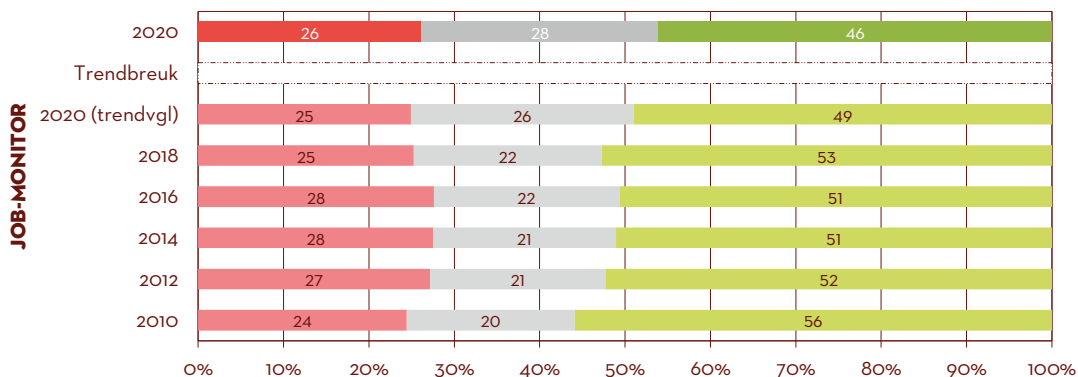

figuur 7.4: Voel je je veilig op school?

In 2020 laat veertig procent van de studenten weten dat ze het aantal rustige werkplekken op hun school goed vinden. Dit aandeel is wat hoger dan in 2018. Over de kantine oordeelt 46 procent positief. Dit oordeel was in 2018 gemiddeld iets positiever.

figuur 7.5: Wat vind je van de werkplekken op school waar je rustig kunt studeren?

figuur 7.6: Wat vind je van de kantine op school?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Studenten van een vakinstelling oordelen positiever over de schoolomgeving en de sfeer op school dan aoc- en roc-studenten: ruim 65 procent tegenover 59 en 56 procent. Ook over de sfeer op school zijn de studenten aan een vakinstelling positiever dan de andere studenten. Driekwart is positief over de sfeer, terwijl aoc-studenten dat in 67 procent van de gevallen zijn en roc-studenten in 62 procent. Twee derde van de studenten vakinstelling gaat met plezier naar school. Bij de aoc's en roc's ligt dit percentage lager (aoc: 56%; roc: 55%).

Op alle drie soorten onderwijsinstellingen voelt het overgrote deel van de studenten zich veilig op school. Voor studenten aan een vakinstelling geldt dat nog het meest, namelijk in 86 procent van de gevallen. Op aoc's voelt 81 procent zich veilig op school en op roc's voelt 79 procent zich veilig.

Over het aantal rustige werkplekken en de kantine zijn studenten van een vakinstelling (48%) ook positiever dan aoc- (41%) en roc-studenten (39%). Over de kantine op school is steeds ongeveer de helft van de studenten positief van mening. Studenten van een vakinstelling zijn nog het vaakst positief (53%), gevolgd door de aoc-studenten (49%) en de roc-studenten (45%).

De oordelen van bol en bbl-studenten over het schoolklimaat (omgeving, sfeer en veiligheid) verschillen niet of nauwelijks van elkaar. Tussen de 56 en 58 procent van de studenten oordeelt hier positief over. Telkens iets meer dan de helft gaat ook met plezier naar school en zo'n 80 procent (van zowel de bol-studenten als de bbl-studenten) voelt zich veilig op school. Er zijn ook geen verschillen in de oordelen over het aantal werkplekken en de aanwezigheid van een kantine tussen beide type studenten.

Entreestudenten zijn in hun totaaloordeel over het schoolklimaat, sfeer en veiligheid iets positiever dan de andere niveaus. 60 procent van de entreestudenten is goed te spreken over het schoolklimaat. Bij de niveaus 2, 3 en 4 oordeelt achtereenvolgens 57, 56 en 57 procent positief over het schoolklimaat.

De beoordeling van de sfeer binnen de opleiding verschilt niet naargelang het niveau van de opleiding. Er is wel een verschil in de mate waarin de studenten met plezier naar school gaan. Entreestudenten gaan vaker met plezier naar school dan de andere niveaus: ruim 60 procent van de entreestudent gaat met plezier naar school, terwijl dat bij andere niveaus 2, 3 en 4 achtereenvolgens 52, 53 en 57 procent is. Tussen de niveaus zijn er geen noemenswaardige verschillen als het gaat om het gevoel van veiligheid op school.

Entreestudenten zijn ook het meest positief over het aantal rustige werkplekken op school. Meer dan de helft geeft hier een positief oordeel over, terwijl dat bij de andere niveaus minder dan de helft of minder dan 40 procent is. Dat geldt hetzelfde voor het oordeel over de kantine op school. Iets meer dan de helft van de entreestudenten (53%) is hier erg over te spreken, terwijl dat bij de andere niveaus bij minder dan de helft het geval is (tussen de 45% en 48%).

Meer mannelijke (59%) dan vrouwelijke (54%) studenten beoordelen het schoolklimaat positief. Ook zijn mannen positiever over de sfeer binnen de opleiding dan vrouwen, achtereenvolgens 68 en 57 procent. Beiden gaan ongeveer even vaak met plezier naar school. Het verschil tussen het aandeel mannelijke en vrouwelijke studenten dat zich veilig voelt op school is niet groot, namelijk 81 procent van de mannen en 77 procent van de vrouwen. Over de plekken waar je rustig kunt studeren, zijn mannelijke studenten (43%) ook positiever dan vrouwelijke studenten (37%). Ook over de kantine oordelen mannen positiever dan vrouwen (48% tegen 44%).

7.2. SAMENVATTING

In dit hoofdstuk zagen we dat ruim de helft van de studenten positief is op het totaaloordeel van de omgeving, sfeer en veiligheid op school. Over de sfeer binnen de opleiding is bijna twee derde positief, iets meer dan de helft gaat met plezier naar school en acht op de tien studenten voelt zich veilig op school. Over rustige werkplekken en de kantine is gemiddeld 40 tot 46 procent positief. Op vrijwel alle aspecten waren de studenten iets minder negatief, en iets vaker positief dan in 2018.

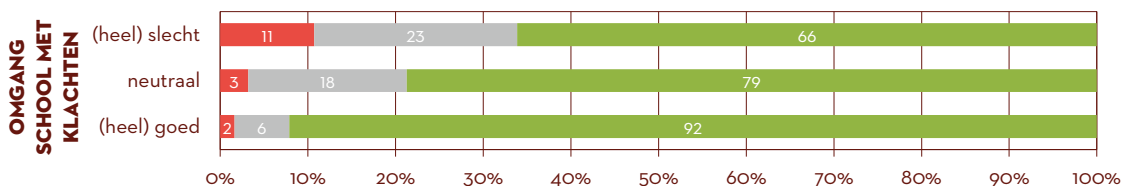
Opvallend is dat studenten aan vakinstellingen het vaakst een positieve mening uitten over de omgeving, sfeer en veiligheid op school. Tussen de niveaus waren minder verschillen, maar waar deze er wel waren bleken entreestudenten steeds iets positiever dan studenten in de andere niveaus. Ook bleken mannelijke studenten vaker een positief oordeel te geven dan vrouwelijke.

DIT ZEGT JOB

Een veilige schoolomgeving is heel belangrijk om je als student goed te kunnen ontwikkelen. Een groot deel van de studenten geeft een positief antwoord op de vraag of hij of zij zich veilig voelt. Maar elke student die zich onveilig voelt, is er één teveel. Scholen zijn wettelijk verplicht om een plan op te stellen om ervoor te zorgen dat iedereen zich veilig voelt op school. In de JOB-monitor is er één vraag verwerkt over veiligheid, omdat er ook een Sociale Veiligheidsmonitor bestaat. Deze vragenlijst wordt ook afgenomen onder mbo-studenten, en gaat dieper in op dit thema.

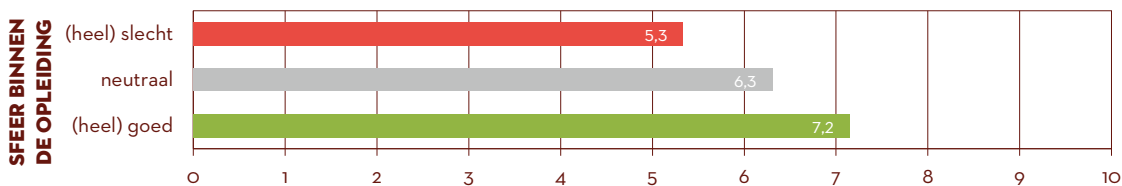
Wat JOB vaak hoort is dat studenten niet weten waar ze terecht kunnen met meldingen over bijvoorbeeld geweld, pesten of andere problemen. Het moet voor studenten zichtbaar en laagdrempelig zijn om een melding te maken over onveilige situaties of problemen. Ook moet er dan serieus iets met de meldingen worden gedaan. JOB pleit er al langer voor om verplicht een anti-pest en anti-zelfmoordprotocol in het veiligheidsplan van mbo-scholen op te nemen.

Uit de JOB-monitor 2020 komt naar voren dat het ook echt helpt als een school goed omgaat met klachten. Hoe beter een student oordeelt over de omgang met klachten door school, hoe veiliger studenten zich voelen. Daarnaast zien we dat het wel of niet veilig voelen sterk samenhangt met in hoeverre een student met plezier naar school gaat. Een student die zich veilig voelt gaat met meer plezier naar school.

figuur 7.7: Voel je je veilig op school? Naarmate waarin school goed omgaat met klachten

Verder zien we dat de sfeer binnen een opleiding sterk samenhangt met het rapportcijfer dat wordt gegeven aan de opleiding. Dit kun je zien in figuur 7.8. Als studenten de sfeer negatief beoordelen, dan geven ze ook een laag cijfer aan de opleiding. Wanneer een student positief is over de sfeer, dan stijgt het cijfer voor de opleiding met bijna twee punten.

figuur 7.8: Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding? Naarmate de studenten de sfeer binnen de opleiding goed vinden

KANTINE EN WERKPLEK

We zien helaas nog steeds dat de beoordeling over de kantine de afgelopen jaren niet echt is verbeterd. Dat vinden we jammer, want dit zou een plek moeten zijn waar je in je pauze ontspannen kunt eten en drinken. Eigenlijk is door de jaren heen in elke monitor ongeveer een kwart van de studenten negatief over de kantine.

In de JOB-monitor 2016 was ook een groot deel van studenten negatief over de kantine. Naar aanleiding van die resultaten is JOB langsgesgaan bij verschillende mbo-instellingen om studenten te ondervragen over de reden van die ontevredenheid. Hieruit kwam naar voren dat studenten meer en betere zitplekken willen, lagere prijzen en een breder assortiment dat aansluit op de verschillende dieetwensen van studenten (zoals glutenvrij of halal). Deze behoeftes zijn nog steeds relevant. JOB zou graag zien dat scholen onderzoeken of er genoeg zitplekken zijn in de kantine, en of er behoefte is aan een ander aanbod van eten en drinken.

Wat betreft de werkplekken waar studenten rustig kunnen studeren zien we dat studenten iets positiever zijn. Daar zijn we als JOB blij om. Toch is het eindoordeel nog wel erg laag: 29 procent van de studenten is negatief over de werkplekken. We vinden het belangrijk dat dit goed geregeld is op school omdat niet iedereen de mogelijkheid heeft om thuis rustig te kunnen studeren. We hopen dat scholen serieus blijven inzetten op het mogelijk maken van werkplekken voor studenten, zodat we de positieve lijn door blijven zetten.

WAT KUN JE ALS STUDENTENRAAD DOEN?

Veiligheid en sfeer

Wat betreft veiligheid en sfeer, zijn er een aantal dingen die je als studentenraad kan doen als je school daar slecht op scoort. Zoals uit de resultaten naar voren komt, is het belangrijk dat een student weet waar hij of zij terecht kan met een klacht. Ook moeten studenten bekend zijn waar ze terecht kunnen op school als ze worden gepest of gediscrimineerd. Als een studentenraad kun je verschillende vragen stellen om te kijken of dit goed geregeld is op school: Is er een vertrouwenspersoon op school? Weten studenten die ook te vinden? Waar kunnen studenten terecht met klachten? Is er een sociaal veiligheidsplan (wettelijk verplicht!)? Is die nog up-to-date en hebben jullie het idee dat deze wordt gehandhaafd?

Als studentenraad kun je bijdragen aan de bekendheid van plekken of personen waar studenten terecht kunnen met klachten of problemen. Je kan een overzicht maken met plekken waar studenten terecht kunnen en deze op verschillende manieren verspreiden. Denk bijvoorbeeld aan een poster, of laat het projecteren op de monitoren op school. De meeste scholen hebben ook een digitale leeromgeving waar nieuwsberichten kunnen worden geplaatst. Dat is ook een goede plek om veel studenten te bereiken.

Kantine en werkplek

Als studentenraad is de kantine iets waar je goed gebruik kan maken van de invloed die je hebt. Het is goed om van tevoren onderzoek te doen onder medestudenten. Je kan dit gewoon doen door mensen aan te spreken, maar je kunt ook een online vragenlijstje maken en die verspreiden via WhatsApp of het digitale platform van jullie school.

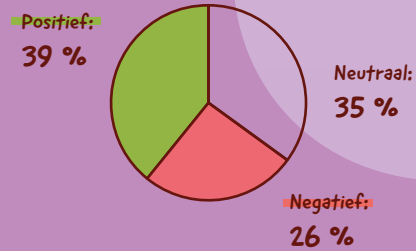
Vrijwel elke student heeft een mening over de kantine. Naast dat je aan je medestudenten kunt vragen wat ze slecht vinden aan de kantine, kun je ook vragen wat ze wél willen. Willen ze gezondere broodjes? Meer afwisseling? Of juist goedkopere simpele broodjes, in plaats van dure luxe broodjes? Als je deze ideeën verzamelt, dan kun je dit meenemen als je in gesprek gaat met het College van Bestuur. Zo kaart je een probleem aan, en bied je gelijk een oplossing!

Werkplekken

Rustige werkplekken op school kunnen studenten helpen om hun schoolwerk beter te doen. Daarnaast is het belangrijk dat een school deze mogelijkheid biedt, omdat niet iedereen thuis rustig kan studeren. Voor het verbeteren van rustige werkplekken, kun je als studentenraad ongeveer dezelfde acties ondernemen als voor de kantine.

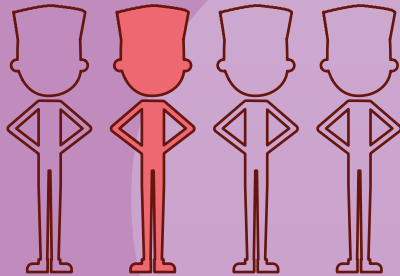
Ook hier kan een studentenraad een belangrijke rol spelen om te achterhalen wat de verwachtingen zijn van medestudenten. Wat verwachten zij van een studieplek? Moet dit echt een ruimte zijn gericht op zelfstandig studeren? Of kan er af en toe ook een lokaal worden opengesteld waar studenten terecht kunnen tijdens een stilte uur? Het kan ook zo zijn dat deze plekken er al wel zijn, maar dat niet iedere student ze weet te vinden. Je kunt dan een manier bedenken om dit onder de aandacht te brengen onder studenten, bijvoorbeeld via de mentor of een mededeling op de beeldschermen op school. De resultaten kun je dan weer meenemen als je in gesprek gaat met het College van Bestuur.

TOTAAL OORDEEL

1/4

Is negatief over de inhoud van de keuzedelen.

41%

van de studenten geeft aan boeken en lesmaterialen te moeten kopen die zij niet gebruiken.

LESMATERIAAL

EN TOETSEN

In dit hoofdstuk kijken we naar wat studenten vinden van het lesmateriaal dat zij gebruiken en de toetsen die ze maken. Gevraagd is bijvoorbeeld wat zij van de gebruikte materialen vinden, en hoe goed de toetsen aansluiten op wat er in de les is geleerd. Ook kijken we naar het gebruik van materialen die door de studenten moesten worden gekocht en de keuzedelen die zij kunnen volgen.

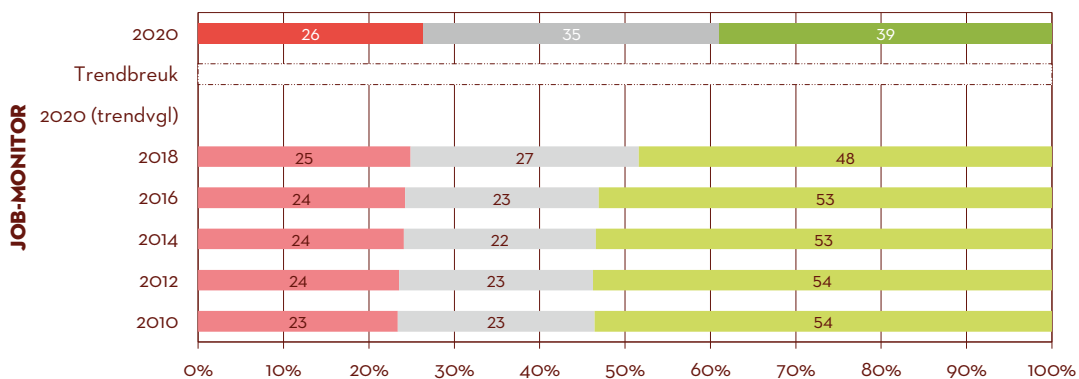
8.1. LESMATERIAAL EN TOETSING

In deze paragraaf kijken we naar het totaaloordeel op lesmateriaal en toetsing en de volgende onderliggende vragen:

- Wat vind je van het lesmateriaal en de boeken?
- Je hebt boeken en lesmateriaal moeten kopen voor school. Gebruik je deze boeken en lesmaterialen?
- Wat vind je van hoe goed toetsen aansluiten bij wat je hebt geleerd?
- Wat vind je van de keuzedelen waaruit je kunt kiezen?
- Wat vind je van de inhoud van de keuzedelen?

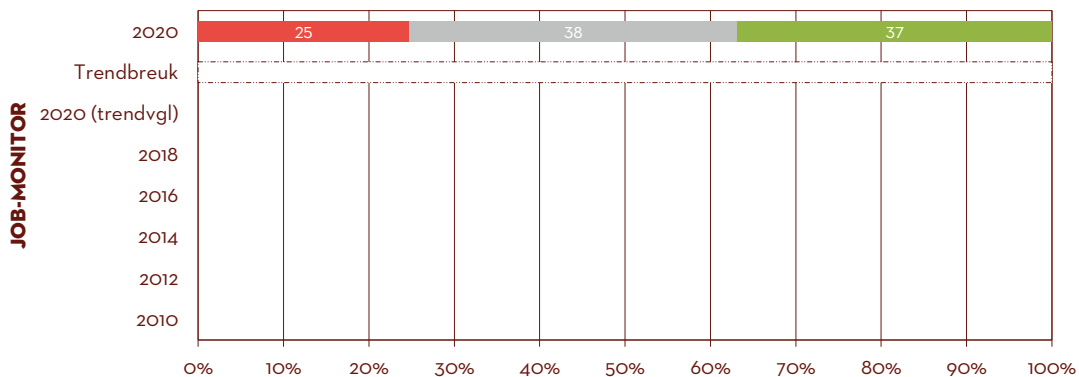
STAND VAN ZAKEN 2020

Ongeveer twee van de vijf studenten zijn positief over het over lesmateriaal en de toetsen, ruim een kwart is negatief en de rest oordeelt neutraal. Door de nieuwe vragen die in 2020 zijn gebruikt, kan het totaaloordeel niet eerlijk worden vergeleken met resultaten van voorgaande jaren.

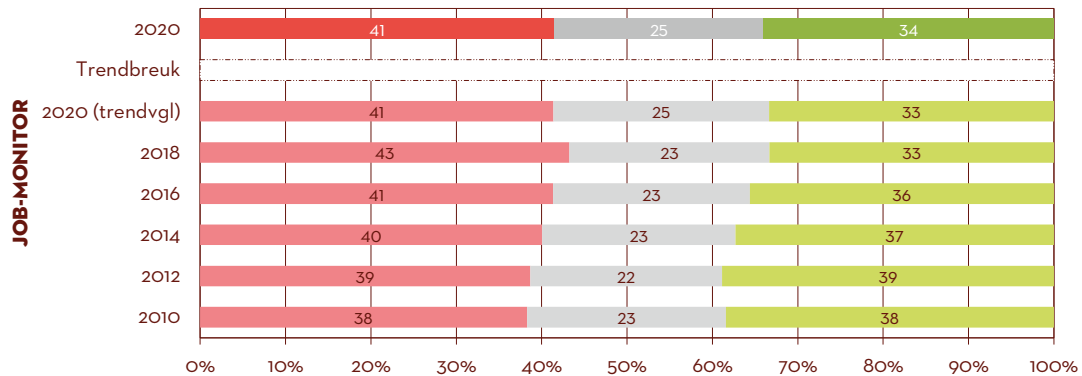
figuur 8.1: Totaaloordeel lesmateriaal en toetsing

Op de vraag 'Wat vind je van het lesmateriaal en de boeken?' antwoordt 37 procent van de studenten positief. Een kwart is negatief en 38 procent is neutraal. Deze vraag is dit jaar voor het eerst gesteld.

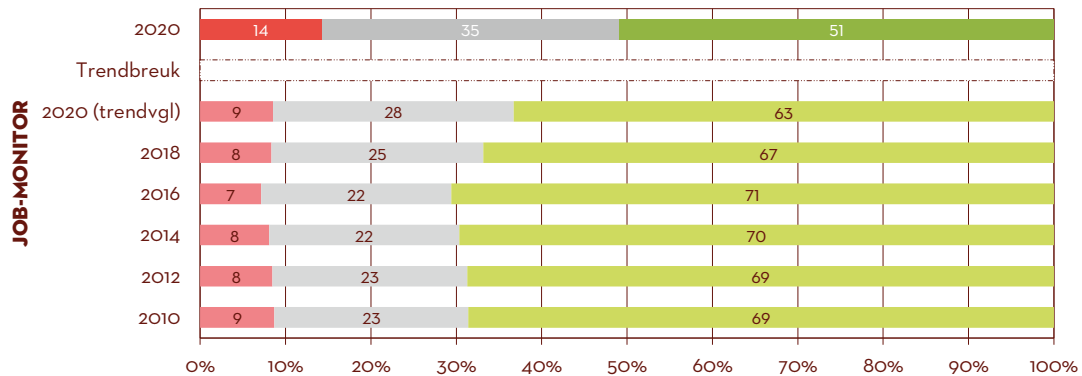
figuur 8.2: Wat vind je van het lesmateriaal en de boeken?

Een vraag die al wel in eerdere jaren is gesteld, gaat over het gebruik van de lesmaterialen die studenten moeten kopen voor school. Het valt op dat slechts een derde van de studenten de gekochte boeken en lesmaterialen veel gebruikt. Een groot deel (41%) van de studenten vindt dat zij de boeken en lesmaterialen die zij moesten kopen te weinig of veel te weinig gebruiken. Dit probleem is de afgelopen jaren toegenomen en er is ook dit jaar nog geen verbetering te zien.

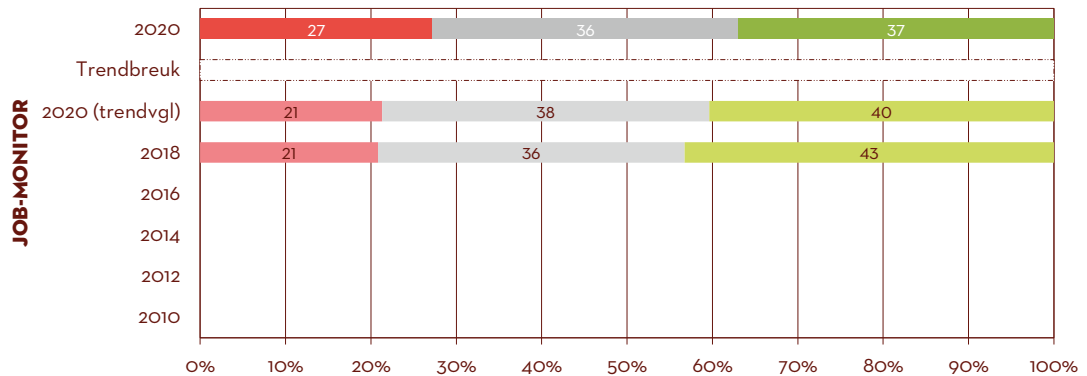
figuur 8.3: Je hebt boeken en lesmaterialen moeten kopen voor school. Gebruik je deze boeken en lesmaterialen?

De meeste studenten vinden dat de toetsen goed aansluiten bij wat ze hebben geleerd. Slechts veertien procent is hier negatief over. Er is niet veel veranderd ten opzichte van vorig jaar.

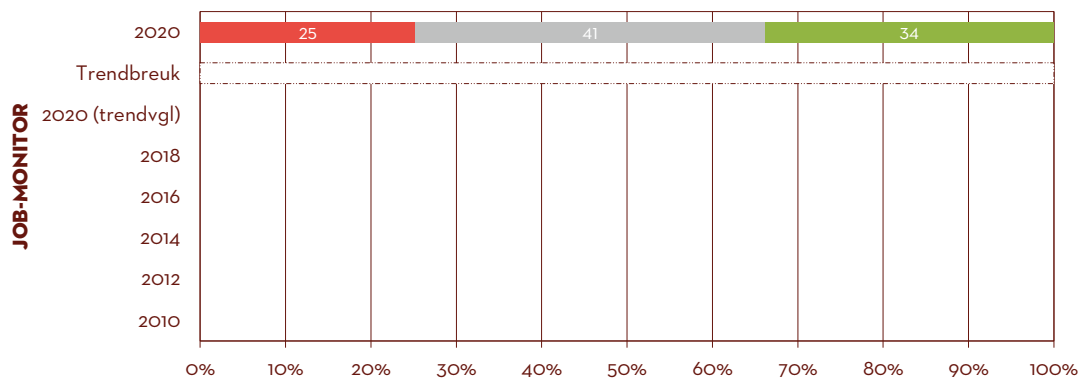

figuur 8.4: Wat vind je van hoe goed toetsen aansluiten bij wat je hebt geleerd?

Over de keuzedelen waaruit zij kunnen kiezen zijn bijna twee van de vijf studenten positief. Iets meer dan een kwart vindt deze niet goed, en de rest heeft er geen sterke mening over. Dit is nauwelijks veranderd ten opzichte van 2018. De inhoud van de keuzedelen wordt door een derde van de studenten positief beoordeeld, een kwart van hen is negatief. De grootste groep (41%) beoordeelt de inhoud van de keuzedelen neutraal.

figuur 8.5: Wat vind je van de keuzedelen waaruit je kunt kiezen?

figuur 8.6: Wat vind je van de inhoud van de keuzedelen?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Het totaaloordeel voor het lesmateriaal en de toetsen is het meest positief bij vakinstellingen. Als er wordt gekeken naar de onderliggende vragen, dan blijkt dat de verschillen tussen vakinstellingen en de andere typen instellingen het grootst zijn bij de keuzedelen. Dit geldt voor zowel het aanbod als de inhoud van de keuzedelen. Roc's en aoc's verschillen hierin niet. Ook het lesmateriaal en de boeken worden het meest positief beoordeeld door studenten van vakinstellingen. Ten slotte geeft bijna de helft van de studenten van vakinstellingen en aoc's aan dat de gekochte boeken en lesmaterialen nauwelijks worden gebruikt. Roc's scoren hier iets beter op.

Bol-studenten zijn minder te spreken over het lesmateriaal en de boeken dan bbl-studenten. Bij beide leerwegen geven veel studenten aan dat de gekochte lesmaterialen en boeken weinig worden gebruikt. Dit komt het meest voor bij bol-opleidingen. Over het aanbod van keuzedelen zijn bol-studenten juist positiever dan bbl-studenten.

Als we kijken naar verschillen tussen de niveaus, dan blijkt dat studenten van entreeopleidingen het meest positief zijn over het lesmateriaal en de toetsen. Studenten van niveau 3 en 4 zijn hier het minst positief over. Het lijkt erop dat hoe hoger het niveau, hoe negatiever studenten over het lesmateriaal en de toetsen oordelen. Dit geldt zowel voor het lesmateriaal

en boeken, de toetsen als de keuzedelen. De verschillen zijn het grootst bij de vraag hoe vaak de gekochte boeken en lesmaterialen worden gebruikt. Ook hier zijn entrestudenten het meest positief.

Mannelijke studenten zijn over het algemeen positiever over het lesmateriaal en de toetsen dan vrouwelijke studenten. Als gekeken wordt naar de onderliggende vragen, blijken mannen vooral positiever over de boeken en lesmaterialen, de mate waarin de gekochte boeken en lesmaterialen worden gebruikt en de aansluiting van de toetsing bij de leerstof.

8.2. SAMENVATTING

In dit hoofdstuk stond het oordeel van studenten over lesmateriaal en toetsen centraal. Op het totaaloordeel is bijna 40 procent van de studenten positief en een kwart is negatief. Het gebruik van boeken en lesmaterialen die gekocht moeten worden is nog altijd niet op orde: net als in 2018 geven ruim vier op de tien studenten aan dat de materialen die ze hebben moeten kopen niet of nauwelijks worden gebruikt in de les. Roc's scoren hier wel iets beter op dan de andere schooltypen. De meeste studenten vinden dat de toetsen goed aansluiten bij wat ze hebben geleerd. Deze vraag krijgt binnen het thema lesmateriaal en toetsen de meest positieve scores.

DIT ZEGT JOB

Een van de meest opvallende resultaten in de JOB-monitor 2018 was dat veel studenten (43%) aangaven dat zij boeken en lesmaterialen niet gebruikten terwijl ze die wel moesten kopen voor school. Voor veel mbo-studenten zijn leermiddelen een flinke kostenpost. Het is volgens JOB onacceptabel dat het voorkomt dat een deel hiervan onnodig is aangeschaft. Naar aanleiding van de resultaten is hiervoor onder andere aandacht geweest in de media en politiek.⁶

Sinds de JOB-monitor 2018 zijn er veel stappen in de goede richting gezet. In juli 2018 werd bijvoorbeeld het Servicedocument schoolkosten gepubliceerd. JOB schreef dit in samenwerking met de MBO Raad en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW).⁷ De doelen van dit document zijn: de regels rondom schoolkosten verhelderen en scholen stimuleren de kosten voor studenten te verminderen. Omdat het document best moeilijk te lezen is, heeft JOB hiernaast een schoolkostenbrochure voor studenten uitgebracht.⁸ Een van de zestien punten van het servicedocument gaat over lesmateriaal en boeken. Scholen mogen studenten alleen vragen lesmateriaal en boeken te kopen als deze voldoende worden gebruikt in het onderwijs. Daarnaast is in het document afgesproken dat scholen moeten evalueren welke lesmaterialen en boeken in de praktijk niet worden gebruikt. Deze benodigdheden mogen in het volgende jaar dan niet langer op de boekenlijst staan. De evaluatie moet in goed overleg met de studentenraad gebeuren. De inspectie controleert of alle regels worden nageleefd.

Daarnaast heeft JOB dit probleem aangekaart in de politiek. Het merendeel van de Tweede Kamer is het met ons eens dat er iets aan dit probleem moet worden gedaan. Het plan om wettelijk vast te leggen dat scholen lesmateriaal moeten terugkopen als deze ongebruikt blijven, kreeg steun van de meerderheid. JOB ziet dit als een van de oplossingen voor dit probleem en is daarom blij met de aandacht van de politiek. Op dit moment wordt bekeken hoe dit voorstel kan worden gerealiseerd. Daarnaast wordt onderzocht of het Servicedocument schoolkosten haar doel heeft bereikt: zijn de regels nu voor iedereen duidelijk en wat is er veranderd aan de kosten voor studenten?

Ook heeft JOB gesproken met verschillende scholen over hun schoolkostenbeleid met betrekking tot ongebruikte leermiddelen. Hierbij hebben we onderzocht wat scholen op dit moment al doen om te voorkomen dat leermiddelen niet ongebruikt blijven. Deze goede voorbeelden hebben we samengevat tot een aantal verbeterpunten die we momenteel proberen verder onder de aandacht van scholen te brengen. Ook bespreken we deze punten met de MBO Raad en het ministerie van OCW.

BOEKEN & LESMATERIALEN IN 2020

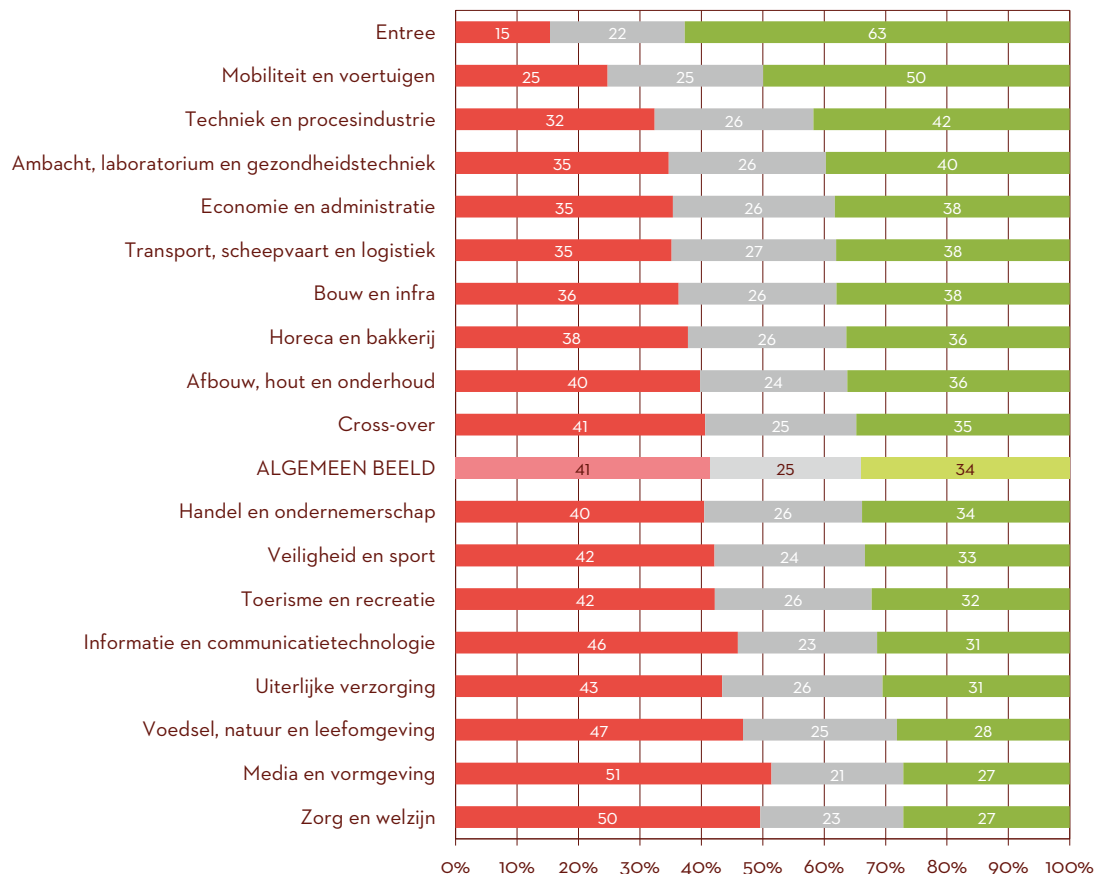
Ondanks al deze inspanningen blijkt uit de JOB-monitor 2020 dat het probleem nog steeds speelt. Maar liefst 41 procent van de studenten geeft nog steeds aan dat zij boeken en lesmaterialen moeten aanschaffen die zij vervolgens niet gebruiken. Dat moet de komende jaren veranderen. JOB blijft dit actief benadrukken in onze gesprekken met onderwijspartijen. Daarnaast wil JOB de scholen, OCW en de MBO Raad nogmaals oproepen om hier aandacht aan te blijven besteden.

De cijfers per domein maken nog meer inzichtelijk. Zo is het probleem minder aanwezig op Entreeopleidingen (15%), maar heel erg binnen de domeinen Media en Vormgeving (51%) en Zorg en Welzijn (50%). Het feit dat geen van de overige domeinen onder de 25 procent scoort is bovendien heel onwenselijk.

6 NOS op 3, 22 november 2019 <https://nos.nl/op3/artikel/2311576-mbo-ers-blijven-toch-zitten-met-ongebruikte-schoolboeken.html>

7 Ministerie OCW (2018) <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/07/10/servicedocument-schoolkosten>

8 JOB (2019) <https://www.jobmbo.nl/schoolkostenbrochure/>

figuur 8.7: Je hebt boeken en lesmaterialen moeten kopen voor school. Gebruik je deze boeken en lesmaterialen? Naar domein

Wat betreft de aansluiting van toetsen op wat studenten hebben geleerd zijn studenten positiever. 51 procent is hier positief over, veertien procent is negatief. In ons Klachten- en Informatiecentrum horen wij dit probleem ook. Het is heel vervelend als je voor verrassingen komt te staan tijdens toetsen en examens als je denkt je goed voorbereid te hebben. Dit mag niet voorkomen.

JOB heeft zich om die reden ingezet om vakevaluaties verplicht op te laten nemen in het Onderwijs- en Examenreglement (OER). Dit hebben wij onder andere gedaan toen het ministerie van OCW werkte aan een wetswijziging waarmee de rechtspositie van de mbo-student versterkt moest worden. Volgens JOB kunnen vakevaluaties bijdragen aan de rechten van mbo-studenten omdat hun mening over het onderwijs hierdoor gehoord wordt. Helaas oordeelde het ministerie van OCW anders en werd ons punt niet aangenomen. JOB ziet dit als een gemiste kans.

Als het gaat om schoolkosten blijft JOB de komende jaren zelf goed monitoren of de situatie verbetert. Aan de hand van de resultaten van de JOB-monitor kunnen wij zien op welke scholen dit probleem speelt en waar niet. We zullen studentenraden blijven informeren over het instemmingsrecht dat zij hebben voor schoolkosten. Ook zullen we hen op de hoogte houden over de afspraken die in het servicedocument gemaakt zijn over het betrekken van de studentenraad bij de evaluatie van boeken en leermiddelen. Daarnaast zullen wij ons meer gaan richten op het inlichten van studentenraden over vakevaluaties. Op die manier kunnen studenten beter aangeven dat wat zij geleerd hebben tijdens de lessen aansluit op wat zij bij een toets moeten kunnen.

WAT KUN JE ALS STUDENTENRAAD DOEN?

Ongebruikte boeken & leermiddelen

Als studentenraad kun je het probleem van ongebruikte boeken en leermiddelen ook aankaarten. Om persoonlijke verhalen van studenten op te halen, kun je bijvoorbeeld gesprekken aangaan met studenten in de wandelgangen of in de kantine. Met de input van jullie medestudenten kun je erachter komen om welke boeken of lesmaterialen het precies gaat.

Het is verstandig om goed te kijken naar de acht aanbevelingen die JOB heeft gemaakt. Hierin doen wij onder andere aanbevelingen voor het aanschaffen van boeken en lesmaterialen per periode, het stimuleren van een tweedehands boekenmarkt en de evaluatie van alle boeken en lesmaterialen aan het einde van het studiejaar. Alle aanbevelingen, met daarbij een duidelijke uitleg, vinden jullie op onze website.⁹ Wellicht is het College van Bestuur bereid om over een aantal van deze punten met jullie in gesprek te gaan.

Om goed voorbereid het gesprek in te gaan met het College van Bestuur, is het verstandig om eerst heel goed te weten welke problemen op jullie school spelen. Bespreek daarom in ieder geval hoe jullie gaan onderzoeken waar er problemen spelen rondom ongebruikte leermiddelen. Jullie zouden kunnen voorstellen om langs zoveel mogelijk klassen te gaan om informatie op te halen. Een andere suggestie zou het uitvoeren van een onderzoek kunnen zijn. In dat onderzoek proberen jullie van iedere opleiding een paar studenten te spreken die een korte vragenlijst invullen over ongebruikte boeken en leermiddelen. Die kun je verspreiden via WhatsApp bijvoorbeeld.

Toetsen

Als toetsen niet goed aansluiten bij wat studenten leren tijdens een vak, dan zijn vakevaluaties goed om dit aan te kaarten. Het kan zijn dat die op jullie school al worden gehouden. Dan is het goed om te kijken of deze ook een vraag bevat over de aansluiting van de lessen op de toetsen en examens. Als deze er nog niet is, kunnen jullie hiervan een vergaderpunt maken tijdens een overleg met het College van Bestuur. Bedenk goed waarom jullie die vraag zo belangrijk vinden en waarom jullie denken dat het de kwaliteit van de lessen ten goede komt. De resultaten van de JOB-monitor kunnen jullie daarbij helpen!

Veel scholen hebben nog geen vakevaluaties. Toch is het een goed middel om erachter te komen wat studenten precies vinden van het vak dat zij hebben gevolgd. Als op jullie scholen vakevaluaties nog niet verplicht zijn, is het goed om dit bespreekbaar te maken met het College van Bestuur. Probeer hierbij goed na te denken waarom jullie het een goed plan vinden en bedenk alvast vragen die jullie in een vakevaluatie zouden willen stellen. Het is niet handig en niet wenselijk om vragen heel erg over een docent te laten gaan. Vakevaluaties zijn er voornamelijk voor bedoeld om te kijken wat er goed en niet goed is aan het vak, en dus niet wat er goed of slecht aan de docent is. Door een voorbeeld mee te nemen van een vragenlijst die jullie willen voorstellen voor een vakevaluatie nemen jullie al veel werk uit handen van de school.

Bedenk of het handig is om meteen in te zetten op een verplichte vakevaluatie op de hele school. Dit kost de school waarschijnlijk te veel tijd en werk om in te voeren. Misschien is het College van Bestuur geïnteresseerder in jullie idee als jullie eerst een proef voorstellen. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat bij een aantal vakken vakevaluaties worden ingevoerd. Aan de hand van de resultaten van deze proef kunnen jullie goed onderzoeken wat nuttige informatie is voor de school om het onderwijs te verbeteren. Op die manier kunnen vakevaluaties stapsgewijs onderdeel worden van het onderwijs op jullie school.

KEUZEDELEN

Sinds 2016 bestaan er keuzedelen in het mbo. Dat lijkt misschien lang, maar de invoering van keuzedelen vraagt veel organisatie van scholen waardoor het kan zijn dat keuzedelen nog niet overal goed geregeld zijn. Omdat het dus lastig kan zijn om de keuzedelen goed te organiseren, is er in 2018 besloten om de keuzedelen pas mee te laten tellen voor het diploma vanaf het schooljaar 2020/2021.

⁹ JOB (2020) <https://www.jobmbo.nl/studentenraad/ongebruikt/>

Voor veel scholen is het nog lastig om de keuzedelen goed te organiseren. Daarom heeft minister Van Engelshoven eind 2019 maatregelen aangekondigd om dit makkelijker te maken. Voor studenten is dit belangrijk, omdat zij dan uit een groter aanbod in keuzedelen kunnen kiezen. Op dit moment ervaren veel studenten dat er weinig keuze is in keuzedelen, of dat zij verplicht bepaalde keuzedelen moeten volgen. Er zijn ook studenten die de inhoud van de keuzedelen niet goed vinden. Het positieve aan keuzedelen is juist dat studenten keuzes hebben over hoe zij zich willen verbreden of verdiepen en dat het keuzedeel inhoudelijk aansluit bij hun ambities voor de toekomst. Er moet dan natuurlijk wel iets te kiezen zijn.

JOB heeft de afgelopen twee jaar geprobeerd in kaart te brengen of studenten ook echt een keuze hadden bij het kiezen van keuzedelen. Dat hebben wij gedaan door bij een aantal scholen langs te gaan en studenten ernaar te vragen. Wij kregen vaak signalen dat studenten maar uit een heel klein aantal keuzedelen kunnen kiezen. Soms worden keuzedelen zelfs opgelegd aan studenten of kunnen zij niet kiezen voor keuzedelen die zij inhoudelijk interessant vinden. Ook via ons Klachten- en Informatiecentrum kregen wij deze geluiden te horen.

VOORWAARDEN KEUZEDELEN

JOB is blij dat er keuzedelen bestaan. Ze dragen bij aan een waardevol mbo-diploma en zorgen voor een goede aansluiting op de arbeidsmarkt. Toch zijn er wel een aantal voorwaarden waaraan keuzedelen moeten voldoen zodat ze ook echt een meerwaarde zijn.

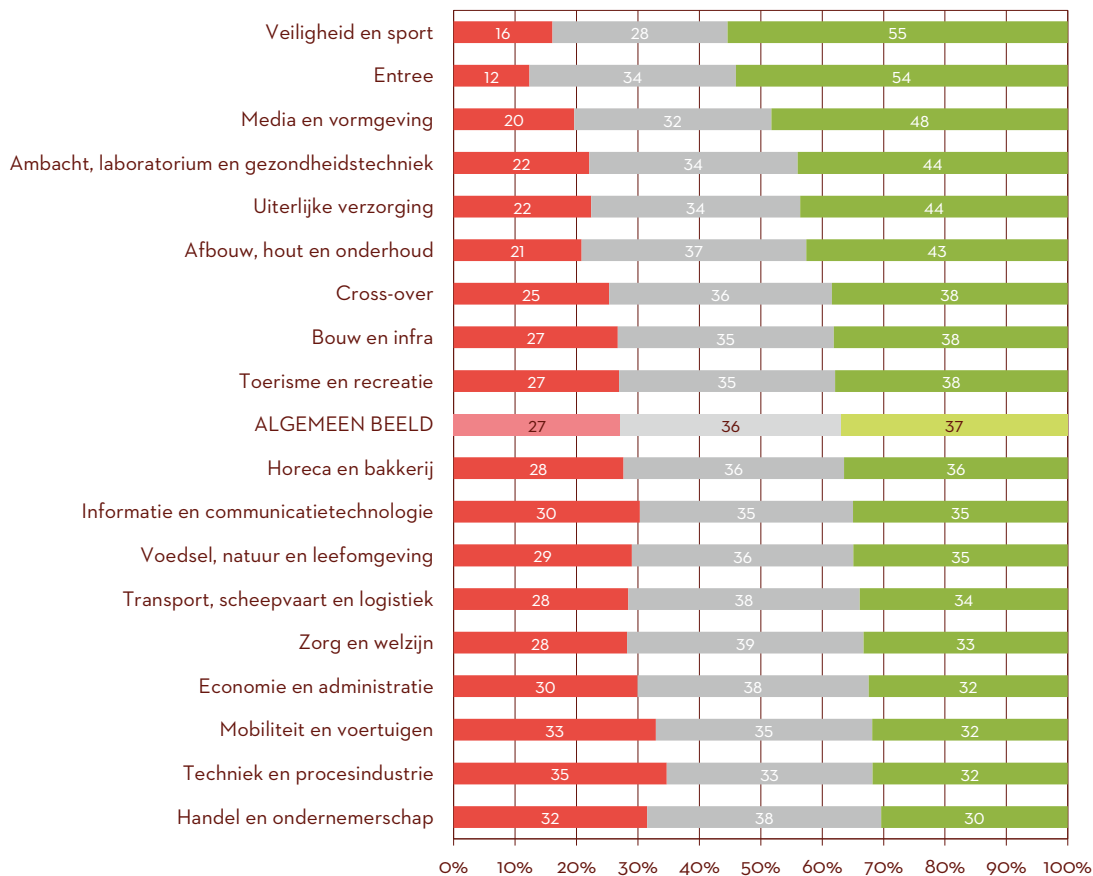
Allereerst moet de kwaliteit van keuzedelen goed zijn. Het uitgangspunt moet zijn dat iedere opleiding een overzichtelijk aanbod van keuzedelen heeft. Het aanbod moet de student de mogelijkheid geven om voldoende keuzes te kunnen maken. Als een student het gevoel heeft dat de keuzedelen die zijn opleiding aanbiedt niet aansluiten bij wat hij of zij wil leren, moet er mogelijkheid zijn om zelf verzoeken voor keuzedelen in te dienen. Het kan zijn dat dit keuzedeel op een andere school plaatsvindt. De school kan makkelijk controleren of er geen overlap is tussen dat keuzedeel en de vakken die de student al heeft gevolgd. Dit kan door middel van de overlapchecker van de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven(SBB).¹⁰

Keuzedelen gaan vanaf het schooljaar 2021-2022 mee tellen voor slaag-zakregeling. JOB houdt de komende jaren in de gaten of er verbetering is. We gaan hierin zowel kijken naar het aanbod keuzedelen als de inhoud van keuzedelen. Als wij van studentenraden horen dat het op hun school juist goed geregeld is, zullen wij deze voorbeelden delen met andere studentenraden. Op die manier kunnen studentenraden en scholen van elkaar leren. Daarnaast blijven we natuurlijk in gesprek met het ministerie van OCW en de MBO Raad. Als de goede acties worden doorgezet, verwachten we een positiever beeld te zien in de JOB-monitor 2022.

Uit de JOB-monitor 2020 blijkt dan ook dat meer dan een kwart van de studenten (27%) negatief is over de mogelijkheden die zij krijgen om uit keuzedelen te kiezen. Als we dat vergelijken met de resultaten in 2018 laat dit een vergelijkbaar beeld zien. Bovendien staat een kwart van de studenten (25%) negatief tegenover de inhoud van de keuzedelen. JOB vindt deze percentages te hoog. De komende twee jaar moet hier verandering in gaan komen. De verschillen per domein zijn als volgt:

¹⁰ SBB (2020) <https://kwalificaties.s-bb.nl/Overlap>

DOMEIN

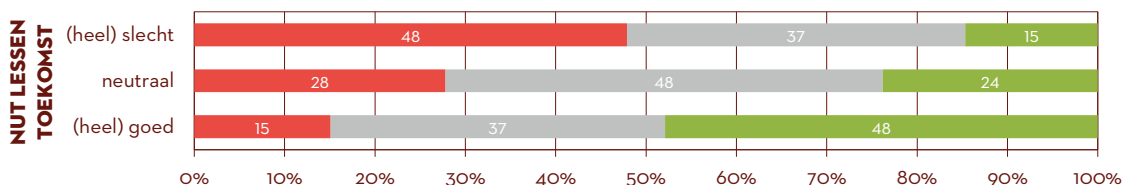

figuur 8.8: Wat vind je van de keuzedelen waaruit je kunt kiezen? Naar domein

figuur 8.9: Wat vind je van de inhoud van de keuzedelen? Naar domein

Daarnaast is het opvallend dat er een relatie te zien is tussen wat studenten vinden van de inhoud van de keuzedelen en over de mate waarin zij lessen vinden aansluiten op hun toekomst. In figuur 8.10 kun je zien dat 48 procent van de studenten die negatief is over de inhoud van de keuzedelen, het nut van de lessen voor de toekomst ook (heel) slecht vindt.

figuur 8.10: Wat vind je van de inhoud van de keuzedelen? Naar mate waarin studenten het nut van de lessen voor de toekomst goed vinden

WAT KUN JE ALS STUDENTENRAAD DOEN?

Het kan zijn dat jouw school een negatieve score heeft op het gebied van keuzedelen. Hier kunnen verschillende redenen voor zijn. Als studentenraad is het belangrijk om erachter te komen wat de reden hiervoor is. Waarschijnlijk is het niet zo zinnig om in de wandelgangen of in de kantine willekeurige studenten aan te spreken, omdat er op jullie school heel veel opleidingen zijn waarvoor de keuzedelen allemaal verschillen. Een goede manier om snel inzichtelijk te krijgen waar de score het meest negatief (of positief) is op jullie school is door de JOB-monitor resultatenwebsite te raadplegen. Daarin kun je per domein zien wat de scores zijn. Op basis van die scores kun je gericht het contact zoeken met studenten van die domeinen.

Door het volgende stappenplan te volgen, komen jullie als studentenraad per domein waarschijnlijk dichterbij de kern van het probleem.

- Zorg dat je met studenten praat. Wellicht kunnen jullie via een studieloopbaanbegeleider (slb'er) terecht in een klas. Aan de hand van de resultaten van de JOB-monitor kunnen jullie in gesprek gaan met elkaar.
- Probeer te achterhalen welk probleem studenten vooral ervaren. Wat vinden ze van de keuzemogelijkheden die ze krijgen? En wat vinden ze van de inhoud van keuzedelen? Je kunt dit bijvoorbeeld doen door de studenten te vragen om een lijst te maken met keuzedelen waaruit zij mogen kiezen en hen vervolgens te vragen wat zij van de keuzemogelijkheden vinden.
- Ga in gesprek met studenten over wat zij willen leren. Aan de hand van de lijst die zij eerder hebben gemaakt, kunnen jullie inzichtelijk maken of de keuzedelen die nu worden aangeboden hierop aansluiten.

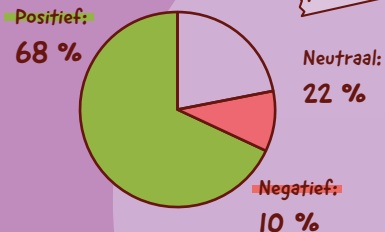
Het is belangrijk om goed te weten wat er onder studenten speelt. Door met hen in gesprek te gaan, komen jullie erachter wat zij vinden van het aanbod keuzedelen en ook wat studenten willen leren. Dit kunnen jullie meenemen in een gesprek met het College van Bestuur. De inhoud van keuzedelen wordt bepaald door de school en het bedrijfsleven, maar als studentenraad mogen jullie natuurlijk altijd inhoudelijke suggesties doen door middel van jullie initiatiefrecht. Op die manier kan het aanbod keuzedelen verbeterd worden.

Benieuwd naar de resultaten van jouw school op dit onderwerp?

GA DAN NAAR
JOBMONITORRESULTATEN.NL
OM ZE TE BEKIJKEN

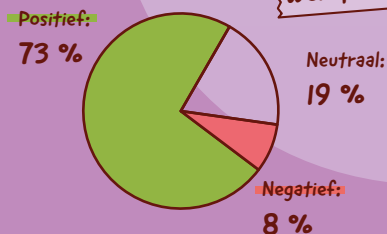
TOTAALoordeel BOL

leerbedrijf

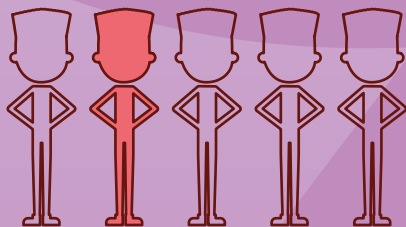
TOTAALoordeel BBL

werkplek

1/5

Bol-studenten zegt dat het moeilijk was om een stage te vinden.

Mannelijke bbl-studenten zijn vaker positief over de begeleiding van het leerbedrijf dan vrouwelijke bbl-studenten.

STAGE

Dit hoofdstuk gaat over de beoordeling van studenten van de voorbereiding op en de begeleiding tijdens de stage en beroepspraktijkvorming (bpv). Ook bespreken we wat studenten vinden van wat ze leren tijdens hun stage/bpv, en hoe makkelijk of moeilijk ze een stage- of leerwerkplek kunnen vinden.

We kijken in aparte paragrafen naar de stage van bol-studenten en de werkplek van bbl-studenten. Per paragraaf wordt voor de rol van de school en het leerbedrijf eerst gekeken naar het totaaloordeel en daarna naar de onderliggende vragen. Daarna worden de belangrijkste verschillen tussen groepen studenten besproken.

9.1. STAGE (BOL)

Op het moment van de afname van de JOB-monitor liep bijna de helft van de bol-studenten stage. 27 procent had al vóór die tijd stagegelopen voor de hun opleiding en nog eens 27 procent had (nog) geen stage-ervaring.

Bij de aoc's hebben de meeste studenten al stage-ervaring, bij de roc's een iets kleiner deel en aan de vakscholen iets minder dan de helft.

Als we onderscheid maken tussen de niveaus blijkt dat bij de entreeopleidingen negen op de tien studenten al stage-ervaring hebben; ruim driekwart van hen was tijdens de afname van de JOB-monitor bezig met een stage. Op de hogere niveaus is dat aandeel wat minder groot. Ten slotte blijkt dat mannelijke studenten wat vaker dan de vrouwelijke studenten nog geen stage-ervaring hebben. Wat meer mannelijke dan vrouwelijke deelnemers hebben al een stage afgerond, maar meer vrouwen waren tijdens afname van de JOB-monitor actief op stage.

In deze paragraaf bespreken we de antwoorden van de bol-studenten op de totaaloordelen en onderliggende vragen over de begeleiding door de school en door het leerbedrijf. De vragen die hierover zijn gesteld zijn:

- Wat vind je van hoe je school jou heeft voorbereid op je stage/bpv?
- Wat vind je van hoe je school je begeleidt heeft begeleid/begeleidt tijdens je stage/bpv?
- Wat vind je van hoe opdrachten van je school aansluiten bij het werk dat je doet op je stage/bpv-plek?
- Wat vind je van hoe het leerbedrijf je heeft begeleid/begeleidt tijdens je stage/bpv?
- Wat vind je van wat je leert op je stage/werkplek?

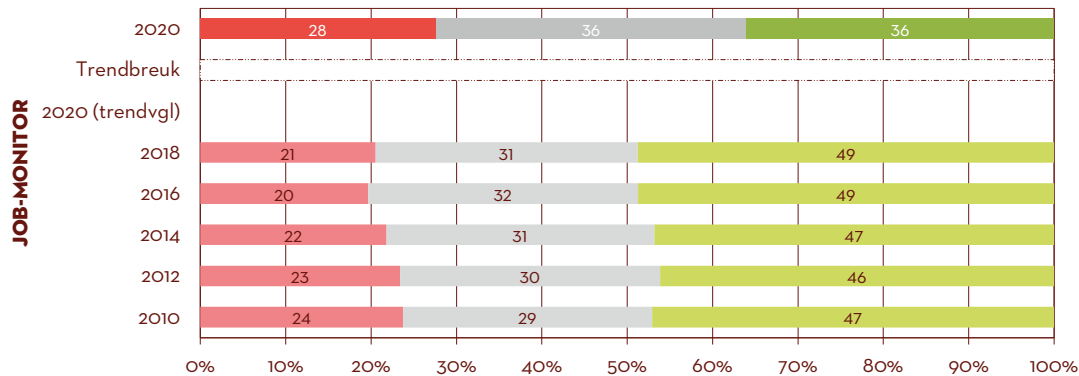
Voorts zijn de resultaten opgenomen naar aanleiding van de losse vraag:

- Was/is het moeilijk voor je om een stage/bpv-plaats te vinden?

9.2. STAGE BOL | SCHOOL

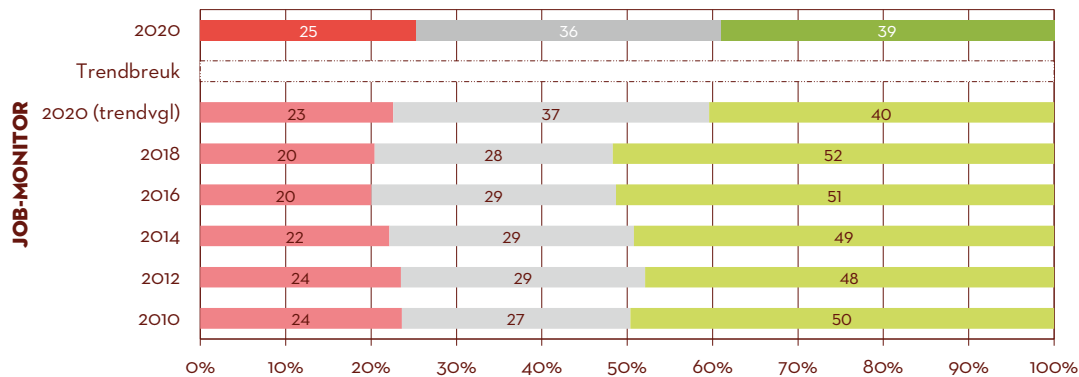
STAND VAN ZAKEN 2020

Het totaaloordeel over de rol van school bij de stage is bij 36 procent van de bol-studenten positief. Bij 28 procent van de studenten valt dat oordeel negatief uit. Door de nieuwe vragen die in 2020 zijn gebruikt, kan het totaaloordeel niet eerlijk worden vergeleken met resultaten van voorgaande jaren.

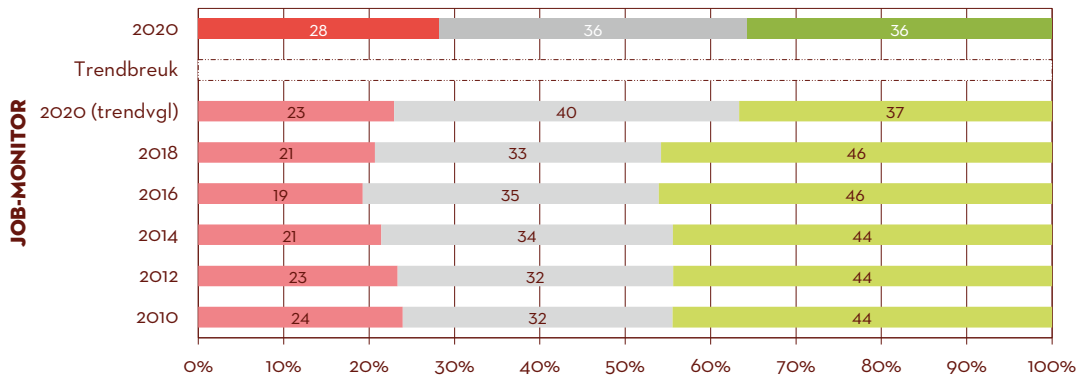
figuur 9.1: Totaaloordeel stage bol | school

Uit de resultaten bij de onderliggende vragen blijkt het volgende. De voorbereiding door de school op de stage wordt door 39 procent positief beoordeeld en door een kwart negatief. Vergelijken met 2018 is te zien dat het percentage studenten dat positief is, daalde en dat het percentage met een negatief oordeel een beetje is gestegen.

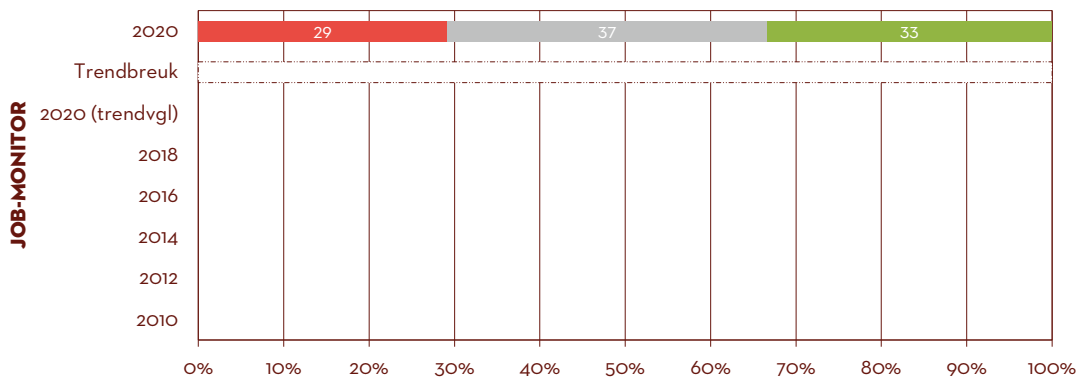
figuur 9.2: Wat vind je van hoe school jou heeft voorbereid op je stage/bpv?

Bij de beoordeling van de begeleiding door de school tijdens de stage is een soortgelijke verandering te zien vergeleken met 2018. In 2020 is 36 procent daarover positief en 28 procent negatief. Het percentage met een positief oordeel is gedaald sinds 2018 en het percentage studenten dat hierover negatief is, werd iets groter.

figuur 9.3: Wat vind je van hoe school je begeleidt/heeft begeleid tijdens je stage/bpv?

Over de aansluiting van opdrachten van school bij het werk op de stage is in 2020 een derde van de deelnemers positief en een iets kleiner deel is negatief.

figuur 9.4: Wat vind je van hoe opdrachten van school aansluiten bij het werk dat je doet op je stage/bpv-plek?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Er zijn wat kleine verschillen tussen typen instellingen in het totaaloordeel over de rol van school bij de stage. Studenten aan roc's zijn wat vaker positief dan studenten aan aoc's en vakscholen en iets minder vaak negatief.

Bij de onderliggende vragen is er daarbij steeds ongeveer hetzelfde beeld. Over de voorbereiding door school op de stage en de begeleiding tijdens de stage zijn op aoc's, roc's en vakscholen ongeveer even grote aandelen studenten negatief. De groep die (heel) positief is, is op roc's wat groter. Ook over de aansluiting van schoolopdrachten bij het werk op stage/bpv zijn studenten op roc's minder vaak negatief dan andere studenten. Bij de roc's vindt een derde deel van de studenten de aansluiting van schoolopdrachten op de stage (heel) goed; vooral bij vakscholen is dit aandeel wat lager.

Als we kijken naar de verschillende niveaus blijkt dat het totaaloordeel over de rol van school bij de stage minder positief (en meer negatief) is wanneer het niveau hoger is. Van de entreestudenten is maar vijftien procent hierover negatief, tegenover bijna een derde van de niveau 4-studenten. Ruim de helft van de entreestudenten is positief over de rol van school bij de stage, tegenover een derde op niveau 4. De studenten in niveau 2 en 3 zitten daar met hun oordelen tussenin.

Deze verdeling is ook terug te zien in de onderliggende vragen. Over de voorbereiding door school op de stage zijn studenten in de entreeopleiding duidelijk vaker positief en minder vaak negatief dan studenten op de andere niveaus. Ook dit oordeel wordt minder positief naarmate het niveau stijgt. Dit geldt ook voor de begeleiding van school tijdens stage. En ook bij de vraag naar de aansluiting van schoolopdrachten op de stagewerkzaamheden neemt de waardering af met het stijgen van het niveau. Bij deze vraag zijn de verschillen tussen de niveaus wel kleiner dan bij de andere vragen.

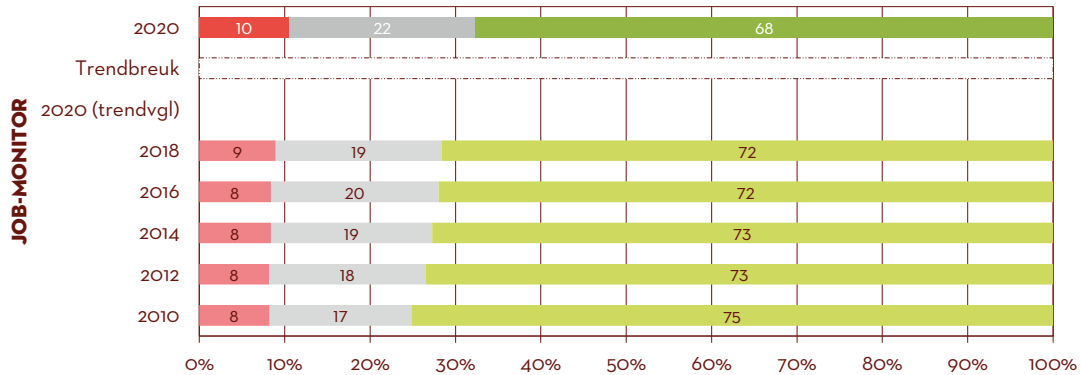
Er is ook gekeken naar verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke studenten. Hier zien we dat mannelijke studenten wat vaker een positief totaaloordeel hebben over de rol van de school bij de stage dan de vrouwelijke studenten. Dat verschil is ook te zien bij de drie onderliggende vragen (voorbereiding door school op de stage, begeleiding door school tijdens de stage en aansluiting van schoolopdrachten op de stage), waarbij de mannelijke studenten steeds ietsje minder vaak negatief en vaker positief zijn. Het verschil tussen mannen en vrouwen is het grootst bij de voorbereiding op de stage door school.

9.3. STAGE BOL | LEERBEDRIJF

In deze paragraaf staan de ervaringen van studenten met het leerbedrijf waar ze stagelopen centraal.

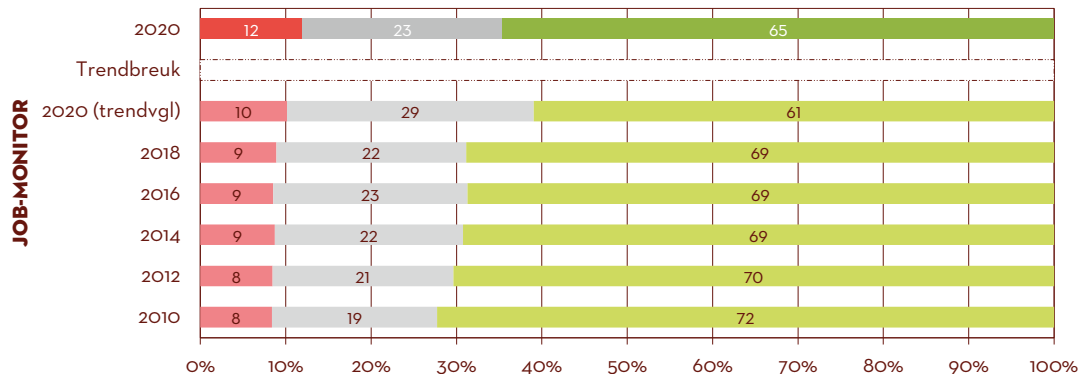
STAND VAN ZAKEN 2020

Het totaaloordeel van studenten over het leerbedrijf is meestal (bij 68%) positief en bij één op de tien studenten negatief. Door de nieuwe vragen die in 2020 zijn gebruikt, kan het totaaloordeel niet eerlijk worden vergeleken met resultaten van voorgaande jaren.

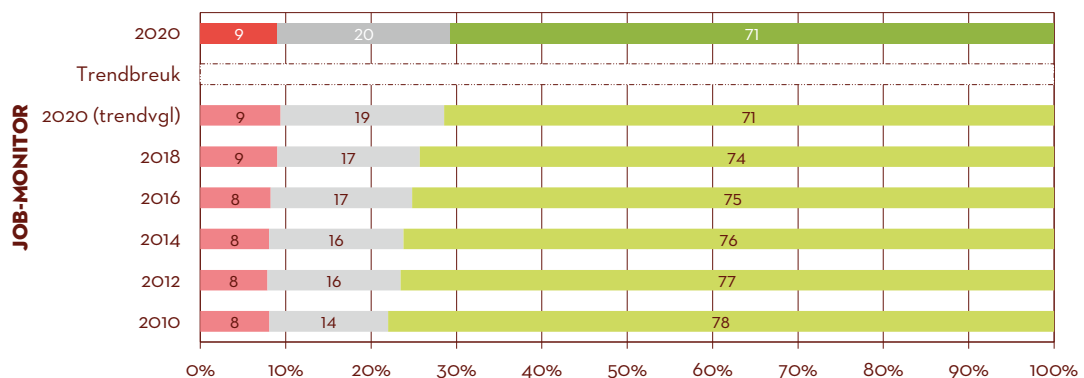
figuur 9.5: Totaaloordeel stage bol | leerbedrijf

Bij de onderliggende vragen is er het volgende te zien. Over de begeleiding door het leerbedrijf is 65 procent van de studenten positief en 12 procent negatief. Ten opzichte van 2018 is het percentage dat positief is gedaald. Het aandeel dat negatief is, is bijna niet gestegen. Er zijn dus meer studenten die hier neutraal over oordeelden.

figuur 9.6: Wat vind je van hoe het leerbedrijf je begeleidt/heeft begeleid tijdens je stage/bpv?

Over wat zij leren op stage zijn de meeste studenten positief. Vergeleken met 2018 is dit aandeel licht gedaald en is het percentage dat negatief oordeelde gelijk gebleven.

figuur 9.7: Wat vind je van wat je leert op je stage/bpv?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Er zijn geen grote verschillen tussen aoc's, roc's en vakscholen als het gaat om het leerbedrijf waar stage wordt gelopen. Studenten aan aoc's zijn iets vaker positief dan anderen. Dat verschil is ook bij de onderliggende vragen te zien. Over de begeleiding door het leerbedrijf tijdens de stage en over wat je leert tijdens de stage zijn de meeste studenten positief, maar aoc-deelnemers nog wat vaker.

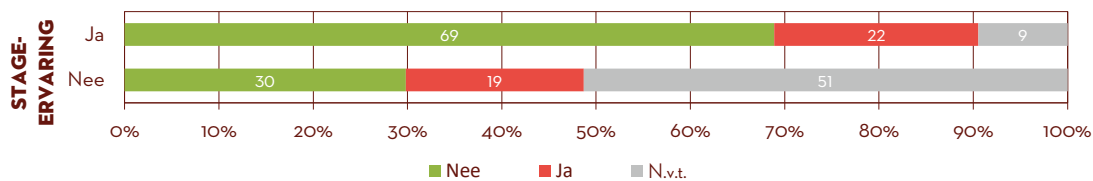
Er zijn weinig verschillen gevonden tussen de onderwijsniveaus op de beoordeling van het leerbedrijf. Op alle niveaus zijn de meeste studenten positief over het leerbedrijf; studenten in niveau 2 een klein beetje minder. Dit is ook te zien bij de onderliggende vragen over de begeleiding door het leerbedrijf en over wat je leert tijdens de stage. Over deze aspecten zijn op alle niveaus de meeste studenten positief, maar op niveau 2 wat minder vaak dan op de andere niveaus.

Tussen mannelijke en vrouwelijke studenten is alleen een verschil te zien bij het oordeel over de begeleiding door het leerbedrijf. Daarover zijn mannelijke studenten vaker positief dan vrouwelijke studenten.

9.4. STAGE BOL: MOEITE OM STAGE/BPV-PLAATS TE VINDEN

STAND VAN ZAKEN 2020

In de JOB-monitor 2020 is over de stage van bol-studenten, naast bovenstaande totaaloordelen, de vraag gesteld of het moeilijk is/was om een stage/bpv-plaats te vinden. Van de studenten die stage-ervaring hebben, antwoordt 22 procent hier ja. Bij degenen die nog geen stage hebben gelopen is dit percentage ongeveer even groot, maar antwoordt wel een veel groter deel 'niet van toepassing'. Als het antwoord 'niet van toepassing' wordt weggelaten, is het deel dat moeite heeft met het vinden van een stage/bpv-plaats in de groep zonder stage-ervaring wel groter.

figuur 9.8: Was (is) het moeilijk voor je om een stage/bpv-plaats te vinden?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Studenten aan aoc's zeggen het vaakst dat zij geen moeite hebben (gehad) met het vinden van een stageplaats. Studenten aan vakscholen zeggen dit het minst vaak. Het is wel lastig om hier conclusies uit te trekken, omdat de typen instellingen ook erg verschillen in hoeveel van hun studenten daadwerkelijk stage-ervaring hebben (en hoeveel er dus de optie 'niet van toepassing' hebben gekozen). Studenten in een entreeopleiding het zeggen het vaakst dat zij moeite hebben of hadden bij het vinden van een stageplek. Ook hier geldt dat het per niveau erg verschilt hoeveel studenten stage-ervaring hebben.

9.5. SAMENVATTING

Ruim een derde van de bol-studenten is positief over de rol van school bij hun stage. 28 procent is daarover negatief. Vergeleken met 2018 is de rol van school bij de stage in 2020 minder positief beoordeeld.

Het totaaloordeel van studenten over het leerbedrijf is duidelijk positiever dan het totaaloordeel over de rol van de school bij de stage. De meeste bol-studenten zijn positief over het leerbedrijf, slechts een klein deel is negatief. Ten opzichte van 2018 is de waardering van het leerbedrijf wel gedaald, maar minder dan de waardering van de rol van de school.

Ongeveer één op de vijf bol-studenten met stage-ervaring zegt dat het moeilijk was om een stage- of bpv-plek te vinden.

DIT ZEGT JOB over stage (BOL)

Stage of beroepspraktijkvorming (bpv) vormt een belangrijk onderdeel van mbo-opleidingen. Het is dé manier om ervaring op te doen in het werkveld waarin jij wordt opgeleid. Op die manier krijg je als student een goed beeld van wat je te wachten staat als je na je opleiding besluit om te gaan werken. Om die reden loopt iedere bol-student ongeveer een kwart van zijn studieloopbaan stage bij verschillende bedrijven en organisaties.

De organisatie van geschikte stage/bpv-plaatsen kan lastig zijn voor studenten.¹¹ Veel klachten die in ons Klachten- en Informatiecentrum binnenkomen, gaan over het zoeken van een stage. Het is daarom belangrijk dat studenten hierbij hulp krijgen van de school. Daarnaast gaan klachten vaak over het aantal uren dat een student stage/bpv moet lopen of over de begeleiding die zij krijgen vanuit school of het stagebedrijf.¹²

De afgelopen twee jaar is er veel gebeurd op het gebied van stage/bpv. JOB vindt het belangrijk dat alle studenten op de hoogte zijn van hun rechten en plichten tijdens de stageperiode. Veel studenten zijn dit niet. Daarom heeft JOB in samenwerking met FNV Jong en CNV Jongeren een stagewijzer gemaakt.¹³ In deze stagewijzer hebben wij alle rechten en plichten van studenten geschreven op het gebied van stages. Op die manier moet het voor studenten sneller duidelijk worden waar zij aan toe zijn, bijvoorbeeld als zij geen stage/bpv-plaats kunnen vinden, of als zij (onterecht) van hun stage worden verwijderd. We zien graag dat scholen nog meer aandacht geven aan de informatievoorziening over rechten voor studenten omtrent stages.

Bovendien vinden we het erg belangrijk dat studenten goed worden voorbereid op hun stage en dat ze tijdens hun stage goed worden begeleid. Uit de JOB-monitor 2018 bleek dat studenten hier nog niet heel positief over zijn.¹⁴ In samenwerking met FNV Jong en CNV Jongeren zijn we daarom bezig met het formuleren en promoten van mogelijke oplossingen om deze en andere onderwerpen die spelen rondom stages te verbeteren. Een voorbeeld van een oplossing is een richtlijn voor stagebegeleiders. Daarin staat hoe vaak zij op stagebezoek moeten komen. Een andere oplossing is het verzamelen van voorbeelden van studenten die wel goed zijn voorbereid op hun stage.

ONTWIKKELINGEN RONDOM STAGE: VERGOEDING, DISCRIMINATIE EN GROENPLUK

Een positieve ontwikkeling is dat minister van Engelshoven onlangs heeft besloten dat mbo-studenten die bij de Rijksoverheid stagelopen, vanaf 1 januari 2020 een even hoge stagevergoeding krijgen als hbo- en wo-studenten. Verschillende gemeenten volgden dit voorbeeld. JOB ziet graag dat alle leerbedrijven een gelijke stagevergoeding betalen en dat elke mbo'er een stagevergoeding krijgt. We zijn dan ook blij dat de minister onlangs ook heeft besloten dat alle mbo-studenten verplicht een vergoeding moeten krijgen voor de stage die zij lopen.

Toch zijn er ook zorgelijke ontwikkelingen. Een daarvan is dat er vaak sprake is van stagediscriminatie. Uit onderzoek blijkt dat het voor studenten met een niet-westerse migratieachtergrond een stuk moeilijker is om een geschikte stageplek te

11 JOB (2018) <http://portal.jobmbo.nl/JOB-monitor-rapport-2018.pdf>

12 JOB (2019) <https://www.jobmbo.nl/klachtenrapportage-2019/>

13 JOB (2019) <https://www.jobmbo.nl/stagewijzer/>

14 JOB (2018) <http://portal.jobmbo.nl/JOB-monitor-rapport-2018.pdf>

vinden.¹⁵ JOB vindt dat iedere student gelijke kansen verdient en dat deze ontwikkeling dus onaanvaardbaar is. Gelukkig zijn wij daar niet de enige in. Minister van Engelshoven heeft in 2018 samen met JOB, de MBO Raad, SBB, VNO-NCW/MKB-NL en het College voor de Rechten van de Mens een gezamenlijke werkagenda opgesteld om gelijke kansen bij stages in het mbo te verbeteren.¹⁶ Hierin staan verschillende acties geformuleerd voor de betrokken partijen om dit probleem aan te pakken. Een actie voor JOB is het maken van een handleiding voor studentenloketten op school waar studenten terecht kunnen met diverse problemen, waaronder stagediscriminatie. Daarnaast zijn er in de Tweede Kamer een aantal moties aangenomen over dit onderwerp waaronder dat scholen een diversiteitscoach moeten hebben die helpt bij stagediscriminatie.¹⁷ Ook gaat er een motie over de ontwikkeling van een app waarmee studenten discriminatie kunnen melden. JOB wordt betrokken bij de exacte uitwerking van beide moties.

Net als bij bbl-stages speelt 'groenpluk' ook bij bol-stages. Groenpluk betekent dat studenten voordat zij hun diploma hebben al een vaste baan aangeboden krijgen van het stagebedrijf en dus stoppen met hun opleiding. JOB raadt geen enkele student aan zo'n aanbod aan te nemen. Daarom blijft JOB de komende jaren, in samenwerking met andere onderwijspartijen een oplossing zoeken voor dit probleem. Voor bol-studenten die toch graag aan het werk gaan voor een salaris, raden wij in zo'n geval aan om een bbl-opleiding te overwegen, waarmee zij uiteindelijk toch een diploma krijgen.

DE JOB-MONITOR RESULTATEN

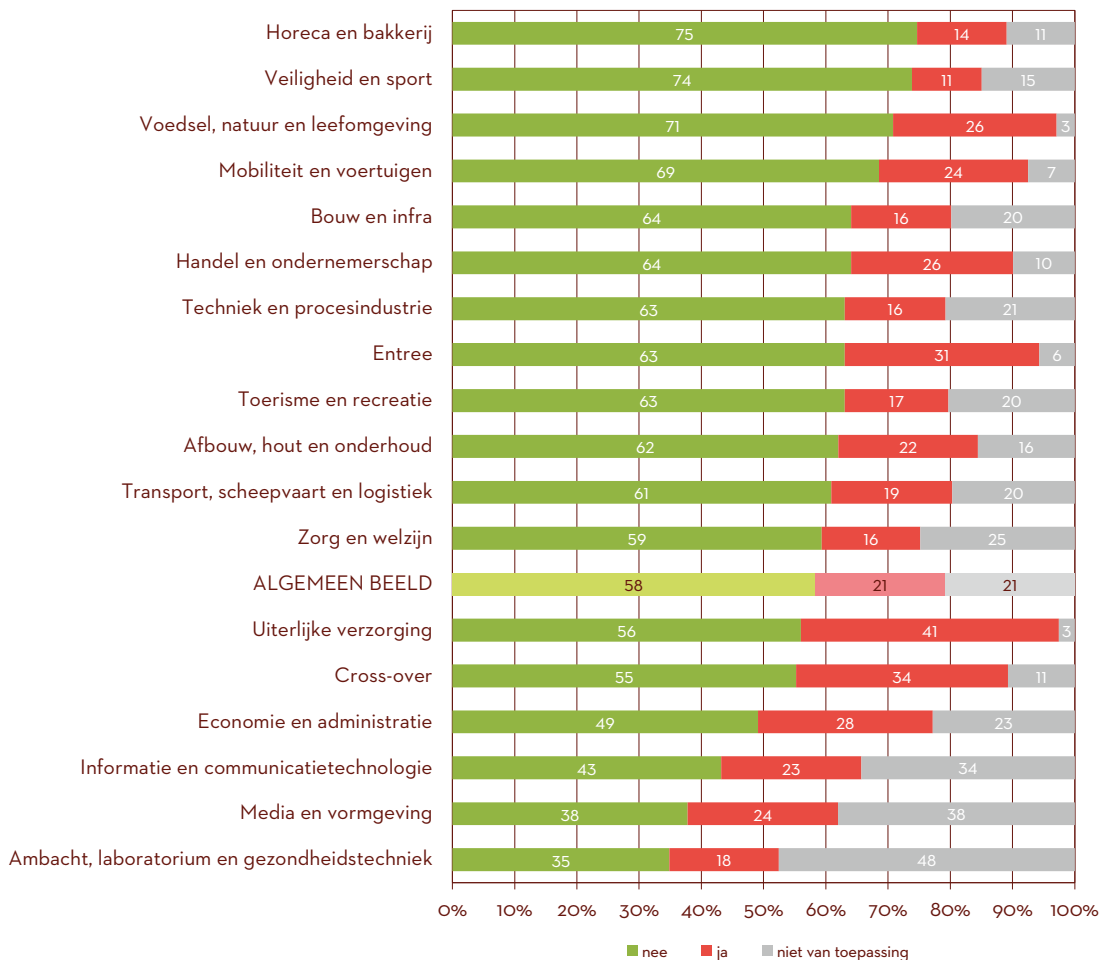
Omdat stage/bpv zo'n belangrijk onderdeel vormt van een bol-opleiding, was het voor JOB belangrijk om er een aantal vragen over te stellen in de JOB-monitor 2020. Wij vinden het zorgelijk dat 1 op de 5 studenten moeite heeft met het vinden van een stage-/bpv-plek. Onderstaande tabel laat zien dat de verschillen per domein ook groot zijn. Het is logisch dat er in de ene sector meer plekken zijn dan in de andere, maar toch zijn de verschillen opvallend. Zo zegt 40 procent van de studenten in het domein 'Uiterlijke verzorging' dat het moeilijk was om een stage-/bpv-plek te vinden tegenover 11 procent in het domein 'Veiligheid en sport'. Dat verschil is veel te groot.

15 ROA (2018) <https://cris.maastrichtuniversity.nl/en/publications/mbo-stages-en-de-migratieachtergrond-van-studenten>

16 OCW (2019) <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/10/25/voortgang-van-de-aanpak-stagediscriminatie-in-het-mbo>

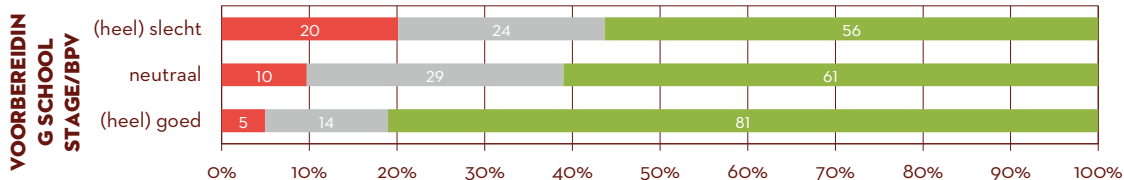
17 Een Tweede Kamerlid kan een motie indienen. Dat is een discussiepunt over een bepaald onderwerp. Aan de hand van een stemming over dit discussiepunt moet er wel of niet actie worden ondernomen, bijvoorbeeld door de minister.

DOMEIN

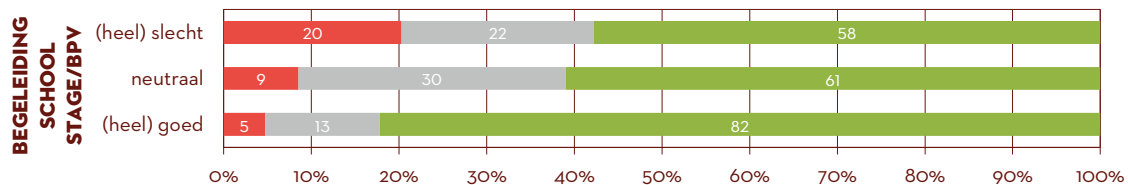
figuur 9.9: Was (is) het moeilijk voor je om een stage-/bpv-plaats te vinden? Naar domein

Wat verder opvalt is dat studenten veel waarde hechten aan de begeleiding van school als het gaat om het totale oordeel over stage. 20 procent van de studenten die negatief is over de begeleiding van school geeft ook een (hele) negatieve score aan hun stage in het algemeen. De studenten die positief zijn over de begeleiding, zijn ook een stuk positiever over hun stage in het algemeen (81%).

figuur 9.10: Oordeel over stage (bol) | leerbedrijf, naar mate waarin school studenten goed heeft voorbereid op de stage/bpv

Dezelfde percentages zijn ook terug te zien als het gaat om voorbereiding van school. Studenten die de voorbereiding op hun stage door school negatief beoordelen, geven hun stage over het algemeen ook een negatiever oordeel.

figuur 9.11: Oordeel over stage (bol) | leerbedrijf, naar mate waarin school studenten goed begeleidt/heeft begeleid tijdens de stage/bpv

JOB wil er de komende jaren op blijven toezien dat studenten voldoende hulp krijgen van scholen bij het vinden van een stage-/bpv-plek en dat zij een stagevergoeding krijgen. Daarnaast willen wij onze Stagewijzer nog meer onder de aandacht brengen bij studenten zodat studenten zich bewuster worden van de rechten en plichten die zij hebben tijdens hun stage.¹⁸ Ook blijven we aandacht vragen voor een betere stagevoorbereiding en begeleiding. Daarnaast blijft JOB betrokken bij de verschillende acties om stagediscriminatie tegen te gaan.

WAT KUN JE ALS STUDENTENRAAD DOEN?

Het is natuurlijk vervelend als veel bol-studenten op jullie school de stage/bpv als negatief ervaren. Gelukkig kunnen jullie er als studentenraad iets aan proberen te doen. Zeker als het gaat om begeleiding en voorbereiding op stages kunnen jullie een rol spelen door suggesties te doen hoe het beter kan.

Het is dan natuurlijk wel goed om te weten waar studenten tegenaan lopen. Jullie kunnen overwegen om een onderzoek uit te voeren op jullie school, of binnen het domein waar het probleem het grootst is. Er zijn online verschillende programma's waarmee je korte enquêtes kunt maken, zoals Analyzer¹⁹ of Google Forms.²⁰ Soms hebben scholen eigen programma's waarmee dit makkelijk kan. Wellicht kunnen jullie aan een aantal docenten vragen of jullie bij hen in de les die enquête mogen afnemen. Meerkeuzevragen geven je snel een overzicht van waar het grootste probleem ligt, terwijl open vragen goede achtergrondinformatie kunnen geven. Probeer dus beide soorten vragen te gebruiken. Gebruik daarnaast korte zinnen die goed leesbaar zijn en probeer het woord 'niet' te vermijden. Voorbeelden van vragen die je kunt gebruiken zijn:

- Vind je dat school je goed voorbereid op stage? (meerkeuze)
 - Ja/nee
 - Waarom vind je dat? (open)
- Vind je dat je een goed beeld hebt van wat je te wachten staat tijdens je stage? (meerkeuze)
 - Ja/nee/weet niet
 - Waarom vind je dat? (open)
- Heeft jullie klas voor jullie aan je stage begonnen gesproken met iemand uit het werkveld? (meerkeuze)
 - Ja/nee
 - Zou je dat willen? (meerkeuze)
 - Ja/nee
- Wat kan school verbeteren om je beter voor te bereiden op je stage? (open)

¹⁸ JOB (2019) www.jobmbo.nl/stagewijzer

¹⁹ www.analyzer.com

²⁰ www.google.com/forms

Probeer goed te bedenken welke vragen relevant zijn voor je doelgroep. Het heeft weinig zin om vragen te stellen over de manier van begeleiding van een stage-/bmv-bedrijf als de student die je wil bevragen voor het onderzoek nog geen stage/bmv hebben gedaan.

De resultaten van je onderzoek geven je uiteindelijk een specifiek beeld van waar het probleem zich op jullie school precies voordoet. Dat is informatie waar je als studentenraad sterk mee staat in gesprek met het College van Bestuur. Op die manier kunnen jullie samen sneller tot een oplossing van het probleem komen.

9.7. WERKPLEK (BBL)

In deze paragraaf bespreken we de antwoorden van bbl-studenten op de totaaloordelen over de rol van school en die van het bedrijf in de werkplek en de volgende onderliggende vragen:

- Wat vind je van de mogelijkheid om jouw werkervaring te bespreken op school?
- Wat vind je van hoe opdrachten van school aansluiten bij het werk dat je doet op je werkplek?
- Wat vind je van de manier waarop het leerbedrijf je begeleidt?
- Wat vind je van wat je leert op je werkplek?

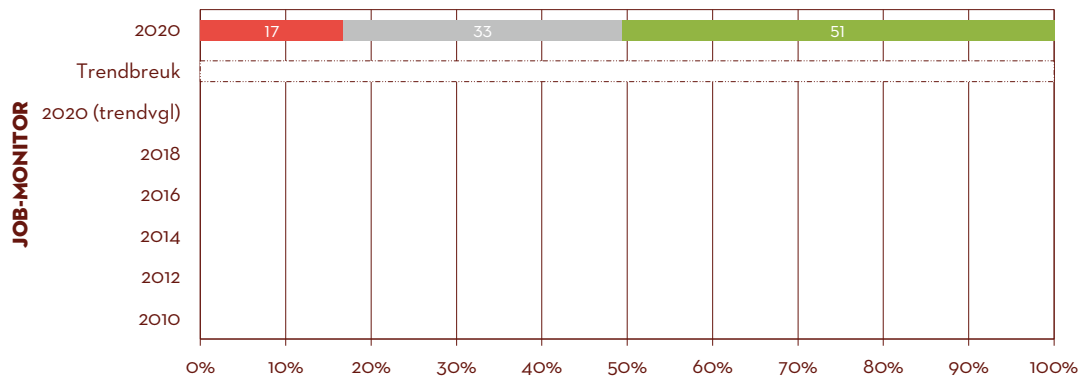
Ook hier is de volgende losse vraag gesteld:

- Hoe moeilijk was het voor jou om een werkplek te vinden voor je opleiding?

9.8. WERKPLEK BBL | SCHOOL

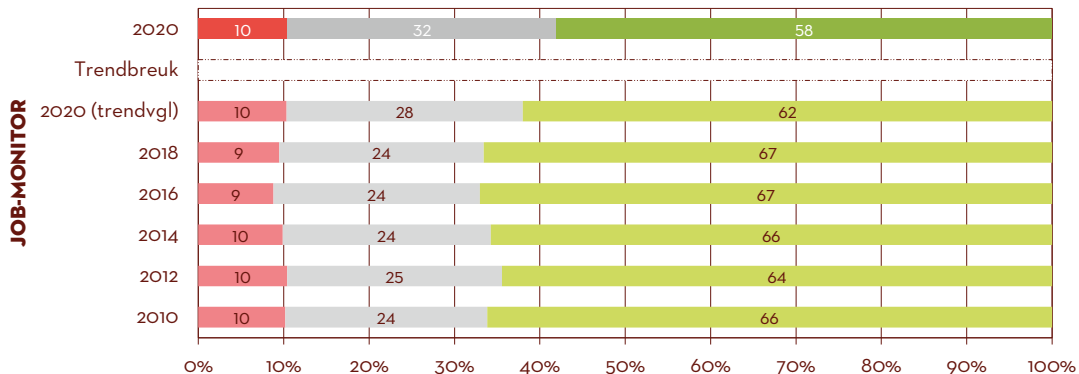
STAND VAN ZAKEN 2020

De helft van de studenten is dit jaar positief in het totaaloordeel over de rol van school bij de werkplek en zeventien procent is negatief.

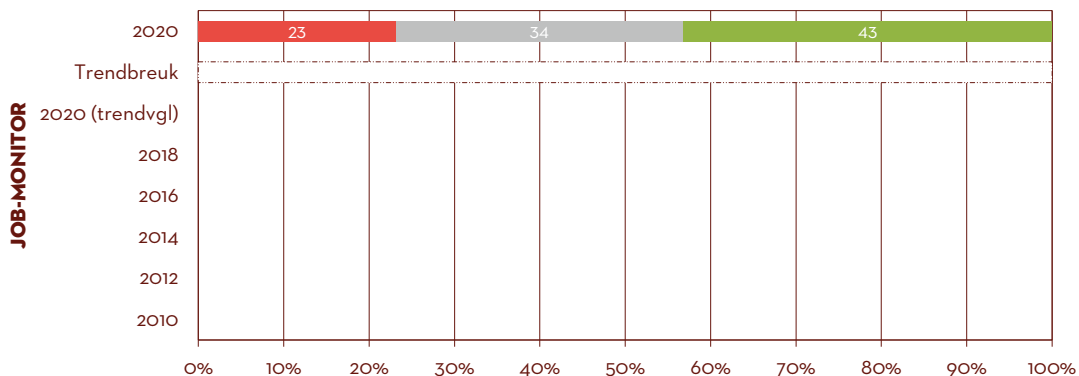
figuur 9.12: Totaaloordeel werkplek bbl | school

Bij de onderliggende vragen is het volgende te zien. Over de mogelijkheid om werkervaring te bespreken op school is ruim de helft van de studenten positief en één op de tien is negatief. Ten opzichte van 2018 is het aandeel positieve studenten een beetje gedaald.

figuur 9.13: Wat vind je van de mogelijkheid om jouw werkervaring te bespreken op school?

Over de aansluiting van schoolopdrachten bij de werkzaamheden op de werkplek is 43 procent positief en bijna een kwart (23%) negatief.

figuur 9.14: Wat vind je van hoe opdrachten van school aansluiten bij het werk dat je doet op je werkplek?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Studenten aan een vakschool zijn vaker positief en minder vaak negatief over de rol van de school bij de werkplek dan studenten aan een roc. Studenten aan een aoc zitten daar tussenin.

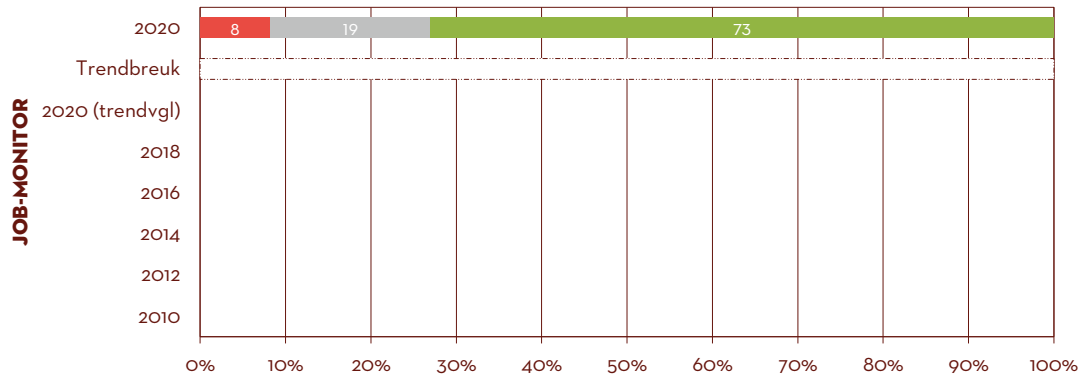
Bij de onderliggende vragen is dat verschil ook zichtbaar.

Als we kijken naar de verschillende niveaus scoren studenten op niveaus 2, 3 en 4 ongeveer hetzelfde op het totaaloordeel over de rol van de school bij de werkplek. Entreestudenten zijn wat vaker positief. Dat blijkt ook bij de onderliggende vragen.

9.9. WERKPLEK BBL | WERKPLEK

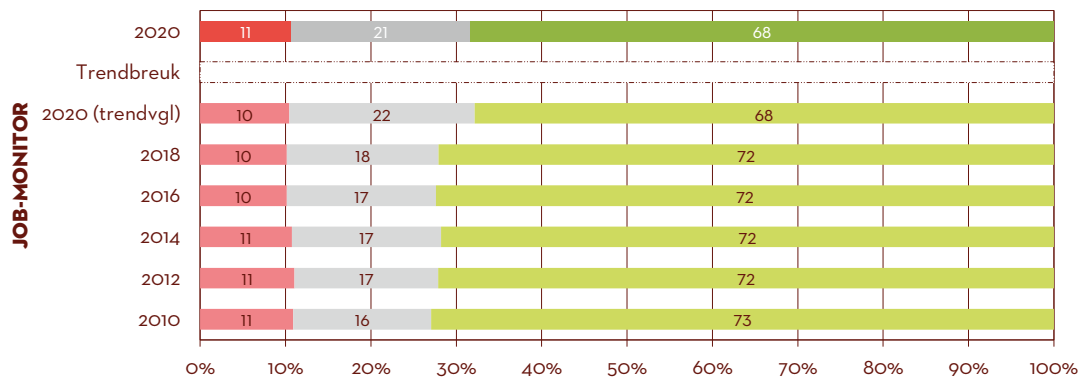
STAND VAN ZAKEN 2020

Het totaaloordeel van bbl-studenten over hun werkplek bij het leerbedrijf is in de meeste gevallen (73%) positief. Acht procent van de studenten was hierover negatief.

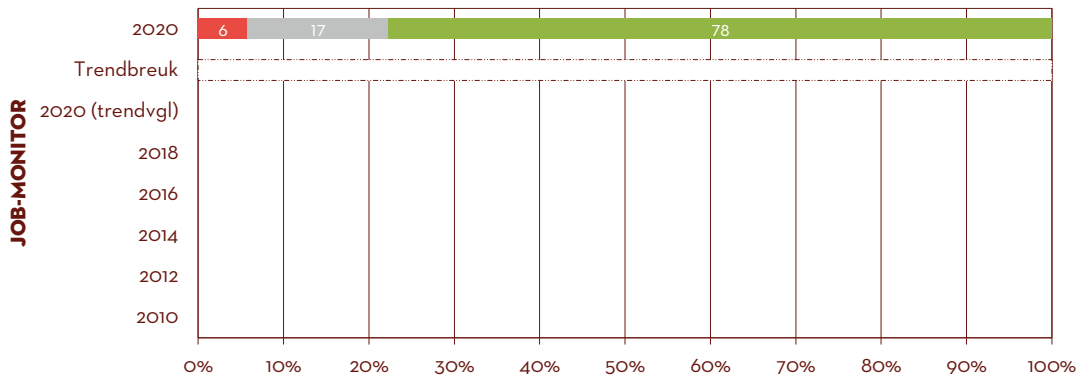
figuur 9.15: Totaaloordeel werkplek bbl | werkplek

We bekijken ook hier de onderliggende vragen. De manier waarop het leerbedrijf de student begeleidt, wordt door ongeveer twee derde van de studenten positief beoordeeld en door elf procent negatief. Vergelijken met 2018 is het percentage dat positief is licht gedaald.

figuur 9.16: Wat vind je van de manier waarop het leerbedrijf je begeleidt?

De waardering van wat er wordt geleerd op je werkplek is bij ruim driekwart van de bbl-studenten positief en maar bij maar zes procent negatief.

figuur 9.17: Wat vind je van wat je leert op je werkplek?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

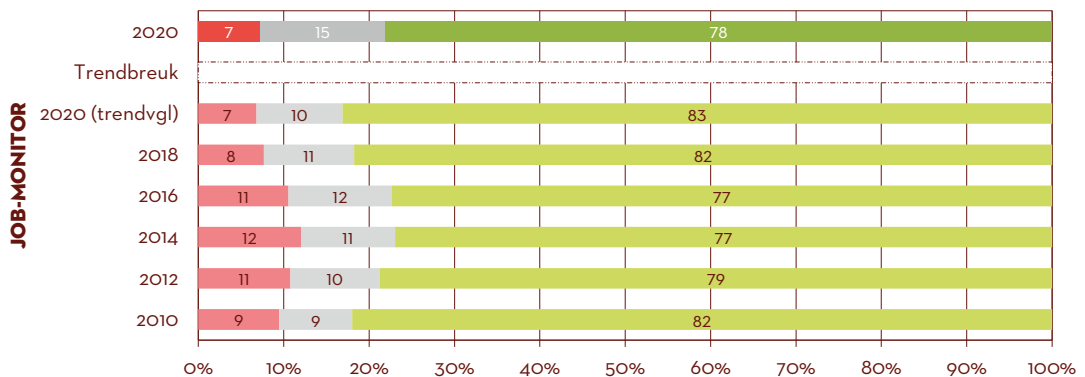
Studenten aan een aoc zijn in hun totaaloordeel vaker positief over de werkplek dan andere studenten. Uit de onderliggende vragen blijkt dat studenten aan aoc's vooral vaker positief zijn over de manier waarop het leerbedrijf hen begeleidt.

Ook is te zien dat mannelijke bbl-studenten vaker positief zijn over de begeleiding door het leerbedrijf dan vrouwelijke bbl-studenten.

9.10. WERKPLEK BBL: HOE MOEILIK HET WAS OM EEN WERKPLEK TE VINDEN

STAND VAN ZAKEN 2020

Een grote meerderheid van de bbl-studenten (78%) geeft aan dat het niet moeilijk was om een werkplek te vinden. Voor zeven procent van de studenten bleek dit wel moeilijk. Ten opzichte van 2018 is dit bijna niet veranderd.

figuur 9.18: Hoe moeilijk was het voor jou om een werkplek te vinden voor je opleiding?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Bbl-studenten in een entreeopleiding noemen het vinden van een werkplek minder vaak makkelijk dan studenten in niveau 3 en 4. De niveau 2-studenten zitten hier tussenin.

9.11. SAMENVATTING

Bbl-studenten zijn positiever op het totaaloordeel over de rol van de school bij de werkplek dan bol-studenten. Sinds 2018 is het oordeel over de mogelijkheid om de werkervaring te bespreken op school wel een beetje gedaald.

Wat betreft het leerbedrijf hebben bbl-studenten meestal een positief oordeel over wat ze daar leren en hoe ze door het leerbedrijf begeleid worden. Ook hier is het percentage dat positief oordeelde iets kleiner geworden sinds 2018.

Van de bbl-studenten gaf maar zeven procent aan moeite te hebben (gehad) bij het vinden van een leerbedrijf.

DIT ZEGT JOB over stage (BBL)

Als mbo-student kun je ervoor kiezen om een bol-opleiding of een bbl-opleiding te volgen. De voorwaarde voor een bbl-opleiding is dat je een werkgever vindt die jou hierin wil begeleiden. Als bbl-student krijg je vaak direct een arbeidscontract (en dus een salaris) en kom je niet in aanmerking voor studiefinanciering of een studentenreisproduct.

Als bbl-student ben je het grootste gedeelte van de week aan het werk bij je werkgever. Je komt gemiddeld voor 1 á 2 dagen naar school om daar theorielessen te volgen. Wat je moet leren sluit aan op wat je op je werkplek doet zodat het ook echt een toevoeging is. Daarnaast moet school ook een plek zijn waar je met docenten en studiegenoten kunt praten over je ervaringen op je werkplek.

Je kunt alleen met een bbl-opleiding beginnen als je een werkplek hebt waar je mag werken. Soms is het lastig om een werkplek te vinden. JOB heeft samen met FNV Jong en CNV Jongeren een leerwerkwijzer²¹ gemaakt waarin verschillende tips worden gegeven hoe je een leerwerkplek kunt vinden. Daarnaast staan alle rechten en plichten die je hebt beschreven zodat je goed voorbereid aan je bbl-opleiding kunt beginnen.

Een signaal dat wij in de afgelopen jaren steeds vaker zien, is dat studenten al een vaste baan aangeboden krijgen op een werkplek voordat zij een diploma hebben. Dit fenomeen, dat 'groenpluk' wordt genoemd, komt ook voor bij bol-stages. Dat baart ons zorgen. We begrijpen dat het voor werkgevers aantrekkelijk is om een student direct een baan aan te bieden. Ook begrijpen we dat het voor sommige studenten aantrekkelijk is om meer geld te verdienen, maar toch raden wij deze gang van zaken af. Op dit moment doet de economie het goed en zijn er veel banen te vinden in mbo-vakgebieden. Toch heb je als werknemer zonder diploma een veel minder sterke basis als de economie weer in een crisis raakt. Om die reden raden wij iedere student aan om eerst een diploma te halen en dan pas een baan aan te nemen. Gelukkig zijn andere partijen in het mbo-onderwijs zoals de MBO Raad en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) het met ons eens. Zo sloten wij onlangs met een aantal partijen een intentieverklaring. Dat is een document waarin wij aangeven om samen de handen ineen te slaan om dit probleem tegen te gaan.²² Wij zullen ook de komende jaren blijven zoeken naar andere oplossingen voor dit probleem.

Veel van de thema's die spelen op het gebied van bol-stages/bpv spelen ook bij bbl. Daarnaast leek de subsidie voor leerwerkbedrijven in 2018 ingetrokken te gaan worden. Dat zou zonde zijn, want deze subsidie stimuleert bedrijven om een bbl-student aan te nemen. Uiteindelijk is besloten om dit toch niet te doen.²³ JOB was hier blij mee. Een bbl-opleiding is een fantastische manier om studenten op te leiden die het liefst vanuit de praktijk leren. Het zou zonde zijn dat het moeilijker wordt voor deze studenten om een leerwerkbedrijf te vinden, zeker aangezien er de afgelopen jaren steeds meer bbl-studenten bij zijn gekomen.²⁴

JOB hoort soms van scholen en studentenraden dat het lastig kan zijn om erachter te komen wat er precies speelt onder bbl-studenten. De reden daarvoor is duidelijk: bbl-studenten zijn minder op school, waardoor er ook minder tijd is om erachter te komen. Voor ons was dit een belangrijke reden om bbl-studenten in de JOB-monitor andere vragen te stellen over stage en de begeleiding dan bol-studenten. We waren vooral benieuwd of bbl-studenten positief of negatief waren over hun

21 JOB (2019) <https://www.jobmbo.nl/stagewijzer/>

22 Ingrado (2020) https://www.ingrado.nl/actueel/news_entry/partijen_ondertekenen_intentieverklaring_tegen_groenpluk

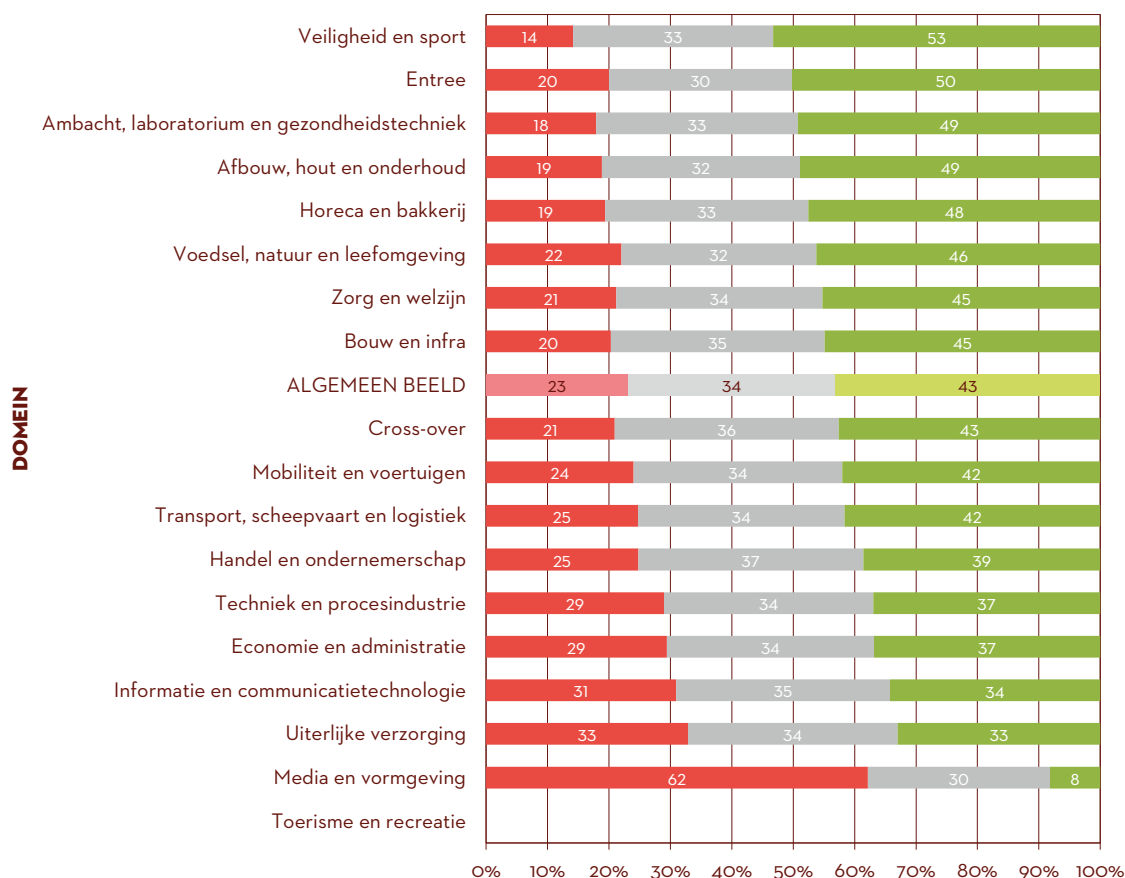
23 pt1 SBB (2018) <https://www.s-bb.nl/nieuws/bezuiniging-subsidie-praktijkleren-van-tafel>

24 MBO Today (2019) <https://mbo-today.nl/aantal-bbl-studenten-stijgt-door-naar-ruim-120-000/>

werkplek, maar ook in hoeverre zij negatief of positief zijn over de ruimte die zij krijgen op school om hun ervaringen te delen.

JOB-MONITOR RESULTATEN 2020

De resultaten zijn positief. Bbl-studenten zijn grotendeels positief over wat ze leren op hun werkplek (78%), en de begeleiding vanuit hun werkplek wordt meestal ook als positief ervaren (68%). Toch is er een groot verbeterpunt te noemen. Een groot deel van de bbl-studenten is negatief over de manier waarop de opdrachten van school aansluiten bij wat zij op hun stage leren, namelijk 23 procent. Dat is zonde. De uren die je als student op school besteed zouden een toevoeging moeten zijn voor wat je op je werkplek doet. De grootste uitschieter hierbij is het domein 'Media en Vormgeving', zoals in de onderstaande figuur te zien is.

figuur 9.19: Wat vind je van hoe opdrachten van school aansluiten bij het werk dat je doet op je werkplek? Naar domein

JOB wil de komende twee jaar meer in contact komen met bbl-studenten. Dit gaan we onder andere doen door paneldagen te organiseren op scholen waar wij in gesprek gaan met bbl-studenten om meer te weten te komen over hun ervaringen met het mbo-onderwijs. Deze paneldagen zullen we vanaf studiejaar 2020-2021 gaan organiseren. Daarin zullen wij onder meer

blijven vragen naar de onderwerpen die we ook in de JOB-monitor 2020 heeft behandeld, maar ook of zij ervaringen hebben met werkplekken die hun direct een baan aanboden zonder dat zij een diploma hebben.

WAT KUN JE ALS STUDENTENRAAD DOEN?

Als studentenraad kun je natuurlijk ook veel betekenen voor bbl-studenten. Ook veel studentenraden geven vaak aan dat ze weinig contact hebben met bbl-studenten omdat zij minder op school aanwezig zijn. Als JOB raden wij dan ook aan om tijdens een sollicitatieprocedure voor de studentenraad bbl-studenten actief te betrekken. Het zou mooi zijn als zij ook onderdeel kunnen uitmaken van de studentenraad. Bbl-studenten kunnen namelijk met andere inzichten en oplossingen voor problemen komen. Wellicht kan dit in aangepaste vorm, bijvoorbeeld door er minder uren aan te besteden.

Daarnaast is het natuurlijk goed om te kijken naar de uitslagen van de JOB-monitor op jullie school. De resultatenwebsite van de JOB-monitor laat per domein zien welke uitslagen het meest positief en negatief zijn. Probeer te achterhalen hoe dit komt. Jullie kunnen bijvoorbeeld vragen of jullie via een docent een introductie mogen geven in een bbl-klas over wat jullie als studentenraad doen en hoe jullie iets kunnen betekenen voor bbl-studenten. Vervolgens vraag je of zij een korte enquête kunnen invullen waarmee jullie dieper in kunnen gaan op de onderwerpen die in de JOB-monitor zijn gevraagd of juist of onderwerpen waar jullie benieuwd naar zijn.

Er zijn verschillende programma's te vinden waarmee je enquêtes kunt maken, bijvoorbeeld Analyzer²⁵ of Google Forms.²⁶ Het is handig om bij het uitzetten van een vragenlijst zowel meerkeuzevragen als open vragen te gebruiken. Meerkeuzevragen zijn handig om snel een algemeen overzicht te krijgen van alle studenten die de enquête hebben ingevuld. Open vragen kunnen juist meer informatie geven over het onderwerp. Als je vaker een enquête wil inzetten bij dezelfde studenten of nog extra informatie wil opvragen is het daarnaast verstandig om te vragen om hun e-mailadres. Zeker omdat bbl-studenten minder vaak op school zijn, kan e-mail een snellere manier van communiceren zijn.

Een voorbeeld van een vragenlijst zou kunnen zijn:

- Vind je dat de opdrachten van school goed aansluiten op wat je op je stage leert? (meerkeuze)
 - Ja/nee
 - Waarom wel/niet? (open)
 - Wat vind jij dat er beter kan in de opdrachten? (open)
- Heeft jouw leerbedrijf je ooit een vast contract aangeboden? (meerkeuze)
 - Ja/nee
 - Waarom heb je dat niet getekend? (open)
- Mogen we je per e-mail vaker vragen om mee te doen aan een onderzoek? Zo ja: vul je e-mailadres in. Zo nee, vul dan niets in.

Door aan de hand van de resultaten van de JOB-monitor 2020 meer informatie op te halen over wat er speelt bij bbl-studenten, kun je als studentenraad ook meer voor hen betekenen. Door de resultaten van de JOB-monitor te gebruiken en als studentenraad een onderzoek te starten, kun je erachter komen welke problemen er precies spelen en met duidelijke voorbeelden komen van dat probleem. Op die manier sta je een stuk sterker als je het probleem aan wilt kaarten bij het College van Bestuur.

²⁵ www.analyzer.com

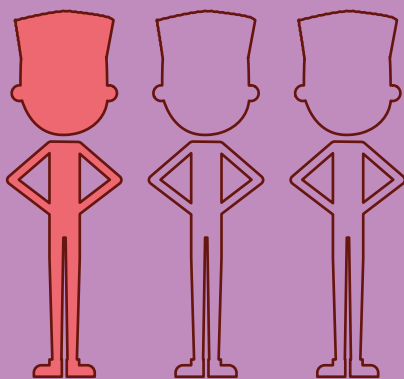
²⁶ www.google.com/forms

Benieuwd naar de resultaten van jouw school op dit onderwerp?

GA DAN NAAR
JOBMONITORRESULTATEN.NL
OM ZE TE BEKIJKEN

1/3

Geeft aan dat zij een leerprobleem, beperking of blijvende ziekte hebben.

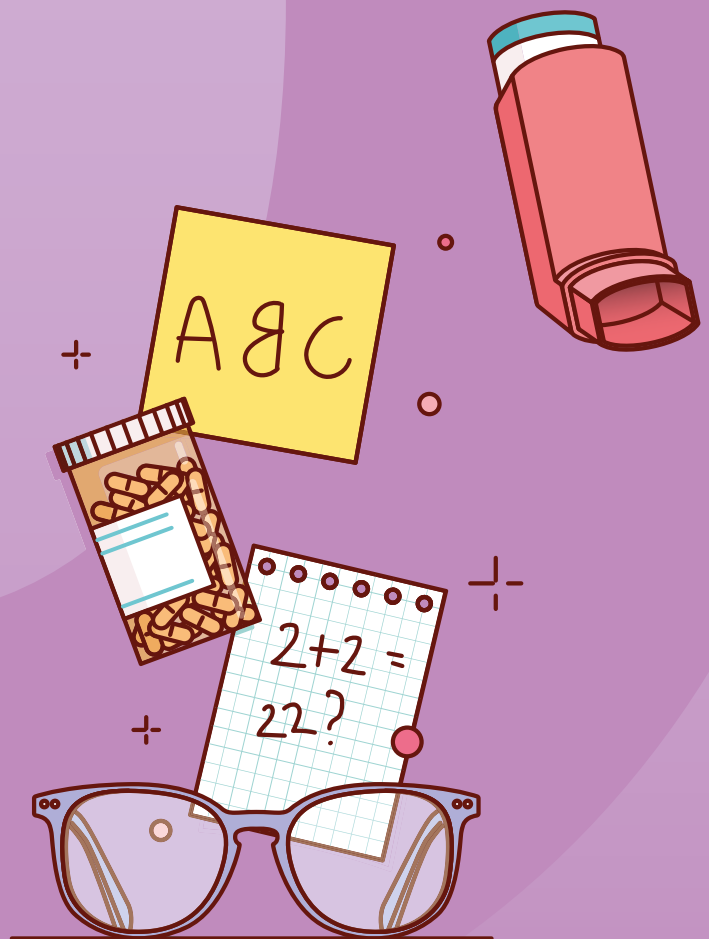
31%

van de studenten is negatief over de hulpmiddelen en aanpassingen die de school aanbiedt.

Studenten die positiever zijn over de informatie die school hen geeft over hun rechten en plichten, zijn ook positiever over de hulpmiddelen en aanpassingen die school aanbiedt.

STUDEREN MET EEN BEPERKING

In dit hoofdstuk staan studenten centraal die een beperking, leerprobleem of blijvende ziekte hebben. We laten zien hoeveel studenten aangeven hier last van te hebben, of hun docenten hiervan op de hoogte zijn en wat zij vinden van de ondersteuning die ze op school krijgen voor hun beperking.

10.1. STUDEREN MET EEN BEPERKING

Over studeren met een beperking zijn de volgende vragen gesteld:

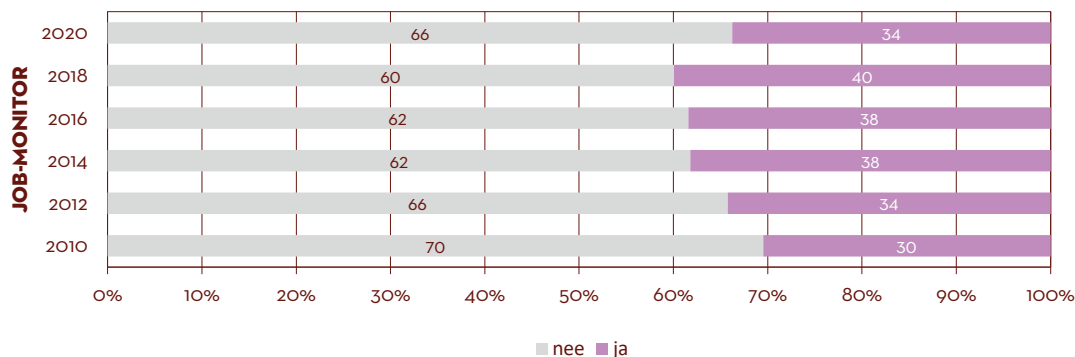
- Heb je een van de volgende leerproblemen, beperkingen of blijvende ziektes?
 - Gedragsproblemen (bijv. ADHD, ADD of concentratieproblemen)
 - Autisme
 - Dyslexie of dyscalculie
 - Een blijvende ziekte of aandoening (bijv. migraine, eczeem, epilepsie of diabetes)
 - Een psychische aandoening (bijv. depressie, angststoornis of een eetstoornis)
 - Een beperking in beweging (bijv. niet goed kunnen lopen)
 - Een functionele beperking (dit is een beperking die voor jou het dagelijkse leven moeilijker maakt, bijv. stotteren, blind zijn, doof zijn)
 - Een andere beperking of ziekte

En zo ja:

- Weten jouw docenten dat je een beperking hebt?
- Wat vind je van de hulpmiddelen en aanpassingen op school voor jouw beperking?

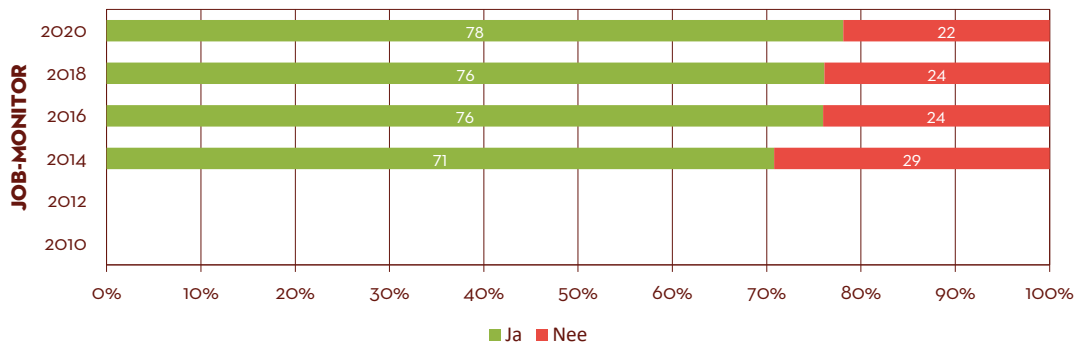
STAND VAN ZAKEN 2020

In deze meting van de JOB-monitor gaf een derde van de studenten aan dat zij één of meer leerproblemen, beperkingen of blijvende ziektes hebben. Dat is iets minder dan in 2018.

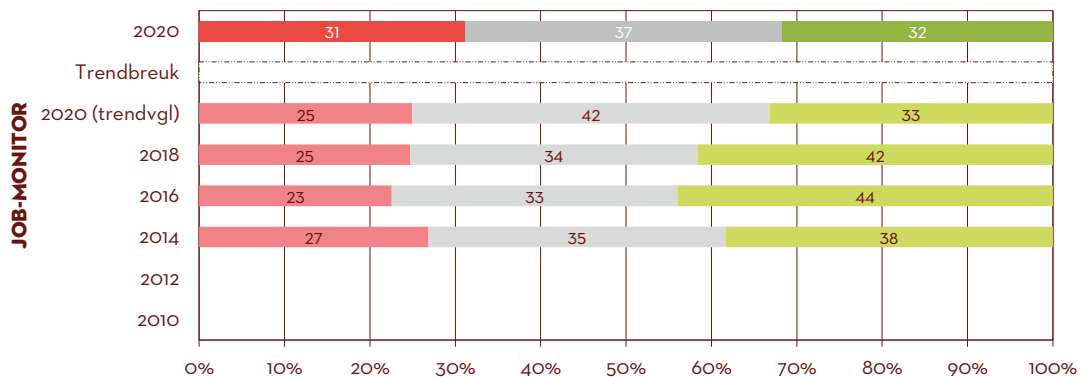
figuur 10.1: Heb je een of meer leerproblemen, beperkingen of blijvende ziektes?

Studenten die hebben aangaven een leerprobleem, beperking of ziekte te hebben, kregen nog twee extra vragen. Ten eerste is gevraagd of de docenten van deze studenten op de hoogte zijn van hun beperking. Ruim driekwart van de studenten zegt dat dit het geval is. Over de jaren heen is dit aandeel steeds iets groter geworden.

figuur 10.2: Weten jouw docenten dat je een beperking hebt?

Ook is aan de studenten met een beperking gevraagd wat zij vinden van de hulpmiddelen en aanpassingen die hun school hiervoor biedt. De antwoorden hierop zijn verdeeld: 32 procent is hier positief over, 31 procent is negatief en 37 procent oordeelt neutraal. Ten opzichte van 2018 is het aandeel studenten dat positief is over de hulpmiddelen en aanpassingen van hun school gedaald. De groep die negatief was, is wel gelijk gebleven. Dat komt omdat er meer studenten neutraal hebben geantwoord.

figuur 10.3: Wat vind je van de hulpmiddelen en aanpassingen op school voor jouw beperking?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Studenten aan aoc's geven het vaakst aan dat zij een leerprobleem, beperking of blijvende ziekte hebben (42%). Studenten aan roc's geven dit het minst vaak aan. Op de vraag of de docenten op de hoogte zijn van de beperking die iemand heeft, antwoorden ook vooral aoc-studenten dat dit zo is. Bij vakinstellingen zijn de docenten het minst vaak op de hoogte van iemand beperking. Over de hulpmiddelen en aanpassingen op school is het oordeel van studenten van aoc's, roc's en vakinstellingen ongeveer hetzelfde.

Bol-studenten geven vaker aan dan bbl-studenten dat hun docenten op de hoogte zijn van hun beperking. Van de bol-studenten met een beperking zegt 80 procent dat hun docent op de hoogte is, tegenover 72 procent van de bbl-studenten met een beperking. Bol- en bbl-studenten oordelen hetzelfde over de hulpmiddelen en aanpassingen op school.

Entreestudenten geven minder vaak aan dan studenten in andere niveaus dat zij een beperking hebben en iets vaker dat zij hier geen antwoord op willen geven. Van de entreestudenten die hebben aangegeven een beperking te hebben, geeft wel een groter aandeel aan dat hun docenten hiervan op de hoogte zijn dan studenten in niveau 2, 3 of 4. Ook zijn entreestudenten een stuk positiever over de hulpmiddelen en aanpassingen op school dan studenten in andere niveaus.

Mannelijke studenten met een beperking zijn vaker positief over de hulpmiddelen en aanpassingen op school dan vrouwelijke studenten met een beperking.

10.2. VERSCHILLEN IN BEOORDELINGEN VAN STUDENTEN MET EN ZONDER BEPERKING

Wanneer we studenten met een beperking vergelijken met studenten zonder beperking, zijn net als vorige jaren weinig verschillen te zien in hun beoordelingen. Alleen op de vraag 'Wat vind je van hoe opdrachten van school aansluiten bij het werk dat je doet op je werkplek', gesteld aan bbl-studenten, zijn studenten zonder beperking vaker positief dan studenten met een beperking.

We zien meer verschillen als we de groep studenten met beperking uitsplitsen naar of hun docenten weten dat zij een beperking hebben. Studenten met een beperking zijn vaker positief over de begeleiding die zij krijgen tijdens hun opleiding wanneer hun docenten op de hoogte zijn van hun beperking, dan wanneer dit niet zo is (53% tegenover 37%). Ook voelen studenten met een beperking zich vaker veilig op school wanneer hun docenten op de hoogte zijn van hun beperking, al is dit verschil wat kleiner (78% tegenover 72%).

Ten slotte bleek nog dat studenten met een beperking die positief zijn over de informatie die ze van school krijgen over rechten en plichten, ook vaker positief zijn over de hulpmiddelen en aanpassingen op school voor hun beperking. Van de studenten met een beperking die de informatie over rechten en plichten goed vonden, gaf ruim de helft een positief oordeel over de geboden hulpmiddelen en aanpassingen. Van de studenten die de informatie over rechten en plichten niet goed vonden, was slechts zestien procent positief over de hulpmiddelen en aanpassingen.

10.3. SAMENVATTING

In dit hoofdstuk stonden studenten met een leerprobleem, beperking of blijvende ziekte centraal. Ongeveer een derde van de mbo-studenten geeft aan hier mee te maken te hebben. Bij de meesten van hen (78%) zijn de docenten hiervan op de hoogte. Over de hulpmiddelen en aanpassingen voor hun beperking zijn ongeveer evenveel studenten positief als negatief; vergeleken met vorig jaar is het percentage dat hier positief over is wel iets gedaald. Een opvallend verschil is dat entreestudenten minder vaak aangeven een beperking te hebben dan studenten in andere niveaus. Maar, wanneer zij een beperking hebben zijn hun docenten vaker op de hoogte en zijn zij positiever over de hulpmiddelen en aanpassingen op school.

Wanneer verder wordt ingegaan op de groep studenten met een beperking, blijkt dat zij zich vaker veilig voelen en positiever zijn over de begeleiding wanneer hun docenten weten van hun beperking. Ook beoordelen zij de hulpmiddelen en aanpassingen op school positiever wanneer de informatie vanuit school over rechten en plichten goed op orde is.

DIT ZEGT JOB

In dit thema gaan we dieper in op studeren met een leerprobleem, beperking of blijvende ziekte(s). In de monitor van dit jaar geeft 1 op de 3 studenten aan dit te hebben. Een grote groep dus! Het hebben van een leerprobleem, beperking of blijvende ziekte(s) kan ervoor zorgen dat je soms moeite ervaart met studeren, maar met de juist aanpassingen hoeft dit voor niet per se voor grote problemen te zorgen.

Helaas krijgt JOB nog wel signalen, vanuit de monitor maar ook via de klachtenlijn, dat nog niet op elke school passend onderwijs goed geregeld is. Uit de monitor komt naar voren dat slechts 32 procent van de studenten positief is over de hulpmiddelen en aanpassingen die worden gedaan op school. Dat vinden we veel te laag, en dit is ook een belangrijk signaal aan de scholen. JOB zou graag zien dat er goed contact is tussen de zorgcoördinator en de docenten, zodat docenten weten hoe ze moeten en kunnen omgaan met de beperkingen van studenten. JOB vermoedt ook dat de informatievoorziening over de extra hulpmiddelen richting studenten tekortschiet, waardoor studenten niet goed weten wat voor beschikbare hulp er is. Dit kan tijdens, maar ook voorafgaand aan de opleiding gebeuren.

We zien wel een positieve trend in of docenten weten of studenten een beperking hebben. In 2014 gaf nog 29 procent van de studenten aan dat docenten niet van hun beperking, leerprobleem of ziekte weten, nu is dat 22 procent. We hopen dat deze positieve trend zich blijft voortzetten. Want als docenten beter weten waar een student moeite mee heeft, dan kan er ook beter rekening mee worden gehouden.

WAT DOET JOB?

We krijgen via onze klachtenlijn ook klachten van studenten die van hun opleiding worden verwijderd omdat ze vanwege hun beperking of ziekte niet naar school kunnen komen en als ongeoorloofd afwezig worden geregistreerd. Soms krijgen studenten simpelweg het advies zich uit te schrijven vanwege hun zorgvraag (bijvoorbeeld een depressie). Ook op het gebied van stage komen er problemen voor. Een student met autisme die bijvoorbeeld 'in een straal van 10 kilometer van de school stage moet lopen', maar graag in de supermarkt dichtbij zijn huis stage wil lopen, wordt toch afgewezen. Van maatwerk is dan geen sprake.

Wat we ook wel eens horen, is dat studenten niet worden toegelaten op een opleiding door hun beperking. Als een student wordt afgewezen voor een opleiding, dan moet de school dit goed onderbouwen. Dat heeft te maken met het 'VN Verdrag Handicap'.²⁷

Sinds 1 augustus 2014 is de Wet Passend Onderwijs van kracht. Dit is een wet waarin staat dat elk kind onderwijs moet krijgen dat past bij zijn of haar mogelijkheden en kwaliteiten. Daarvoor was er sprake van het zogenaamde 'rugzakje', waarbij er een voor elke leerling apart budget vrij werd gemaakt. Sinds de invoering van de wet komt al het geld in één pot, zodat de school het budget naar eigen inzicht kan inzetten. Dit zorgt ervoor dat scholen zich niet richten op specifieke gevallen, maar zich gemotiveerd voelen om elke student te voorzien van wat hij of zij nodig heeft.

In 2017 heeft JOB een document geschreven over passend onderwijs, waarin we onze standpunten als belangenbehartiger voor studenten uiteen hebben gezet. Een van de dingen die we toen aangaven, is dat het voor studenten soms onduidelijk is wat er nu allemaal mogelijk is qua begeleiding en bij wie hij of zij moet zijn om extra begeleiding aan te vragen. Wij merken nog steeds als we studenten doorverwijzen naar een zorgcoördinator/zorgdocent/steunpunt Handicap & Studie of een vergelijkbare instelling, zij daar nog nooit van gehoord hebben.

²⁷ https://wetten.overheid.nl/BWBV0004045/2016-07-14#Verdrag_2

Om ervoor te zorgen dat iedere student weet waar hij of zij terecht kan met een hulpvraag, is er in opdracht van het ministerie van OCW een website gemaakt. Deze website, www.mbotoegankelijk.nl, is sinds half april 2020 online. Op deze website is van elke mbo-school in Nederland terug te vinden waar een student terecht kan voor extra begeleiding. Daarnaast staat er verdere feitelijke informatie over studeren met een beperking. Deze website is gemaakt in samenwerking met JOB, Expertisecentrum inclusief onderwijs (ECIO) en Jongerenpanel Zorg & Perspectief. We hopen dat deze website meer duidelijkheid geeft aan mbo-studenten die een leerprobleem, beperking of blijvende ziekte hebben. We zullen als JOB in kaart blijven brengen hoe scholen omgaan met studenten en hopen dat we in de volgende JOB-monitor een flinke verbetering zullen zien.

WAT KUN JE ALS STUDENTENRAAD DOEN?

Weten jullie als studentenraad de zorgcoördinator/zorgdocent/Steunpunt Handicap+Studie (of welke naam dit op jullie school ook heeft) te vinden? De website www.mbotoegankelijk.nl gaat jullie daarbij helpen! Als studentenraad kun je helpen met het promoten van de website, zodat je medestudenten goed geïnformeerd zijn. Je kan er ook voor kiezen om de website zelf te promoten zodat studenten zelf een kijkje kunnen nemen, of kort en bondig samenvatten wat er op de website staat. Het kan in ieder geval helpen dat je aan je medestudenten laat weten dat ze misschien recht hebben op extra begeleiding. Sommige studenten weten dit namelijk helemaal niet. De school heeft immers geld gekregen om elke student onderwijs te bieden dat past bij zijn of haar kwaliteiten.

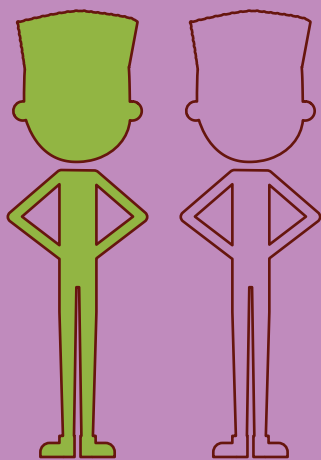
Een andere manier om het gesprek aan te gaan met je medestudenten over dit onderwerp, is door het spelen van het Gelijke Kansenspel. Dit spel is ontwikkeld door JOB, en heeft als doel om door middel van een spel te laten zien dat niet elke student precies dezelfde kansen krijgt tijdens zijn of haar studie. Bij dit bordspel, afgeleid van ganzenbord, zijn de kanskaarten gericht op zeven thema's: geloof, huidskleur, geaardheid, leeftijd, armoede, mentale beperking en fysieke beperking. De kaarten zijn losjes gebaseerd op verhalen die beleidsmedewerkers via de klachten- en informatielijn hebben gehoord (bijvoorbeeld een student die werd uitgeschreven van de opleiding om hij mentale problemen heeft). Je kunt bijvoorbeeld voorstellen om dit spel door de school aan te laten schaffen (dat wordt door sommige scholen al gedaan!) of om dit spel tijdens Burgerschap te spelen. Je kunt dit spel bestellen op www.jobmbo.nl/gelijke-kansenspel/.

Benieuwd naar de resultaten van jouw school op dit onderwerp?

GA DAN NAAR
JOBMONITORRESULTATEN.NL
OM ZE TE BEKIJKEN

1/2

Weet dat er een studentenraad is op hun school.

72%

van de studenten aan vakinstellingen weet dat er een studentenraad is, tegenover

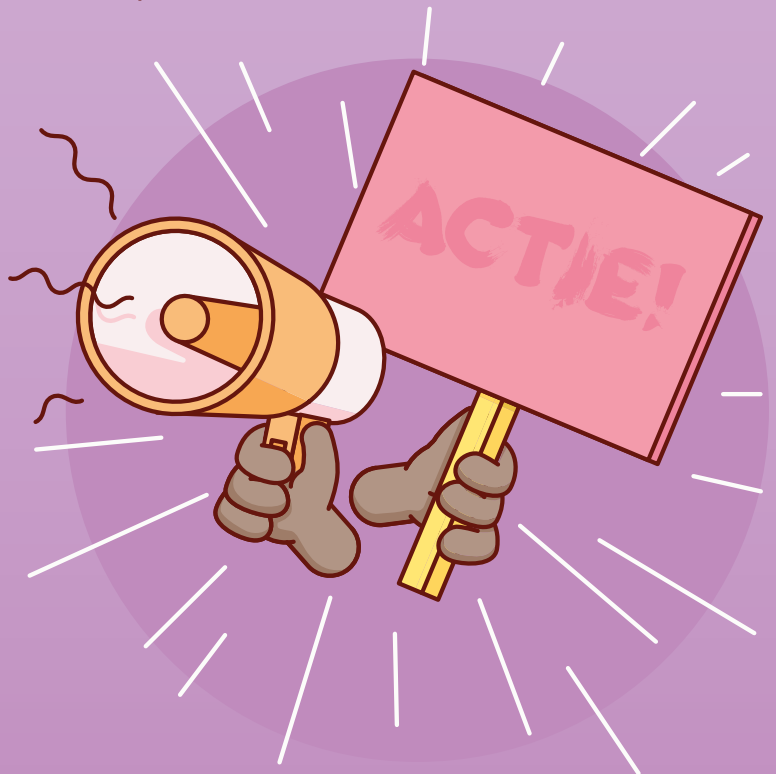
51%

op roc's.

Bol-studenten willen vaker meedenken over hoe het beter kan op school dan bbl-studenten.

MEDEZEGGEN- SCHAP

In de studentenraad kunnen studenten hun stem laten horen en invloed uitoefenen binnen hun eigen school. JOB vindt dit ontzettend belangrijk en ondersteunt daarom studentenraden met trainingen, advies en informatiebijeenkomsten. In dit hoofdstuk gaan we na hoeveel instellingen een studentenraad hebben en de mate waarin studenten zelf willen meepraten over verbeteringen op hun school.

11.1. MEDEZEGGENSCHAP

In de JOB-monitor is de volgende vraag gesteld over de aanwezigheid van een studentenraad:

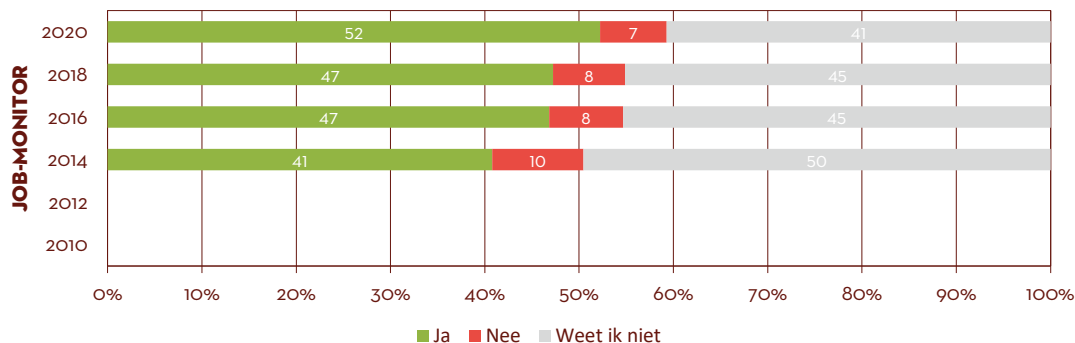
- Is er een studentenraad op jouw school?

Er is ook een vraag gesteld over het actief meedenken over beleid op school:

- Zou je zelf willen meepraten over hoe het op jouw school beter kan?

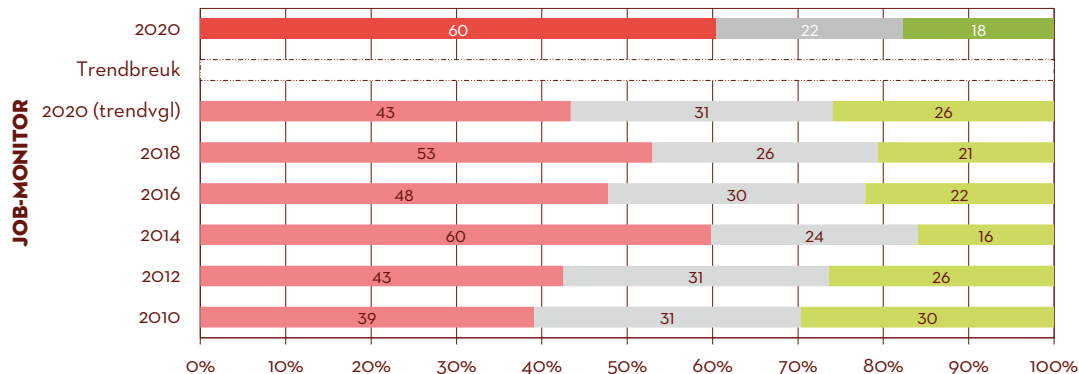
STAND VAN ZAKEN 2020

Steeds meer studenten geven aan dat er een studentenraad is op hun school. Ruim de helft weet in 2020 dat er een studentenraad is (52%), terwijl dat in 2018 iets minder dan de helft was (47%) en in 2014 nog minder. Het percentage studenten dat niet weet of er een studentenraad is op hun school, wordt in de loop der jaren steeds kleiner en is in 2020 41 procent. Volgens zeven procent van de studenten in 2020 heeft hun school geen studentenraad, wat vergelijkbaar is met 2018.

figuur 11.1: Is er een studentenraad op jouw school?

Bijna één op de vijf studenten wil graag of heel graag meepraten over het verbeteren van hun school of opleiding. Een meerderheid van drie op de vijf wil dat echter (zeker) niet. Het percentage studenten dat mee wil praten wisselt tussen de jaren. In 2020 willen meer studenten dat dan in 2018. In 2020 zijn er vooral minder studenten die aangeven dat zij niet willen meepraten.

figuur 11.2: Zou je zelf willen meepraten over hoe het op jouw school beter kan?

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

Op de vakinstellingen zijn studenten veel vaker op de hoogte van de aanwezigheid van de studentenraad (72%) dan op de roc's (51%). De aoc's zitten daar tussenin. Omgekeerd weten roc-studenten vaker niet of er een studentenraad is (35%), terwijl de onbekendheid bij vakinstellingen het kleinst is (25%).

Studenten aan vakinstellingen, aoc's en roc's willen ongeveer even vaak wel meepraten over het beleid op school (tussen de 16 en 18%). Studenten aan de aoc's geven wel vaker aan dat zij dit (zeker) niet willen (62%) terwijl van de studenten aan de vakinstellingen een kleiner deel zegt dat niet te willen (57%).

Ook tussen bbl- en bol-studenten zijn er duidelijke verschillen. Van de bol-studenten weet bijna zes op de tien dat er een studentenraad is. Van de bbl- studenten weet maar een derde dat. Bol-studenten willen vaker actief meedenken dan bbl-studenten (19% tegenover 12%). Bbl-studenten willen dat juist vaker niet (69% tegenover 58%).

Hoe hoger het niveau, hoe vaker studenten op de hoogte zijn van de aanwezigheid van een studentenraad. Niveau 4-studenten weten het vaakst van de aanwezigheid van de studentenraad (58%) en entreestudenten het minst vaak met 38 procent. Niveau 4-studenten geven ook het minst vaak aan dat zij niet weten of er een studentenraad is (37%). Entreestudenten willen vaak meepraten: bijna vier op de tien entreestudenten geeft dit aan. Studenten in niveau 2, 3 en 4 willen dat maar half zo vaak (20% of minder).

Vrouwelijke studenten weten vaker dat er een studentenraad is dan mannelijke studenten. Mannelijke studenten weten vaker niet of er een studentenraad is, maar ook denken zij vaker dat er geen studentenraad is.

11.2. SAMENVATTING

We hebben in dit hoofdstuk bekeken hoe goed studenten op de hoogte zijn van de inspraak op hun school en hoe groot hun belangstelling is om mee te doen. Goed nieuws is dat steeds meer studenten weten dat er een studentenraad is: dit jaar ruim de helft. Tegelijkertijd is het jammer dat nog steeds vier op de tien studenten niet weten of er een raad is. Ook is zorgelijk dat volgens zeven procent van de studenten hun school geen studentenraad heeft.

Ook de belangstelling om mee te doen in de medezeggenschap is gegroeid. Het aandeel studenten dat graag mee wil praten over beleid op school is licht toegenomen en het aandeel dat dit (zeker) niet wil is duidelijk afgenomen. Wat opvalt is dat entreestudenten het minst vaak weten of er een studentenraad is, maar tegelijkertijd vaker dan studenten in de andere niveaus willen meepraten over verbeteringen op school.

DIT ZEGT JOB

Voor JOB als organisatie is medezeggenschap natuurlijk heel erg belangrijk. Dit kan in de vorm van een studentenraad zijn, maar ook de JOB-monitor is een manier om de stem van de student te horen. Zo kan er een gesprek op gang komen over hoe het onderwijs kan worden verbeterd.

Sinds 2011 is een studentenraad verplicht voor iedere mbo-school, en hebben studentenraden steeds meer rechten en verantwoordelijkheden gekregen. In de tussentijdse jaren zijn er veel ontwikkelingen geweest op het gebied van medezeggenschap. JOB heeft in 2019 onderzoek gedaan naar de stand van zaken van de (studenten)medezeggenschap en participatie in het mbo. Dit onderzoek heet 'Jij beslist mee 3.0'.²⁸ Dit is rapport is ook aangeboden aan de minister en de Tweede Kamer.

JOB-MONITOR 2020 RESULTATEN

We zijn blij om te zien dat de bekendheid van de studentenraad weer iets is gestegen. In 2018 gaf 47 procent van de studenten aan dat er een studentenraad is op hun school, in de huidige monitor is dat 52 procent. We zijn er dus nog lang niet (we gaan voor de 100% natuurlijk!), maar we hopen dat we deze positieve trend kunnen voortzetten. We zullen ons als JOB ook weer inzetten om de bekendheid van studentenraden te vergroten. Verderop in dit stuk lees je hoe we dit willen gaan doen, en ook wat je zelf als studentenraad kan doen.

Wat we wel jammer vinden, is dat uit de JOB-monitor 2020 naar voren komt dat 60 procent van de studenten aangeeft niet zelf mee te willen praten over hoe het op hun school beter kan. Terwijl studenten, als afnemers van het onderwijs, toch het beste weten wat er nu goed of slecht gaat! Als JOB denken wij dat het vooral komt door de manier waarop er nu kan worden meegepraat over onderwijs. We snappen dat niet iedere student de motivatie of tijd heeft om plaats te nemen in de studentenraad. Toch denken we dat studenten ook op andere, laagdrempeligere manieren mee kunnen denken over het onderwijs. De JOB-monitor is hier een voorbeeld van, maar we hebben nog veel meer ideeën over andere vormen van medezeggenschap. We hopen dat meer studenten het dan leuk gaan vinden om mee te praten over hun onderwijs. Meer daarover lees je verderop in dit stuk!

WAAROM IS MEDEZEGGENSCHAP ZO BELANGRIJK?

In het rapport 'Jij beslist mee 3.0' is onder andere uiteengezet waarom medezeggenschap zo belangrijk is, en dit kun je grofweg verdelen in drie categorieën:

Voor studenten

- **Vaardigheden** - Voor het rapport is er met veel studenten uit de studentenraad gesproken. Deze raadsleden gaven aan dat de medezeggenschapsraad voor hen belangrijk is omdat je vaardigheden leert zoals samenwerken, vergaderen, plannen, visie ontwikkelen, presenteren, onderhandelen en kritisch denken. Dit zijn vaardigheden waar je in de rest van je carrière nog wat aan hebt.
- **Vertegenwoordigen van je achterban** - Een ander belangrijk onderdeel van de studentenraad is het vertegenwoordigen van je achterban. Hierdoor leer je als raadslid na te denken over het 'grotere belang'. Je zit er immers niet om alleen voor

²⁸ JOB (2020) <https://www.jobmbo.nl/studentenraad/rapport/>

je eigen belangen op te komen. Daardoor leer je na te denken over vragen als 'Waar hebben andere studenten behoefte aan?'

- **Beleving van school verandert** - Studenten gaven aan dat door de ervaring die zij opdoen met de medezeggenschapsraad, hun beleving van de school verandert. Ze zeiden dat ze er nu bewust van worden dat docenten en bestuurders ook 'gewoon mensen' zijn. Daarnaast geeft het de studentenraadsleden een gevoel dat ze serieus worden genomen en dat ze de mogelijkheid hebben om iets te doen aan ongewenste situaties. Doordat je als studentenraad inzicht krijgt in waarom bepaalde dingen op school zo zijn geregeld, krijg je ook meer begrip waarom dingen soms niet kunnen worden veranderd.

Voor het onderwijs

- **Studenten zijn 'afnemers' van het onderwijs** - Naast de bovengenoemde voordelen voor studenten, is medezeggenschap ook positief voor de kwaliteit van het onderwijs. Het kan nog zo goed bedacht zijn door mensen bovenaf, toch is het onderwijs heel anders wanneer je zelf degene bent die het ervaart. Studenten merken het bijvoorbeeld wanneer de inhoud van de lessen niet aansluit bij wat ze moeten doen op stage. Maar het kan ook gaan om dingen in en rondom school: bijvoorbeeld dat er weinig zitplekken of stopcontacten zijn. Hier lopen bestuurders zelf niet tegenaan.
- **Generatiekloof** - Dat studenten en medewerkers aan de andere kant van het onderwijs staan, is niet de enige reden dat studenten het onderwijs anders ervaren; ook de generatiekloof speelt mee. De studenten die meededen aan dit onderzoek gaven aan dat ze het idee hebben dat met name bestuurders vaak bang zijn mee te gaan met huidige ontwikkelingen, waardoor scholen achterblijven. Studenten gaven aan dat ze snel ergens in willen springen, en vinden dat school dat ook zou moeten doen. Tegelijkertijd begrijpen ze dat het de taak van de schoolleiding is om over de lange termijn na te denken en weloverwogen beslissingen te maken, zonder te veel risico's.

Maatschappelijk nut

- **School als spiegel van de maatschappij** - Op een school spelen vaak dezelfde vraagstukken als in de maatschappij. Het is als het ware een samenleving in het klein. Studenten gaven in het onderzoek aan dat je meedenken op school niet alleen voor jezelf doet, maar ook voor je medestudent. Dit helpt om inlevingsvermogen te ontwikkelen, en je te verplaatsen in andere mensen en hun problemen.
- **Opkomen voor jezelf** - Als je leert op school dat je invloed kan hebben op bepaalde dingen waar je ontevreden bent, dan komt dat later ook van pas in je werk. Niet alleen omdat je leert over je rechten en plichten, maar ook dat je inspraak hebt over bepaalde dingen. Ook leer je dat je baas ook 'maar een mens is'.

WAT GAAT JOB DOEN?

Naast de voordelen van medezeggenschap, heeft het onderzoek ook gekeken naar hoe studentenraden zijn georganiseerd. Uit het onderzoek komt onder andere naar voren dat de ondersteuning van studentenraden nog erg verschilt van school tot school. Op sommige scholen is het goed geregeld en krijgen studenten een vergoeding en voldoende middelen om het werk van de studentenraden goed te doen. Denk hierbij aan een ruimte om te overleggen, of een studentenraadbegeleider. Op andere scholen is er nauwelijks iets geregeld voor de studentenraden.

Momenteel zijn JOB en de MBO Raad in gesprek om voor de zomer van 2020 concrete afspraken te maken over de ondersteuning van studentenraden en de manier waarop studentenraden hiervan op de hoogte worden gesteld. We gaan ons weer verder inzetten om studentenraden te professionaliseren op allerlei mogelijke manieren. In deze overleggen worden afspraken gemaakt over wat wij zien als minimale eisen om een goed functionerende studentenraad te hebben in het mbo. We baseren ons op het 'Jij beslist mee 3.0'-onderzoek, de problemen waar studentenraden tegenaan lopen en de goede voorbeelden die we zien op scholen.

In de WEB (Wet Educatie Beroepsonderwijs) staat nu: "Het bevoegd gezag draagt zorg voor de voorzieningen die de deelnemersraad voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft." Dit vinden we te vaag. Daarom willen we een verdere uitwerking geven aan deze bepaling, door hierover afspraken te maken met de MBO Raad. Wat valt dan onder die

voorzieningen? Bijvoorbeeld op welke ondersteuning/faciliteiten/compensatie (tijd/geld) studentenraden recht hebben. Voor het hoger onderwijs is dit al specifiek geregeld. We vinden het belangrijk dat dit ook voor studentenraden in het mbo wordt geregeld.

JOB vindt het belangrijk dat echt alle studenten in het mbo goed worden vertegenwoordigd. Dan kan er goed opgekomen worden voor de rechten van elke student. Daarom willen we verder onderzoeken hoe medezeggenschap in het mbo en binnen JOB nog inclusiever en diverser kan worden.

Uit het onderzoek 'Jij beslist mee 3.0' komt naar voren dat een participatiecultuur binnen de school belangrijk is. Is het vanzelfsprekend dat studenten meepraten over het onderwijs? Is er een sfeer waarin een student zich veilig voelt om zich uit te spreken? Verder komen er enkele inzichten naar voren, zoals dat het belangrijk is een participatievorm te kiezen die bij de student past en dat dit kan verschillen per student. Verder moet het aansluiten bij de belevingswereld van de student, werkt het als het concrete verbeteracties oplevert en wanneer studenten terugkoppeling krijgen.

De komende tijd willen we het belang van medezeggenschap, een participatiecultuur en diverse participatievormen en nieuwe manieren van medezeggenschap onder de aandacht krijgen van mbo-scholen. Er zijn al goede voorbeelden en deze willen we graag delen zodat zoveel mogelijk studenten op diverse manieren inspraak krijgen in hun onderwijs. Op een formele manier via een studentenraad, maar ook via een deelraad, klassenvertegenwoordiging of panels en pizzasessies. Daarnaast willen we zelf onderzoek doen naar welke participatievormen en structuren goed werken. Ook willen we een diverse groep studenten aantrekken. Denk bijvoorbeeld aan entreestudenten, bbl'ers of studenten met een migratieachtergrond die nu vaak ondervertegenwoordigd zijn in studentenraden.

WAT KUN JE ALS STUDENTENRAAD DOEN?

Je kunt als studentenraad ook zelf al aan de slag om te professionaliseren. Op de website van JOB vind je veel informatie speciaal voor jullie als studentenraad. Je kunt hier voorbeelden en informatie vinden waar jullie je als studentenraad mee bezig houden. Denk hierbij aan de hoofdlijnen van de begroting, stages, schoolkosten en nog veel meer. Ook vind je hier alles over de rechten van de studentenraad, hoe je goed kunt onderhouden en vergaderen, hoe je medezeggenschap goed organiseert, en kun je een training van JOB aanvragen. Dit alles vind je op www.jobmbo.nl/studentenraad/.

Wat verder handig kan zijn voor je studentenraad, zijn de onderstaande producten die zijn ontwikkeld aan de hand van het onderzoek 'Jij beslist mee 3.0':

1. Wij vroegen honderd studenten video's - Omdat er vaak óver studenten wordt gesproken in plaats van met, hebben studenten van kunstvakschool Cibap een drieluik van video's gemaakt, waarin aan honderd studenten een vraag wordt gesteld. Deze drie filmpjes kun je terugvinden op het Youtube-kanaal van JOB. Dit is een leuke gespreksopener als je het met je medestudenten, docenten of bestuurders wilt hebben over medezeggenschap.
2. Spel voor studentenraden - Voor studentenraden is het niet altijd even makkelijk om gebruik te maken van de rechten die ze hebben. Want dit zijn er meer dan je denkt! Studenten van de Technische Universiteit Delft hebben een bordspel ontwikkeld waarmee studenten over de rechten van de studentenraad leren, en leren samen een strategie te bepalen. Je kunt dit spel bestellen via <https://www.jobmbo.nl/studentenraad/3-spel-voor-studentenraden/>.
3. Lespakket - Om studenten kennis te laten maken met medezeggenschap en participatie is er een lespakket van drie lessen ontwikkeld. Dit lespakket kan tijdens het vak Burgerschap worden gegeven. Het sluit aan op het politiek juridische domein, omdat dit domein studenten onder andere laat nadenken over het vormen van een mening: heeft dat nut en wat kun je ermee? Het lespakket is hier te vinden: <https://www.jobmbo.nl/studentenraad/lespakket/>.

Benieuwd naar de resultaten van jouw school op dit onderwerp?

GA DAN NAAR

[JOBMONITORRESULTATEN.NL](https://www.jobmonitorresultaten.nl)

OM ZE TE BEKIJKEN

Scholen krijgen hogere rapportcijfers van studenten die vinden dat de

**SCHOOL
GOED
LUISTERT**

naar hun mening.

Studenten die met

**PLEZIER
NAAR
SCHOOL**

gaan geven hun opleiding en school een hoger cijfer.

Studenten die het

**NUT VAN
DE LESSEN**

inzien geven een hoger rapportcijfer aan hun opleiding.

ALGEMENE

TEVREDENHEID

In dit hoofdstuk kijken we wat voor cijfers studenten hebben gegeven aan hun opleiding en school. Daarnaast leggen we uit wat verschillen tussen scholen nu echt betekenen.

De hoofdstukken in dit rapport beschrijven de resultaten van alle losse vragen. Maar er is veel meer mogelijk met de JOB-monitor. Het algemene oordeel over de opleiding en de instelling (de rapportcijfers) wordt vaak gebruikt om aan te geven hoe goed of hoe slecht een instelling het 'doet'. Instellingen en opleidingen profileren zich soms als 'de beste mbo-instelling' als zij hoge rapportcijfers behaalden. Is het wel terecht om jezelf 'de beste' te noemen? Verschillen deze scholen 'echt' van elkaar? Wat doen deze scholen beter dan andere scholen? Door verschillende vragen met elkaar in verband te brengen en kritisch te kijken naar de resultaten, kunnen we een antwoord geven op deze vragen. Dit geeft de onderwijsinstellingen handvatten om te komen tot een verbetering van de algehele waardering van studenten voor hun opleiding en hun school. We laten de resultaten zien in een aantal stappen waarin verschillende vragen aan bod komen.

- Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding en welk rapportcijfer geef je jouw school?
- Zijn verschillen échte verschillen?
- Zegt het rapportcijfer over de school en de opleiding van studenten daadwerkelijk iets over de opleiding en de instelling?
- Welke onderwerpen bepalen het oordeel van studenten het meest?

12.1. ALGEHELE WAARDERING VAN DE OPLEIDING EN DE SCHOOL

Ook dit jaar gaven studenten hun waardering voor de opleiding en de school waar ze deze opleiding volgen. Toch moeten we opmerken dat deze resultaten niet te vergelijken zijn met eerdere jaren. Dit komt doordat de antwoordmogelijkheden op deze vragen anders zijn gepresenteerd. Daarnaast heeft de inkorting van de vragenlijst mogelijk ook effect gehad op de rapportcijfers. Aangezien het dus niet mogelijk is om een vergelijking te maken met de rapportcijfers van eerdere jaren, is besloten om die rapportcijfers hier niet te tonen. De JOB-monitor 2020 moet dus beschouwd worden als een nieuwe meting.

Het gemiddelde rapportcijfer dat studenten dit jaar aan hun opleiding geven is een 6,7. De school krijgt een gemiddelde van 6,5. Het is belangrijk om te benadrukken dat dit gemiddelde cijfers zijn van een landelijke populatie. Het zijn dus geen cijfers die de norm moeten zijn voor individuele instellingen. Studenten aan vakscholen geven gemiddeld het hoogste rapportcijfer aan hun school (7,0) en aan hun opleiding (7,0). De gemiddelden voor de roc's en de aoc's zijn vergelijkbaar: studenten geven hun school gemiddeld een 6,5 en hun opleiding een 6,7.

12.2. ZIJN VERSCHILLEN ÉCHTE VERSCHILLEN

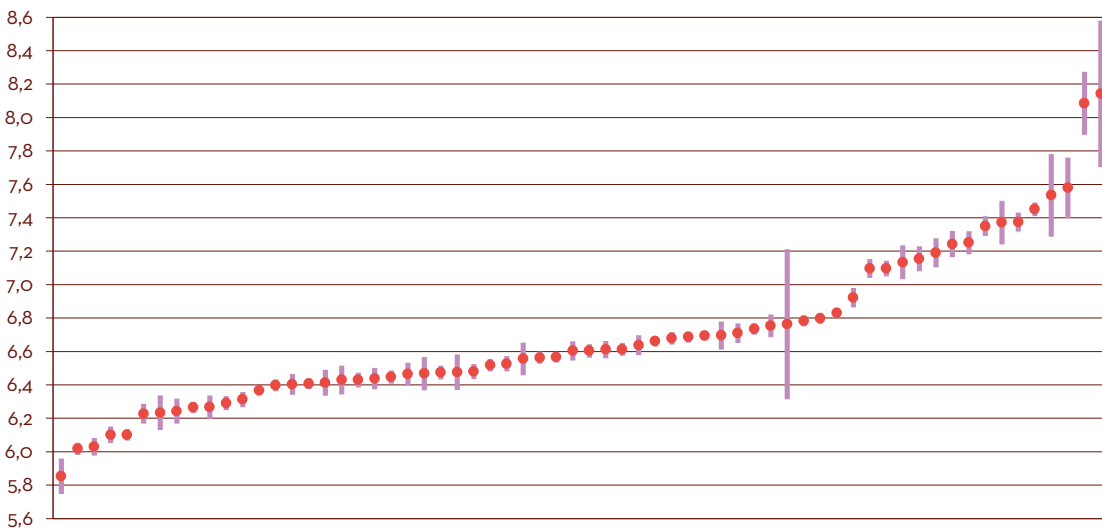
Welke waarde kunnen we hechten aan de verschillen die we vinden? Aan de JOB-monitor neemt bijna de helft van de studenten deel. Dit is een enorme respons die we in dergelijke onderzoeken niet vaak tegenkomen. Toch hebben aan de JOB-monitor niet alle studenten meegedaan en doen we wel een uitspraak over alle studenten. We kunnen in dat geval niet meer zeggen dat het gemiddelde rapportcijfer dé score is.

In plaats van hét gemiddelde wordt in de statistiek gekeken naar het gemiddelde dat naar voren zou komen als het onderzoek herhaald zou worden. In dat geval zullen de uitkomsten niet altijd precies hetzelfde zijn, maar lijken ze wel veel op elkaar. We kunnen voor elke instelling uitrekenen binnen welke minimale en maximale score (de zogeheten bandbreedte) de scores in 95 procent van de gevallen zouden liggen als het onderzoek herhaald zou worden. Dit noemen we een betrouwbaarheidsinterval. Zo kun je bijvoorbeeld vinden dat een gemiddelde van 7,5 een bandbreedte heeft van 7,4 tot en met 7,6. In dat geval kunnen we concluderen dat bij een herhaling van het onderzoek het gemiddelde in 95 procent van de gevallen tussen de 7,4 en 7,6 zou liggen. Hoe kleiner het betrouwbaarheidsinterval is, des te preciezer is het gemiddelde rapportcijfer als schatting van het rapportcijfer dat we gevonden zouden hebben als alle studenten hadden meegedaan aan de JOB-monitor.

Deze bandbreedte wordt door twee factoren bepaald. Allereerst door het aantal studenten dat heeft meegedaan aan de JOB-monitor: hoe meer studenten meedoen, hoe smaller de bandbreedte en dus hoe preciezer het gemiddelde de

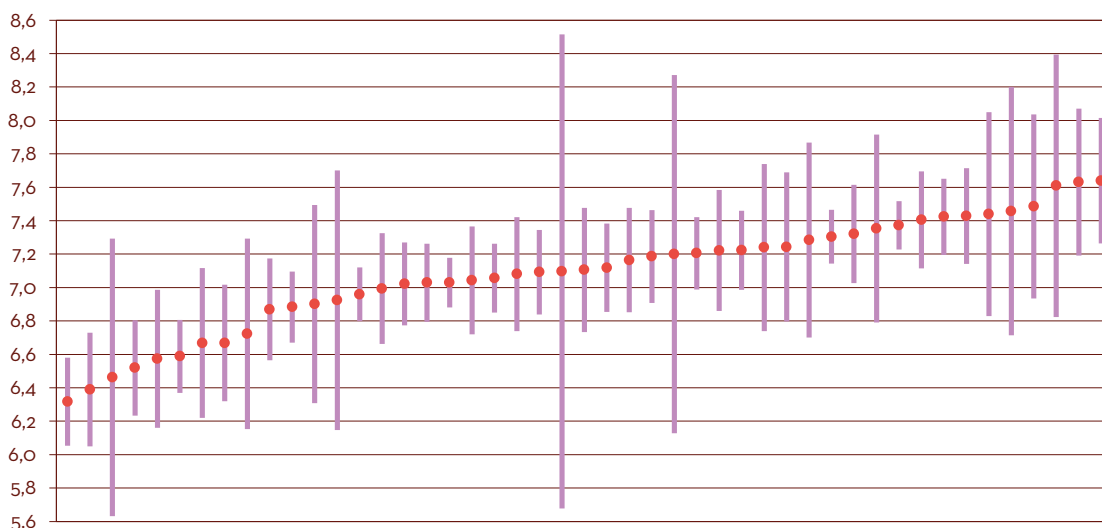
werkelijkheid benadert. Ten tweede wordt de bandbreedte smaller en de schatting preciezer als de antwoorden van studenten binnen een instelling (of opleiding) meer op elkaar lijken.

In onderstaande figuur (figuur 12.1) zijn de betrouwbaarheidsintervallen weergegeven van het rapportcijfer dat studenten gaven aan hun instelling. Elke oranje stip geeft het gemiddelde weer; de bandbreedte wordt aangegeven met de groene lijn. Elke lijn bevat de scores van één school. Een vuistregel is dat scholen pas echt van elkaar verschillen als de intervallen elkaar niet meer overlappen. Uit onderstaande figuur komt naar voren dat als we de oordelen van alle deelnemende studenten bekijken, de bandbreedte heel klein is. Er zijn zeker goede en minder goede scholen te onderscheiden, maar in de middenmoot lijken scholen sterk op elkaar.

figuur 12.1: Het rapportcijfer dat studenten geven aan hun school, onderscheiden naar instellingen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen

Het belang van rekening houden met de betrouwbaarheidsintervallen wordt nog duidelijker wanneer we specifiek kijken naar verschillende (kleinere) groepen binnen instellingen. Dan zien we dat de 'schatting' van het gemiddelde steeds minder betrouwbaar wordt. In onderstaande figuur (figuur 12.2) is het gemiddelde rapportcijfer van uitsluitend entreestudenten weergegeven. Die groep is uiteraard in aantal kleiner dan de totale groep. Dan zie je dat ook de bandbreedte rondom het gemiddelde hier veel groter is dan in de vorige figuur. De scores tussen van de instellingen verschillen nog nauwelijks van elkaar.

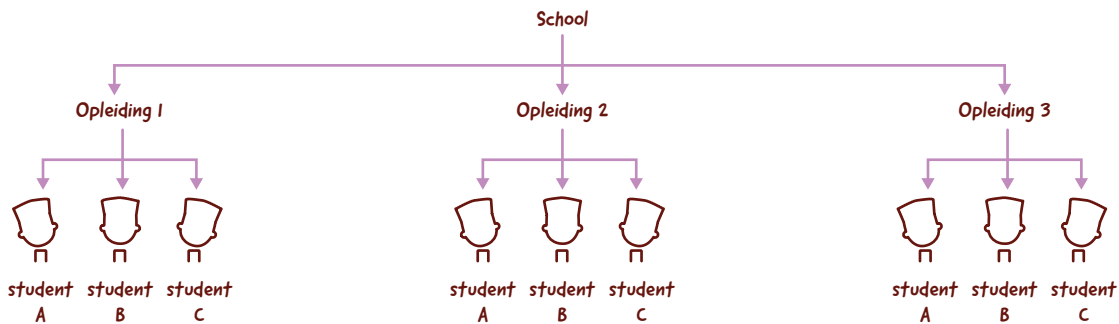
figuur 12.2: Het rapportcijfer dat entreestudenten geven aan hun school, onderscheiden naar instellingen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen

12.3. WAT ZEGT DE BEOORDELING VAN STUDENTEN OVER DE OPLEIDING OF DE INSTELLING?

In de vorige paragraaf is besproken dat als we spreken over ‘verschillen tussen instellingen’ het belangrijk is om te kijken wat de bandbreedte is rondom het gemiddelde. Daarmee kun je de resultaten beter begrijpen. Maar ook andere zaken zijn van invloed op de oordelen van studenten. We weten dat mbo-instellingen onderling verschillen in de samenstelling van hun studenten. In dit rapport hebben we gezien dat veel oordelen samenhangen met de kenmerken van studenten zoals leeftijd, geslacht, niveau en leerweg. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat meisjes hogere scores geven dan jongens (of andersom). Het is belangrijk om hiermee rekening te houden. Je moet je daarom afvragen of verschillen in oordelen veroorzaakt worden doordat er een verschillend ‘soort’ studenten op een school zitten, of dat de school echt beter of slechter is.

We kunnen het ook anders formuleren: zeggen de oordelen inderdaad iets over de kwaliteit of zeggen ze meer over de achtergrond van de studenten? Met de JOB-monitor proberen we namelijk wel te laten zien waar het goed of slecht gaat op een school, dus over de kwaliteit. Als we geen rekening houden met de verschillen tussen studenten, vinden we misschien resultaten die niet zoveel zeggen over de opleiding of instelling, maar veel meer over de (toevallige) samenstelling van de groep studenten. En we willen juist dat de oordelen specifiek iets zeggen over de instelling en/of opleiding.

Met behulp van een multiniveau-analyse hebben we onderzocht hoe sterk de oordelen van studenten binnen opleidingen of binnen instellingen op elkaar lijken. Het doel van zo’n analyse is niet om vast te stellen welke instelling of welke opleiding het beste is, maar om vast te stellen of de oordelen daadwerkelijk iets zeggen over de opleiding en/of de instelling. We hebben een boomstructuur gebruikt zoals afgebeeld in figuur 12.3 waarin studenten samen een opleiding vormen, en opleidingen samen een instelling vormen.

figuur 12.3: Waarom studenten binnen een zelfde opleiding op elkaar lijken

De rapportcijfers die studenten hebben gegeven aan hun opleiding en hun instelling zijn verspreid over een tienpuntschaal. De meeste studenten hebben een rapportcijfer gegeven dat dicht bij het gemiddelde ligt, maar er zijn ook studenten die veel hogere of lagere cijfers hebben gegeven. Er is dus een bepaalde spreiding van die cijfers. Met de multiniveau-analyses hebben we gekeken hoeveel van die spreiding iets zegt over verschillen tussen instellingen, tussen opleidingen en tussen individuele studenten. Om antwoord te geven op de vraag hoeveel de beoordelingen van studenten zeggen over de instellingen en de opleidingen, hebben we die spreiding op drie niveaus onderzocht. Hoe sterker de spreiding wordt bepaald door verschillen tussen de instellingen, hoe sterker de rapportcijfers binnen elke instelling op elkaar zullen lijken. Dit geldt hetzelfde voor opleidingen. We verwachten dat de JOB-monitor meer zegt over opleidingen en instellingen dan over individuele studenten.

Hoe sterk lijken studenten binnen een opleiding op elkaar? Dit wordt uitgedrukt in een statistische maat: de intraklas correlatie. De intraklas correlatie is een manier om de samenhang binnen groepen uit te drukken. Uit de multiniveau-analyse van de rapportcijfers voor de opleiding blijkt dat de samenhang van rapportcijfers binnen opleidingen sterker is dan binnen instellingen (0,11 tegen 0,02). Dit betekent bijvoorbeeld dat de spreiding van de rapportcijfers voor elf procent is toe te schrijven aan verschillen tussen opleidingen.

Wat zeggen deze cijfers? De oordelen van studenten hebben veel meer te maken met de individuele kenmerken van de student en veel minder met de opleiding als zodanig. Maar: de verschillen tussen opleidingen zijn groot genoeg om ze verder te onderzoeken. De JOB-monitor brengt deze verschillen betrouwbaar in beeld!

12.4. WELKE ONDERWERPEN BEPALEN HET RAPPORT-CIJFER VOOR DE INSTELLING EN DE OPLEIDING?

Welke aspecten in het onderwijs zijn het meest bepalend voor een student om de opleiding of instelling goed of slecht te vinden? En wat voor invloed heeft leeftijd, geslacht, niveau of leerweg?

Dit is onderzocht met een regressieanalyse. Hiervoor is eerst gekeken naar alle vragen en is nagegaan welke tien vragen het meest bepalend zijn voor het rapportcijfer dat studenten aan hun opleiding geven. Als studenten hoog scoren op deze vragen, geven ze ook hun opleiding een hoog cijfer. Deze analyses zijn ook uitgevoerd voor het rapportcijfer dat studenten geven aan hun school. Ook daar zien we dat een aantal vragen sterk samenhangen met het rapportcijfer dat de studenten geven aan hun school. Uit de analyses komt naar voren dat zeven vragen sterk samenhangen met beide rapportcijfers.

Vragen die de grootste samenhang laten zien met het rapportcijfer dat studenten geven aan hun opleiding en school:

- Ga je met plezier naar school?
- Wat vind je van hoe jouw docenten lesgeven?
- Wat vind je van de begeleiding tijdens je opleiding?
- Wat vind je van de manier waarop school je helpt om goed te presteren?
- Wat vind je van het lesmateriaal en de boeken?
- Wat vind je van de inhoud van de keuzedelen?
- Wat vind je van de sfeer binnen jouw opleiding?

Er zijn ook vragen die alleen samenhangen met het rapportcijfer dat studenten aan hun opleiding gaven:

Vragen die de grootste samenhang laten zien met alleen het rapportcijfer dat studenten geven aan hun opleiding zijn:

- Wat vind je van het nut van de lessen voor jouw toekomst?
- Wat vind je van hoe goed toetsen aansluiten bij wat je hebt geleerd?

Andere vragen hingen vooral samen met het rapportcijfer dat studenten gaven aan hun school:

Vragen die de grootste samenhang laten zien met alleen het rapportcijfer dat studenten geven aan hun school zijn:

- Wat vind je van de kantine op school?
- Wat vind je van hoe je school luistert naar jouw mening?

Er is ook gekeken of de rapportcijfers voor de opleiding en de school verschillen tussen typen studenten. Daaruit komt het volgende beeld naar voren:

Het algehele rapportcijfer voor zowel de opleiding als de instelling is hoger:

- voor vrouwen in vergelijking met mannen
- voor bol-studenten vergelijking met bbl-studenten
- voor vakinstellingen vergelijking met aoc's en roc's

Niveau 3-4 geeft in vergelijking met niveau 1-2 een hoger rapportcijfer aan de opleiding en een lager rapportcijfer aan de school.

12.5. SAMENVATTING

In dit hoofdstuk zijn de rapportcijfers voor zowel de school als de instelling getoond. Studenten waarderen de opleiding met een 6,7 hoger dan de school (6,5). Studenten aan vakscholen geven met een gemiddelde van een 7,0 hun school en opleiding de hoogste waardering. Ook studenten van entreeopleidingen geven gemiddeld de hoogste cijfers voor de opleiding (7,1) en de school (7,0).

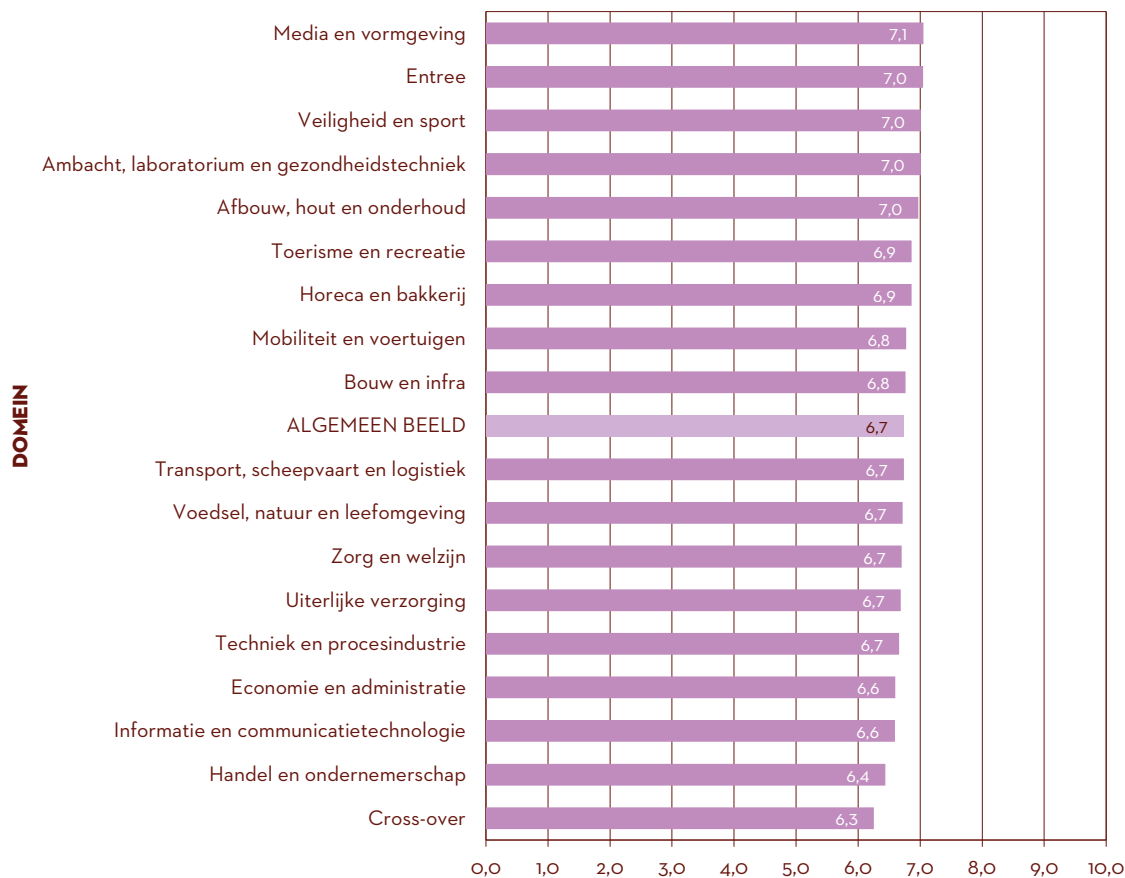
Van alle verschillen in rapportcijfers, zegt een klein deel iets over verschillen tussen opleidingen. Alle overige verschillen zeggen iets over de individuele kenmerken van studenten. Wat bepaalt het algemene oordeel over de opleiding en de instelling het meest? Allereerst geven studenten die met plezier naar school gaan een hoog rapportcijfer aan zowel de opleiding als de school. Dit geldt ook voor studenten die vinden dat hun docenten goed lesgeven, zij goed begeleid worden, de school hen helpt om goed te presteren, positief zijn over de het lesmateriaal en de boeken, positief zijn over de inhoud van de keuzedelen en vinden dat er binnen de opleiding een goede sfeer heerst. Typisch voor een hoog rapportcijfer aan de opleiding zijn het ervaren van veel nut van de lessen voor de toekomst en een goede aansluiting van de toetsen bij wat studenten hebben geleerd. De instelling wordt bovendien goed gewaardeerd als studenten de kantine goed vinden en vinden dat de school goed luistert naar hun mening.

DIT ZEGT JOB

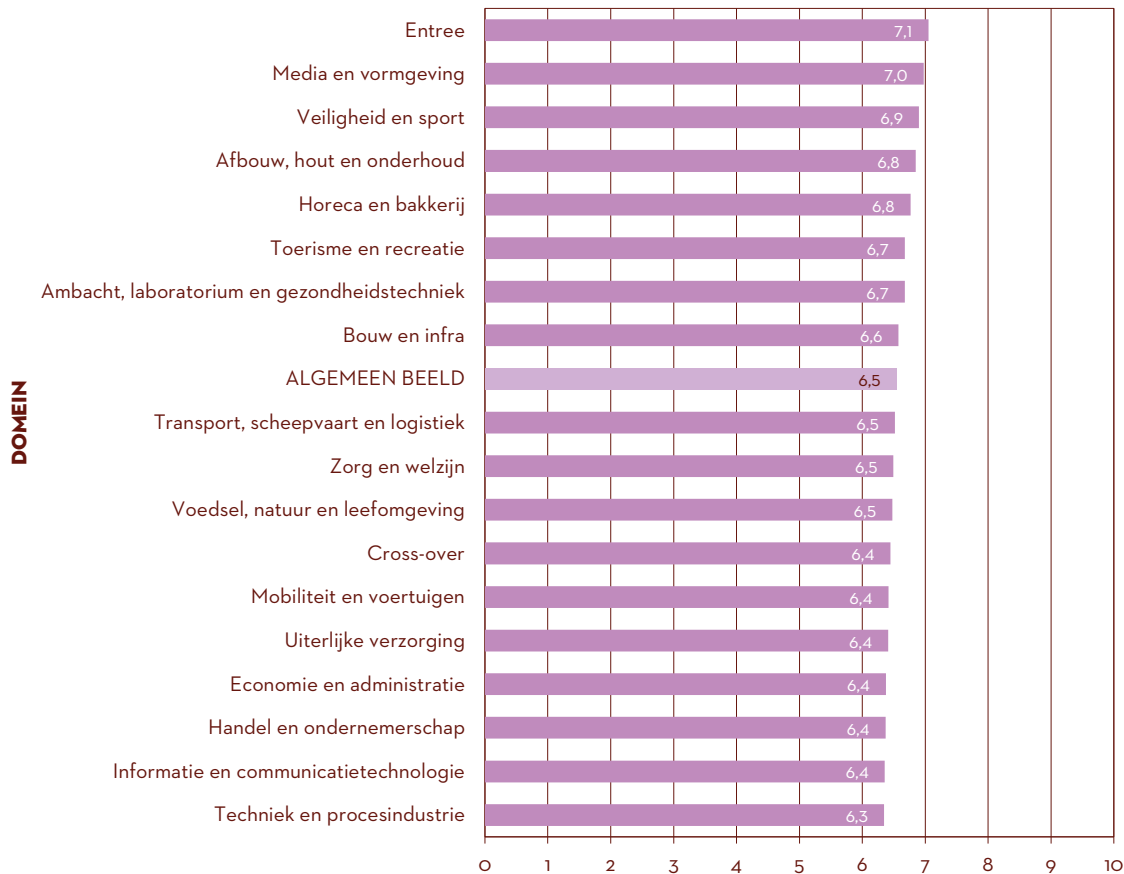
De JOB-monitor was dit jaar weer een groot succes. Voor JOB was deze JOB-monitor best spannend omdat de opzet van het onderzoek veranderd is in vergelijking met eerdere jaren. Toch vulden ruim 260.000 studenten de JOB-monitor in. Dat is een enorm aantal. Wij zijn heel blij om te zien hoe betrokken scholen en studentenraden waren bij deze monitor. Het laat zien dat studentenmedezeggenschap belangrijk wordt gevonden.

Omdat de opzet van de JOB-monitor veranderd is, kunnen we de rapportcijfers niet vergelijken met de rapportcijfers van de eerdere JOB-monitors. Eigenlijk kun je zeggen dat we voor de rapportcijfers met een schone lei beginnen. De JOB-monitor 2020 laat zien dat studenten hun opleiding en school gemiddeld gezien een voldoende geven. JOB is daar blij mee en gaat de komende jaren erop toezien dat dit zo blijft. Natuurlijk hopen we tijdens de volgende JOB-monitor een verbetering te zien. We zijn namelijk, samen met andere partijen, continu bezig het onderwijs te verbeteren.

De verschillen tussen de verschillende domeinen zijn niet heel groot. In alle domeinen geven studenten een voldoende rapportcijfer aan hun opleiding en aan hun school. Dat is te zien in onderstaande figuren.

figuur 12.4: Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding? Naar domein

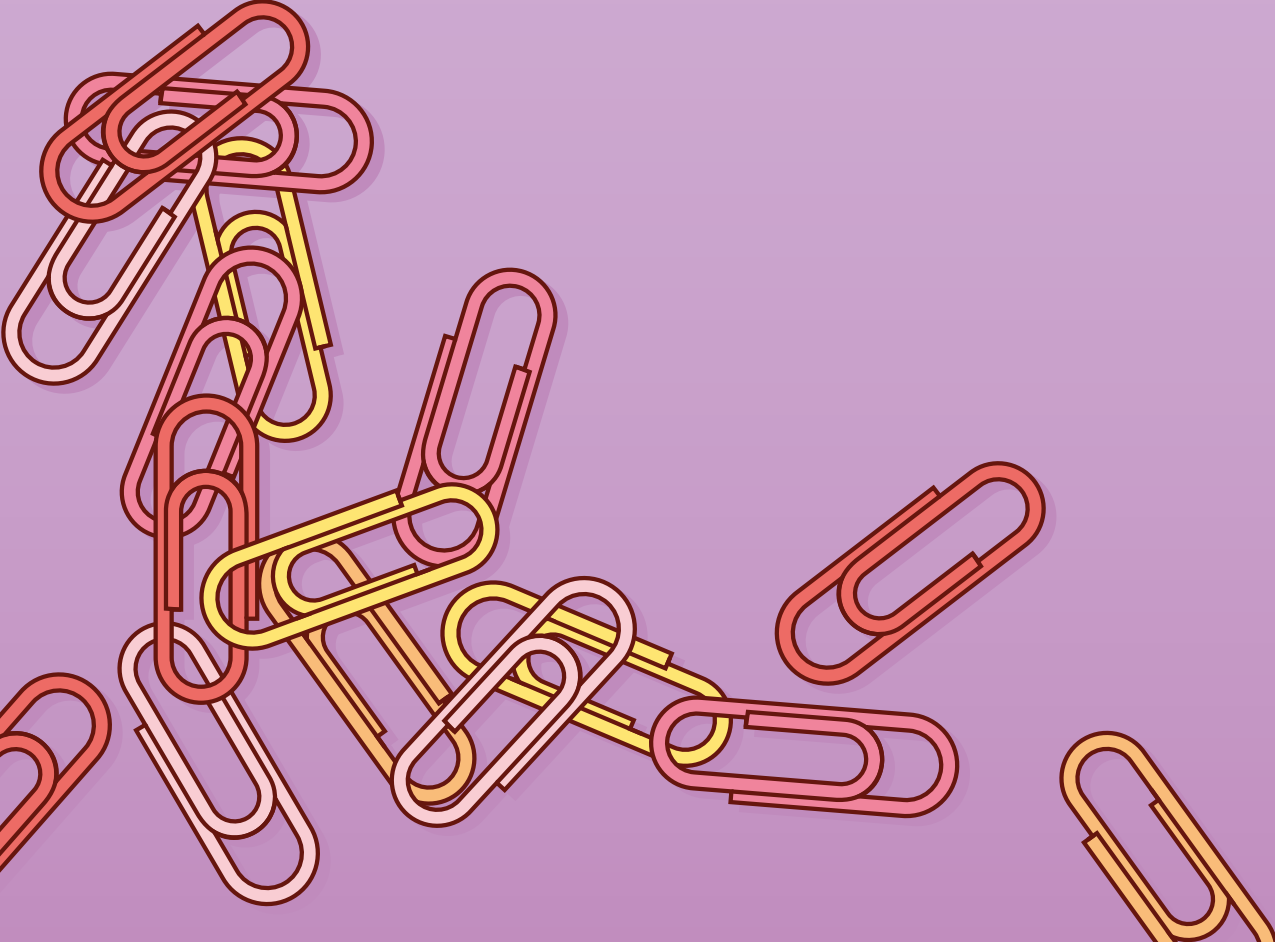
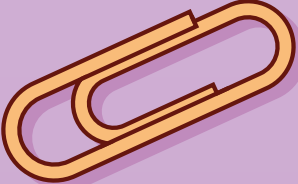
figuur 12.5: Welk rapportcijfer geef je jouw school? Naar domein

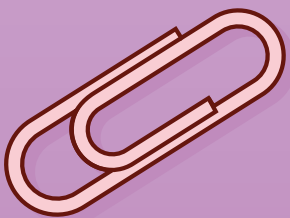
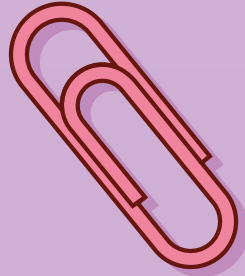
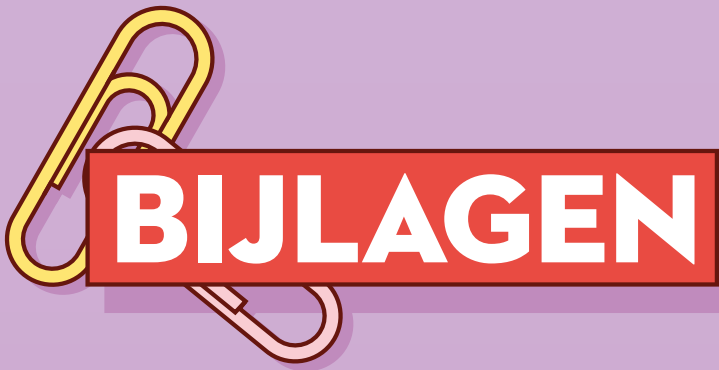
Toch laat deze JOB-monitor zien dat er ook aandachtspunten blijven bestaan. Deze hebben we in de eerdere hoofdstukken beschreven. JOB blijft deze aandachtspunten de komende jaren aankaarten en bespreken met partijen als het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de MBO Raad en de SBB. De input die wij van studenten hebben gekregen in deze JOB-monitor is daarbij enorm belangrijk.

Kortom, we gaan er de komende jaren met z'n allen voor proberen te zorgen dat medezeggenschap nog belangrijker wordt en dat studenten een positiever oordeel geven!

Benieuwd naar de resultaten van jouw school op dit onderwerp?

GA DAN NAAR
JOBMONITORRESULTATEN.NL
OM ZE TE BEKIJKEN

BIJLAGE A: RESPONS NAAR ACHTERGROND- KENMERKEN

Leeftijd	17 jaar en jonger	46%
	18-19 jaar	30%
	20-21 jaar	11%
	22-25 jaar	6%
	26 jaar en ouder	7%
Leerweg	Bbl	20%
	Bol	80%
Domein	Zorg en welzijn	29%
	Economie en administratie	10%
	Techniek en procesindustrie	7%
	Veiligheid en sport	7%
	Media en vormgeving	6%
	Voedsel, natuur en leefomgeving	6%
	Handel en ondernemerschap	5%
	Horeca en bakkerij	5%
	Informatie en communicatietechnologie	5%
	Bouw en infra	3%
	Mobiliteit en voertuigen	3%
	Transport, scheepvaart en logistiek	3%
	Uiterlijke verzorging	3%
	Afbouw, hout en onderhoud	2%
	Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek	2%
	Entree	2%
	Toerisme en recreatie	2%
	Cross-over	1%
	Niveau	Entreeopleiding
Niveau 2		15%
Niveau 3		23%
Niveau 4		61%

Leerproblemen, beperkingen of blijvende ziektes	Wel	34%
	Niet	66%
Geslacht	Man	49%
	Vrouw	51%
Schooltype	AOC	5%
	ROC	89%
	Vakinstelling	6%

BIJLAGE B: INDELING IN CLUSTERS

ONDERWIJS EN BEGELEIDING (CRONBACH'S ALPHA=0,85)

- Wat vind je van de manier waarop school je helpt om goed te presteren?
- Wat vind je van hoe jouw docenten lesgeven?
- Wat vind je van de begeleiding tijdens je opleiding?
- Wat vind je van hoe je school luistert naar jouw mening?
- Wat vind je van het nut van de lessen voor jouw toekomst?
- Na de opleiding moet je kiezen: verder leren of gaan werken. Hoe helpt je school je bij deze keuze?

INFORMATIE (CRONBACH'S ALPHA=0,76)

- Wat vind je van hoe school je op de hoogte houdt over hoe het met je gaat in je studie?
- Wat vind je van de informatie die school je geeft over je rechten en plichten?
- Wat vind je van hoe school omgaat met klachten?
- Vragen de docenten wat je van de lessen vindt?
- Wat vind je van de informatie die je kreeg over de hoogte van de schoolkosten?

OMGEVING, SFEER EN VEILIGHEID (CRONBACH'S ALPHA=0,72)

- Wat vind je van de sfeer binnen jouw opleiding?
- Ga je met plezier naar school?
- Voel je je veilig op school?
- Wat vind je van de werkplekken op school waar je rustig kunt studeren?
- Wat vind je van de kantine op school?

LESMATERIAAL EN TOETSEN (CRONBACH'S ALPHA=0,77)

- Wat vind je van het lesmateriaal en de boeken?
- Je hebt boeken en lesmaterialen moeten kopen voor school. Gebruik je deze boeken en lesmaterialen?
- Wat vind je van hoe goed toetsen aansluiten bij wat je hebt geleerd?
- Wat vind je van de keuzedelen waaruit je kunt kiezen?
- Wat vind je van de inhoud van de keuzedelen?

STAGE (BOL) | SCHOOL (CRONBACH'S ALPHA=0,79)

- Wat vind je van hoe school jou heeft voorbereid op je stage/bpv?
- Wat vind je van hoe school je begeleidt/heeft begeleid tijdens je stage/bpv?
- Wat vind je van hoe opdrachten van school aansluiten bij het werk dat je doet op je stage-/bpv-plek?

STAGE (BOL) | LEERBEDRIJF (CORRELATIE: 0,64)

- Wat vind je van hoe het leerbedrijf je begeleidt/heeft begeleid tijdens je stage/bpv?
- Wat vind je van wat je leert op je stage/bpv?

WERKPLEK (BBL) | SCHOOL (CORRELATIE: 0,50)

- Wat vind je van de mogelijkheid om jouw werkervaring te bespreken op school?
- Wat vind je van hoe opdrachten van school aansluiten bij het werk dat je doet op je werkplek?

WERKPLEK (BBL) | WERKPLEK (CORRELATIE: 0,68)

- Wat vind je van de manier waarop het leerbedrijf je begeleidt?
- Wat vind je van wat je leert op je werkplek?

VRAGEN DIE NIET ZIJN OPGENOMEN IN EEN CLUSTER

- Wat vind je van de lessen Nederlands?
- Wat vind je van de lessen rekenen?
- Wat vind je van de lessen Engels?
- Heb je stage/bpv gelopen of doe je dat op dit moment?
- Was/Is het moeilijk voor je om een stage-/bpv-plaats te vinden?
- Hoe moeilijk was het voor jou om een werkplek te vinden voor je opleiding?
- Heb je leerproblemen, beperkingen of blijvende ziektes?
- Weten jouw docenten dat je een beperking hebt?
- Wat vind je van de hulpmiddelen en aanpassingen op school voor jouw beperking?
- Is er een studentenraad op jouw school?
- Zou je zelf willen meepraten over hoe het op jouw school beter kan?
- Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding?
- Welk rapportcijfer geef je jouw school?

BIJLAGE C: VRAGENLIJST

THEMA: LESSEN

- 1. Wat vind je van de lessen Nederlands?**
heel slecht ○○○○○ heel goed + ik krijg geen lessen Nederlands
- 2. Wat vind je van de lessen rekenen?**
heel slecht ○○○○○ heel goed + ik krijg geen lessen rekenen
- 3. Wat vind je van de lessen Engels?**
heel slecht ○○○○○ heel goed + ik krijg geen lessen Engels

THEMA: ONDERWIJS EN BEGELEIDING

- 4. Wat vind je van de manier waarop school je helpt om goed te presteren?**
heel slecht ○○○○○ heel goed
- 5. Wat vind je van hoe jouw docenten lesgeven?**
heel slecht ○○○○○ heel goed
- 6. Wat vind je van de begeleiding tijdens je opleiding?**
heel slecht ○○○○○ heel goed
- 7. Wat vind je van hoe je school luistert naar jouw mening?**
heel slecht ○○○○○ heel goed + niet van toepassing / weet ik niet
- 8. Wat vind je van het nut van de lessen voor jouw toekomst?**
heel slecht ○○○○○ heel goed
- 9. Na de opleiding moet je kiezen: verder leren of gaan werken. Hoe helpt je school je bij deze keuze?**
heel slecht ○○○○○ heel goed

THEMA: INFORMATIE

- 10. Wat vind je van hoe school je op de hoogte houdt over hoe het met je gaat in je studie?**
heel slecht ○○○○○ heel goed
- 11. Wat vind je van de informatie die school je geeft over je rechten en plichten?**
heel slecht ○○○○○ heel goed + ik heb hier geen informatie over gekregen
- 12. Wat vind je van hoe school omgaat met klachten?**
heel slecht ○○○○○ heel goed + hier heb ik geen ervaring mee
- 13. Vragen de docenten wat je van de lessen vindt?**
nee, bij geen enkel vak ○○○○○ ja, bij alle vakken
- 14. Wat vind je van de informatie die je kreeg over de hoogte van de schoolkosten?**
heel slecht ○○○○○ heel goed

THEMA: OMGEVING, SFEER EN VEILIGHEID

15. **Wat vind je van de sfeer binnen jouw opleiding?**
heel slecht ○○○○○ heel goed
16. **Ga je met plezier naar school?**
helemaal niet ○○○○○ ja, zeker
17. **Voel je je veilig op school?**
helemaal niet ○○○○○ ja, zeker
18. **Wat vind je van de werkplekken op school waar je rustig kunt studeren?**
heel slecht ○○○○○ heel goed + er zijn geen werkplekken
19. **Wat vind je van de kantine op school?**
heel slecht ○○○○○ heel goed + bij ons is er geen kantine

THEMA: LESMATERIAAL EN TOETSEN

20. **Wat vind je van het lesmateriaal en de boeken?**
heel slecht ○○○○○ heel goed
21. **Je hebt boeken en lesmaterialen moeten kopen voor school. Gebruik je deze boeken en lesmaterialen?**
nee, helemaal niet ○○○○○ ja, voor alle vakken + ik heb geen boeken of lesmateriaal moeten kopen
22. **Wat vind je van hoe goed toetsen aansluiten bij wat je hebt geleerd?**
heel slecht ○○○○○ heel goed
23. **Wat vind je van de keuzedelen waaruit je kunt kiezen?**
heel slecht ○○○○○ heel goed + ik kan geen keuzedelen kiezen [verder naar vraag 25]
24. **Wat vind je van de inhoud van de keuzedelen?***
heel slecht ○○○○○ heel goed
*) Alleen als vraag 23 ≠ ik kan geen keuzedelen kiezen.

Deze vragen alleen voor BOL studenten

THEMA: STAGE (BOL)

25_bol. Heb je stage/bpv gelopen of doe je dat op dit moment?

- Ja, ik loop op dit moment stage/bpv
 Ja, ik heb stage/bpv gelopen maar doe dat nu niet
 Nee

26_bol. Was {ls} het moeilijk voor je om een stage-/bpv-plaats te vinden?

- Nee Ja Niet van toepassing

27_bol. Wat vind je van hoe school jou heeft voorbereid op je stage/bpv?*

heel slecht heel goed

*) Alleen als vraag 25_bol ≠ Nee.

28_bol. Wat vind je van hoe school je heeft begeleid {begeleidt} tijdens je stage/bpv?*

heel slecht heel goed

*) Alleen als vraag 25_bol ≠ Nee.

29_bol. Wat vind je van hoe opdrachten van school aansluiten bij het werk dat je doet op je stage-/bpv-plek?*

heel slecht heel goed

*) Alleen als vraag 25_bol ≠ Nee.

30_bol. Wat vind je van hoe het leerbedrijf je heeft begeleid {begeleidt} tijdens je stage/bpv?*

heel slecht heel goed

*) Alleen als vraag 25_bol ≠ Nee.

31_bol. Wat vind je van wat je leert op je stage/werkplek?*

heel slecht heel goed

*) Alleen als vraag 25_bol ≠ Nee.

Deze vragen alleen voor BBL studenten

THEMA: STAGE (BBL)

25_bbl. Wat vind je van de mogelijkheid om jouw werkervaring te bespreken op school?

heel slecht heel goed

26_bbl. Wat vind je van hoe opdrachten van school aansluiten bij het werk dat je doet op je werkplek?

heel slecht heel goed

27_bbl. Hoe moeilijk was het voor jou om een werkplek te vinden voor je opleiding?

heel moeilijk heel makkelijk

28_bbl. Wat vind je van de manier waarop het leerbedrijf je begeleidt?

heel slecht heel goed

29_bbl. Wat vind je van wat je leert op je werkplek?

heel slecht heel goed

THEMA: STUDEREN MET EEN BEPERKING

32a. Heb je een van de volgende leerproblemen, beperkingen of blijvende ziektes?

- Gedragsproblemen (bijv. ADHD, ADD of concentratieproblemen).
- Autisme.
- Dyslexie of dyscalculie.
- Een blijvende ziekte of aandoening (bijv. migraine, eczeem, epilepsie of diabetes).
- Een psychische aandoening (bijv. depressie, angststoornis of een eetstoornis).
- Een beperking in beweging (bijv. niet goed kunnen lopen).
- Een functionele beperking (dit is een beperking die voor jou het dagelijks leven moeilijker maakt, bijv. stotteren, blind zijn, doof zijn).
- Een andere beperking of ziekte.

- Nee [naar vraag 33]
 Ja
 Dit wil ik niet zeggen [naar vraag 33]

32b. Weten jouw docenten dat je een beperking hebt?*

- Ja, mijn docenten weten dat ik een beperking heb.
 Nee, mijn docenten weten niet dat ik een beperking heb.
 Ik weet niet of mijn docenten weten dat ik een beperking heb.

*) Alleen als vraag 32a.= Ja.

32c. Wat vind je van de hulpmiddelen en aanpassingen op school voor jouw beperking?*

heel slecht heel goed + niet van toepassing / weet ik niet

*) Alleen als vraag 32a.= Ja.

THEMA: MEDEZEGGENSCHAP

33. Is er een studentenraad op jouw school?

- Ja Nee Weet ik niet

34. Zou je zelf willen meepraten over hoe het op jouw school beter kan?

zeker niet heel graag

THEMA: ALGEMENE TEVREDENHEID

35. Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding?

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

36. Welk rapportcijfer geef je jouw school?

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

BIJLAGE D: GEBRUIKTE AFKORTINGEN

aoc	Agrarisch onderwijscentrum
bbl	Beroepsbegeleidende leerweg
bol	Beroepsopleidende leerweg
bpv	Beroepspraktijkvorming
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
JOB	Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs
mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
ovo	Overige opleidingen (ook wel derde leerweg)
roc	Regionaal opleidingscentrum
SBB	Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven

BIJLAGE E: LIJST VAN TABELLEN EN FIGUREN

TABELLEN

Tabel 1.1:	Overzicht respons JOB-monitor 2020	13
------------	------------------------------------	----

FIGUREN

figuur 4.1:	Wat vind je van de lessen Nederlands?	30
figuur 4.2:	Wat vind je van de lessen rekenen?	31
figuur 4.3:	Wat vind je van de lessen Engels?	31
figuur 4.4:	Wat vind je van de lessen rekenen? Naarmate waarin docenten goed lesgeven	33
figuur 5.1:	Totaaloordeel onderwijs en begeleiding	38
figuur 5.2:	Wat vind je van de manier waarop school je helpt om goed te presteren?	39
figuur 5.3:	Wat vind je van hoe jouw docenten lesgeven?	39
figuur 5.4:	Wat vind je van de begeleiding tijdens je opleiding?	40
figuur 5.5:	Wat vind je van hoe je school luistert naar jouw mening?	40
figuur 5.6:	Wat vind je van het nut van de lessen voor jouw toekomst?	41
figuur 5.7:	Na je opleiding moet je kiezen: verder leren of gaan werken. Hoe helpt school je bij deze keuze?	41
figuur 5.8:	Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding? Naarmate studenten de begeleiding tijdens de opleiding goed vinden	43
figuur 5.9:	Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding? Naarmate waarin lessen nut hebben voor de toekomst	44
figuur 5.10:	Wat vind je van het nut van de lessen? Naarmate waarin studenten met plezier naar school gaan.	44
figuur 5.11:	Welk rapportcijfer geef je jouw school? Naarmate waarin de school luistert naar de mening van studenten	45
figuur 5.12:	Wat vind je van hoe jouw docenten lesgeven? Naarmate waarin docenten naar lesbeleving vragen	45
figuur 6.1:	Totaaloordeel informatie	52

figuur 6.2:	Wat vind je van hoe school je op de hoogte houdt over hoe het met je gaat in je studie?	53
figuur 6.3:	Wat vind je van de informatie die school je geeft over je rechten en plichten?	53
figuur 6.4:	Wat vind je van hoe school omgaat met klachten?	54
figuur 6.5:	Vragen de docenten wat je van de lessen vindt?	54
figuur 6.6:	Wat vind je van de informatie die je kreeg over de hoogte van je schoolkosten?	55
figuur 6.7:	Wat vind je van hoe school omgaat met klachten? Naarmate studenten zich veilig voelen op school	58
figuur 6.8:	Welk rapportcijfer geef je jouw school? Naarmate waarin school goed omgaat met klachten	58
figuur 6.9:	Vragen docenten wat je van de lessen vindt? Naarmate docenten goed lesgeven	59
figuur 7.1:	Totaaloordeel omgeving, sfeer en veiligheid	62
figuur 7.2:	Wat vind je van de sfeer binnen jouw opleiding?	63
figuur 7.3:	Ga je met plezier naar school?	63
figuur 7.4:	Voel je je veilig op school?	63
figuur 7.5:	Wat vind je van de werkplekken op school waar je rustig kunt studeren?	64
figuur 7.6:	Wat vind je van de kantine op school?	64
figuur 7.7:	Voel je je veilig op school? Naarmate waarin school goed omgaat met klachten	66
figuur 7.8:	Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding? Naarmate de studenten de sfeer binnen de opleiding goed vinden	66
figuur 8.1:	Totaaloordeel lesmateriaal en toetsing	70
figuur 8.2:	Wat vind je van het lesmateriaal en de boeken?	70
figuur 8.3:	Je hebt boeken en lesmaterialen moeten kopen voor school. Gebruik je deze boeken en lesmaterialen?	71
figuur 8.4:	Wat vind je van hoe goed toetsen aansluiten bij wat je hebt geleerd?	71
figuur 8.5:	Wat vind je van de keuzedelen waaruit je kunt kiezen?	72
figuur 8.6:	Wat vind je van de inhoud van de keuzedelen?	72
figuur 8.7:	Je hebt boeken en lesmaterialen moeten kopen voor school. Gebruik je deze boeken en lesmaterialen? Naar domein	75

figuur 8.8:	Wat vind je van de keuzedelen waaruit je kunt kiezen? Naar domein	78
figuur 8.9:	Wat vind je van de inhoud van de keuzedelen? Naar domein	79
figuur 8.10:	Wat vind je van de inhoud van de keuzedelen? Naar mate waarin studenten het nut van de lessen voor de toekomst goed vinden	79
figuur 9.1:	Totaaloordeel stage bol school	85
figuur 9.2:	Wat vind je van hoe school jou heeft voorbereid op je stage/bpv?	85
figuur 9.3:	Wat vind je van hoe school je begeleidt/heeft begeleid tijdens je stage/bpv?	86
figuur 9.4:	Wat vind je van hoe opdrachten van school aansluiten bij het werk dat je doet op je stage/bpv-plek?	86
figuur 9.5:	Totaaloordeel stage bol leerbedrijf	87
figuur 9.6:	Wat vind je van hoe het leerbedrijf je begeleidt/heeft begeleid tijdens je stage/bpv?	88
figuur 9.7:	Wat vind je van wat je leert op je stage/bpv?	88
figuur 9.8:	Was (is) het moeilijk voor je om een stage/bpv-plaats te vinden?	89
figuur 9.9:	Was {is} het moeilijk voor je om een stage-/bpv-plaats te vinden? Naar domein	92
figuur 9.10:	Oordeel over stage (bol) leerbedrijf, naar mate waarin school studenten goed heeft voorbereid op de stage/bpv	92
figuur 9.11:	Oordeel over stage (bol) leerbedrijf, naar mate waarin school studenten goed begeleidt/heeft begeleid tijdens de stage/bpv	93
figuur 9.12:	Totaaloordeel werkplek bbl school	95
figuur 9.13:	Wat vind je van de mogelijkheid om jouw werkervaring te bespreken op school?	96
figuur 9.14:	Wat vind je van hoe opdrachten van school aansluiten bij het werk dat je doet op je werkplek?	96
figuur 9.15:	Totaaloordeel werkplek bbl werkplek	97
figuur 9.16:	Wat vind je van de manier waarop het leerbedrijf je begeleidt?	97
figuur 9.17:	Wat vind je van wat je leert op je werkplek?	98
figuur 9.18:	Hoe moeilijk was het voor jou om een werkplek te vinden voor je opleiding?	98
figuur 9.19:	Wat vind je van hoe opdrachten van school aansluiten bij het werk dat je doet op je werkplek? Naar domein	101

figuur 10.1:	Heb je een of meer leerproblemen, beperkingen of blijvende ziektes?	106
figuur 10.2:	Weten jouw docenten dat je een beperking hebt?	107
figuur 10.3:	Wat vind je van de hulpmiddelen en aanpassingen op school voor jouw beperking?	107
figuur 11.1:	Is er een studentenraad op jouw school?	114
figuur 11.2:	Zou je zelf willen meepraten over hoe het op jouw school beter kan?	115
figuur 12.1:	Het rapportcijfer dat studenten geven aan hun school, onderscheiden naar instellingen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen	123
figuur 12.2:	Het rapportcijfer dat entreestudenten geven aan hun school, onderscheiden naar instellingen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen	124
figuur 12.3:	Waarom studenten binnen een zelfde opleiding op elkaar lijken	125
figuur 12.4:	Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding? Naar domein	127
figuur 12.5:	Welk rapportcijfer geef je jouw school? Naar domein	128

COLOFON

De JOB-monitor 2020 is het tevredenheidsonderzoek van de Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB) onder studenten in het mbo.

Algemene projectcoördinatie:

Jordi van de Visch
Miron van Wijngaeren

Redactie:

Anja van den Broek
Danny Brukx
Jordi van de Visch
Kyra de Korte
Matthijs Steur
Miron van Wijngaeren
Tessa Termorshuizen

Onderzoek:

ResearchNed, Nijmegen

Anja van den Broek
Danny Brukx
Kyra de Korte
Tessa Termorshuizen

Ontwerp:

Moniek van Adrichem

Druk:

Postfly, Amsterdam

De JOB-monitor 2020 kon worden uitgevoerd dankzij een financiële bijdrage van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

© 2020 ResearchNed Nijmegen in opdracht van de Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB). Alle rechten voorbehouden. Het is niet geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in publicaties zonder nauwkeurige bronvermelding. ResearchNed werkt conform de kwaliteitsnormen NEN-EN-ISO 9001:2008 voor kwaliteitsmanagementsystemen en NEN-ISO 20252:2012 voor markt-, opinie- en maatschappelijk onderzoek. Het onderzoeksrapport kan worden gedownload via www.jobmbo.nl.

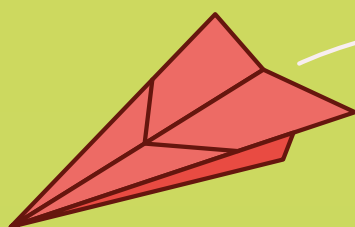
Gedrukte exemplaren kunnen worden (na)besteld bij JOB via info@jobmbo.nl.

JONGERENORGANISATIE BEROEPSONDERWIJS

Drieharingstraat 6
3511 BJ Utrecht
Nederland

030 79 00 915
info@jobmbo.nl
www.jobmbo.nl

De JOB-monitor 2020 is een onderzoek naar studenten-oordelen op het mbo van de Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB).